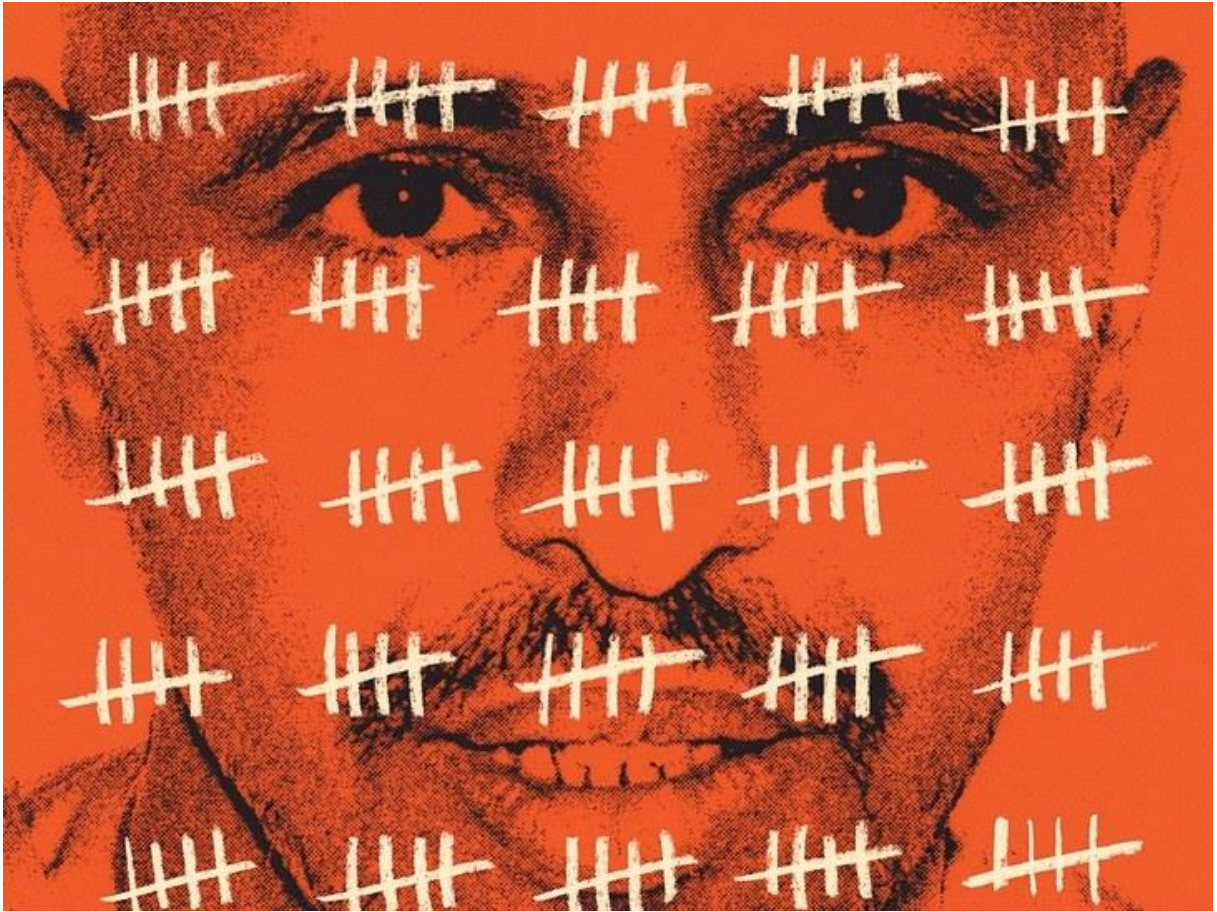

Guantánamo'nun En Karanlık Sırrı

Birleşik Devletler askeri hapishanesinin yöneticilerine göre Mohamedou Salahi ellerindeki en değerli tutukludur. Fakat Salahi'nin gardiyanı olan Oregon Ulusal Muhafızlarından Steve Wood bunun tam tersini düşünmektedir.

Yazar: Ben Taub, The New Yorker, 15 Nisan 2019

Çeviren Ercan Caner, Sun Savunma Net, 15 Haziran 2019

Mohamedou Salahi defalarca işkenceye maruz kaldığı Guantánamo Körfezinde tam 14 yıl tutuklu kalmıştır. İllüstrasyon: Tyler Comrie; Foto Kaynak: Stringer / AFP / Getty

Gardiyan

Oregon Ulusal Muhafızlarından Steve Wood, Guantánamo Körfezine atandığında takvim yaprakları 2004 yılını göstermektedir. Ona ve arkadaşlarına, tutukluların çoğunun 9/11 saldırılarının sorumluları oldukları ve ellerine fırsat geçmesi durumunda

yeniden saldırıya geçecekleri söylenmiştir. Wood o anlara ait duygu ve düşüncelerini bana; “Olağanüstü heyecanlandığımı hatırlıyorum, çünkü çok önemli bir şey yapacağımı düşünmüştüm.” sözleriyle anlatmıştı. Guantánamo’ya vardığında iki hafta, Afganistan’da savaş alanında ele geçirilen mahkûmların muhafaza edildiği hücre bloklarında gardiyan olarak çalışır. Sonra, bir başçavuş onu kısa bir görüşme için kenara çeker ve Wood’u, gizli ve tek kişilik hücrelerde Birleşik Devletlerin en değerli tutuklularının muhafaza edildiği Echo Special bölümüne gece vardiyasında çalışmak üzere görevlendirir.

Guantánamo Körfezinin uydu görüntüsü; solda ABD Deniz Kuvvetleri hava üssü, sağda ise Guantánamo hapishanesi ve işkence merkezi. Kaynak: Shannonwatch

Aralarında hukukun üstünlüğünün esamesinin dahi okunmadığı ülkelerin de bulunduğu, dünyanın kötülüğü ile ün salmış hapishanelerine girme hakkı olan Uluslararası Kızılhaç Örgütü (ICRC- International Committee of the Red Cross), yakın bir geçmişte Guantánamo’ya temsilciler göndermiş, fakat üs komutanı “**askeri gereklilikleri**” öne sürerek ICRC temsilcilerinin Echo Special bölümüne girmelerine izin vermemiştir. Orada tutulan adam, 760 tutuklu numarası ile anılmaktadır. Wood, yeni görevine başlamadan önce Guantánamo’nun veri bankasında “Mahkûm 760” hakkında bir araştırma yapmış, fakat hiçbir şey bulamamıştır.

Wood ailedeki üç erkek çocuktan ikincisidir. Babası, o daha üç yaşındayken bir uçak kazasında hayatını kaybetmiş ve annesi onu ve erkek kardeşlerini Portland’a yaklaşık bir saatlik mesafede, Oregon Eyaletinin bir kerestecilik merkezi olan Molalla kentinde büyütülmüştür. Annesi bir dizi alkolik ve uyuşturucu bağımlısı ile çıkmakta ve oğullarını Pazar günleri bir Protestan kilisesine götürmektedir.

Steve Wood liseden mezun olduktan kısa bir süre sonra, 1999 yılında yakınlardaki bir kereste fabrikasında çalışmaya başlar. Çalışma arkadaşlarından birkaçının parmakları yoktur ve işletmeci de çalışanları aşağılamak için eline geçen hiçbir fırsatı kaçırmamaktadır. Wood askeri polis olmak ümidiyle birkaç ay sonra Oregon Ulusal Muhafızlarına katılmak için başvurur. Yaşamının geri kalan döneminde düzenli ve disiplinli, gurur dolu, hedeflerinin olduğu ve vazifesinin belli olduğu bir dünya istemektedir.

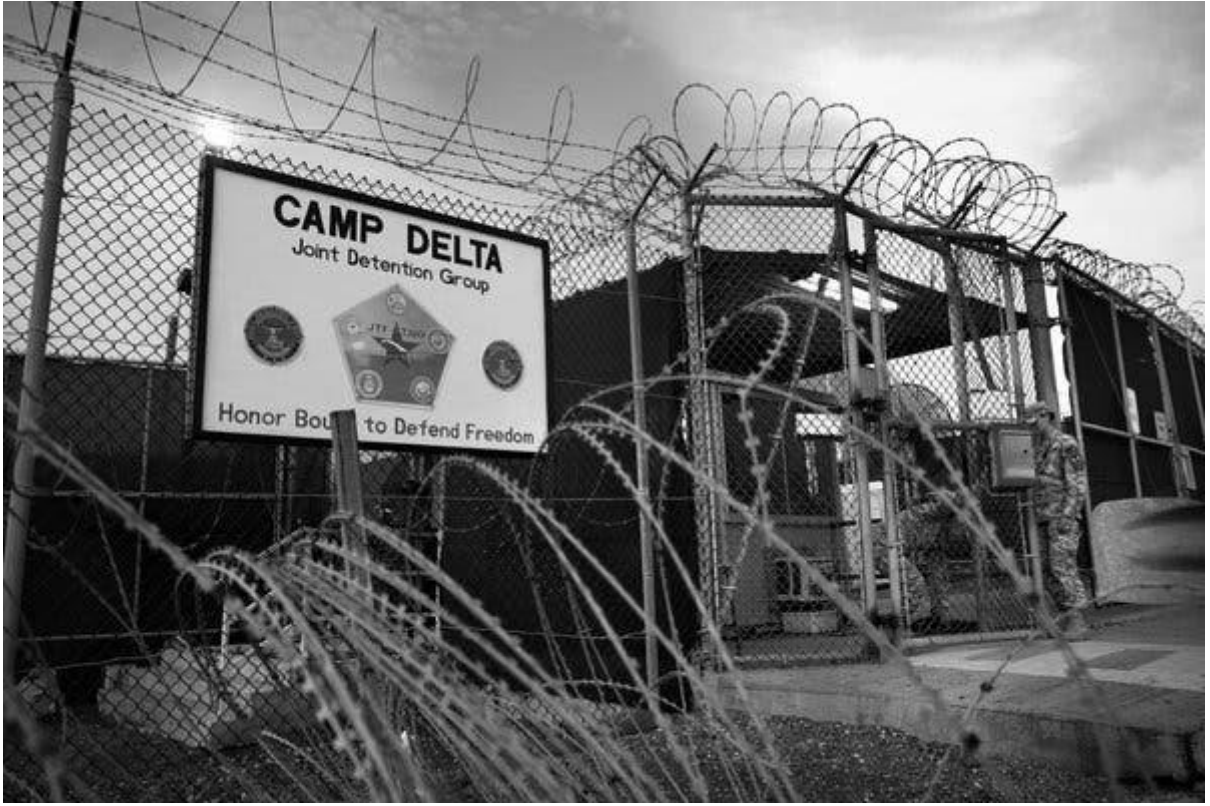
9/11 Saldırıları: Birleşik Devletler tarafından dünyanın her yerinde teröre karşı savaşın mazereti olarak gösterilen saldırılar teröristlerin mi yoksa ABD yönetiminin mi işi? Kaynak: Daily Mirror

11 Eylül 2001 saldırılarından sonra vatansızlık, temel motivasyonu hizmet etmek olan Wood'un huzursuzluğunu gölgede bırakmıştır. Amerikan tarihindeki en kötü terör saldırısının sabahını annesinin kanepesi üzerinde uzanarak geçirir, bademcik ameliyatı sonrası verilen ağrı kesicilerin etkisi altındadır, fakat kendine geldiğinde çok öfkeli ve kararlıdır ve vatani için bir görev almayı her şeyden çok istemektedir.

Müslümanlara yönelik herhangi bir düşmanlığı yoktur, fakat annesinin inancı beyninin içine kazınmıştır: *“Eğer İsa’dan değilse kesinlikle Şeytandır.”* Askeri polis olma şartlarını karşıladıktan sonra Wood, yakınlardaki bir kolejde düzenlenen ceza-adalet programına katılır. O günlerdeki siyasi görüşlerini; “Fox Haberlerde

anlatılanlar” olarak hatırlamaktadır. Hindu, Sih ve bir Müslüman arasındaki farkı bilmemektedir, hayatı boyunca hiç biriyle karşılaşmamıştır.

Guantánamo tutuklu merkezindeki Echo Special bölümüne girmeden önce Wood’a, Mahkûm 760 bir şekilde dışarıya mesaj sızdırarak, onun veya ailesinin aleyhinde bir fetva veremesin diye, üniformasındaki isim etiketini siyah elektrik bandı ile kapatması ve içeride sadece takma adını kullanması söylenir. Görevli astsubay Wood’u; “Asla arkanı dönme” diye de uyarır. O zamanlar 23 yaşında olan Wood yakınlarda kız arkadaşının hamile olduğunu öğrenmiştir. İşini şansa bırakma lüksü kesinlikle yoktur. Wood, o ilk anlarla ilgili duygularını bana “Kelepçelere ve her şeye güveniyorsun, fakat ne olursa olsun onunla asla teke tek kalmayacaktım ve yanımızda daima başka bir gardiyan olacaktı” şeklinde anlatmıştır.

Azami güvenlik tedbirlerinin uygulandığı Camp Delta'nın girişine asılan tabelada; "Onur özgürlüğü savunmayı gerektirir" ifadeleri bulunmaktadır. Kaynak: Richard Perry / The New York Times

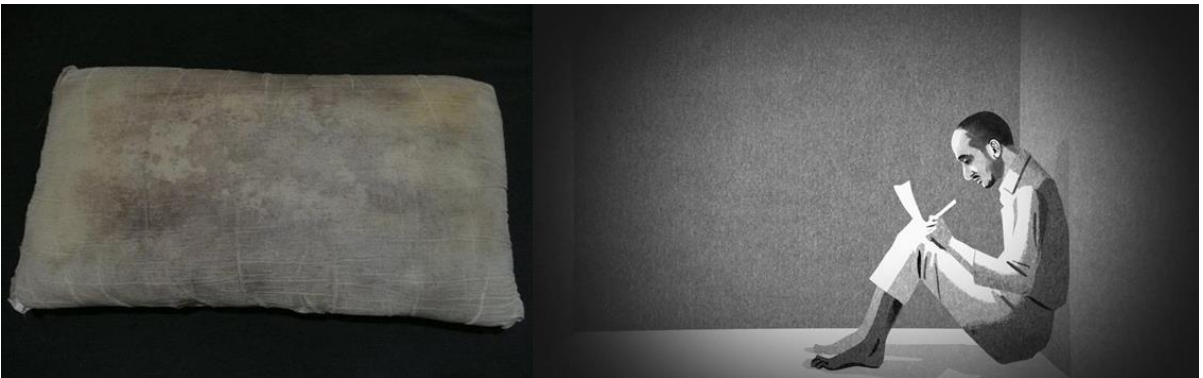
Yakın bir zamana kadar gardiyanlar ve sorgulama ekibi elemanları hücrelerde buldukları esnada Halloween (Cadılar Bayramı) maskeleri takmaktadır. Wood kamptan Echo Special bölümüne geçerken, ciddi bir ulusal güvenlik operasyonunun bir parçası olma gururu ile doludur. Mahkûm 760'ın, özel bir gardiyan timi tahsis edildiğine göre çok önemli biri ve dünyadaki en tehlikeli insan olduğunu düşünmektedir.

Echo Special, aslında iki bölmeye ayrılmış bir karavandır. Wood, gardiyanların bulunduğu ana bölgeye mahkûmun uyuma alanı olan bir kapıdan geçerek girer. Bir hükümet raporunda tesis; kapıların içeri ışık sızdırmayacak şekilde inşa edildiği ve dışarıdan gelebilecek uyarıların mümkün olduğunca azaltılacak şekilde tasarlanan bir yer olarak tarif edilmektedir. Tesisin içinde ise duvarlar, tutuklunun odaklanabileceği nesnelere daha da azaltmak amacıyla beyaza boyanmış veya beyaz duvar kâğıdı ile kaplanmıştır. Odanın tabanında, tutukluyu zincirlemek için halkalı bir cıvata bulunmaktadır ve gerektiğinde tutukluyu ses bombardımanına tutabilmek için odaya hoparlörler yerleştirilmiştir.

21'nci yüzyıldan pranga görüntüleri. Kaynak: Newsweek

Askeri polislerden bir tanesi herkesin onu Mahkûm 760'ı "Yastık" olarak çağırdığını açıklar. Salahî'nin "Yastık" diye çağrılmasının nedeni, birkaç ay önce Guantánamo'ya ayak bastığında sahip olduğu tek şeyin bir yastık olmasıdır. Sonra gardiyanlardan bir tanesi seslenir: "Yastık, şimdi dışarı gelebilirsin." Kısa boylu ve 30'lu yaşlarının ortasında bir adam gardiyanların olduğu bölmeye girer, elleri kelepçelenmemiştir. Üzerinde beyaz bir tulum olan adam yüzünde geniş bir gülümsemeyle dikkatli bir şekilde Wood'a doğru ilerler. Tutuklu kendisini Mohamedou Salahî olarak tanıtır, tokalaşmak için elini uzatır ve dudaklarından "Ne haber dostum?" kelimeleri dökülür.

Solda; Salahî'nin Guantánamo cehennemine geldiğinde sahip olduğu tek şey olan yastık, sağda ise Mohamedou Salahî. Kaynak: Guantánamo Diary

Kafası tamamen traşlı, ihtiyatlı, dayanıklı ve üst düzey bir vücut geliştirme olan Wood yaklaşık 1.90 boyundadır. Salahî'den oldukça uzun olmasına rağmen elini uzatmadan

önce kısa bir tereddüt geçirir ve tokalaştıklarında da onun ne kadar narin ve kibar bir insan olduğunu fark eder. “Tanıştığımıza memnun oldum” diyen Wood’un aklından geçenler ise bambaşkadır; “Bu da ne böyle? Olması gerekenin tamamen zıttı” diye düşünmektedir.

Mohamedou Salahi’nin, Birleşik Devletler ordusu, emniyet güçleri ve istihbarat örgütlerindeki parçalardan birleştirilmiş imajı, üzerinde “çok gizli” ibaresi olan bir dosya içinde toplanmıştır. Dosyasında; Moritanyalı elektrik mühendisi, El Kaide örgütünün önemli üyesidir, birkaç kitlesel eylemde kilit rol oynamıştır gibi ifadeler de yer almaktadır. Diğer örgüt elemanları, maket bıçaklar ve patlayıcılar taşırken Salahi eylemlerde hep dış planda kalmıştır. Aleyhindeki delillerin bir derinliği yoktur, fakat soruşturma ekibinin elemanları olayların nihai sonuçlarını esas almaktadır. Soruşturmacılara göre birçok olaya ve üst düzey cihatçılara yakınlığının tesadüflerle açıklanması kesinlikle mümkün değildir ve sadece lojistik bir deha arkasında böylesine az iz bırakabilir.

Afganistan’daki El kaide eğitim kampından bir görüntü. Kaynak: NEWSNATION

Birleşik Devletler hükümetinin elinde, 1991 yılında Salahi henüz 20 yaşındayken Osama bin Laden’e bağlılık sözü verdiğine ve sonraki yılda da Afganistan’daki bir El Kaide eğitim kampında silah kullanmayı öğrendiğine yönelik bilgiler mevcuttur. Sonra Salahi, Amerikalıların değerlendirmesine göre, Avrupa’da El Kaide için personel temin etme görevini yaptığı Almanya’ya gitmiştir. Amerikalılara göre Salahi’nin örgüte kattığı iddia edilen üyelere üçü, 9/11 olayında uçak kaçırmış ve üç ayrı uçağın pilotu olarak görev yapmıştır. Dördüncüsü ise saldırılar esnasında koordinatörlük yapan Ramzi bin al-Shibh’dır. Shibh, C.I.A. tarafından gözaltında tutulurken verdiği ifadesinde,

Salahi'nin Afganistan'a yolculuğunu ve bin Laden ile tanışmasını ayarlayan kişi olduğunu söylemiştir.

1998 yılında Al Qaeda, Kenya ve Tanzania'da Birleşik Devletler Büyükelçilikleri önünde bomba yüklü araçları patlattıktan kısa bir süre sonra Salahi, bin Laden'e ait bir telefonda aranır. Sonra, en az bir kez, El Kaide Şüra Konsey'inin bir üyesi, Salahi'nin Almanya'daki banka hesabına dört bin dolar gönderir. Salahi parayı nakit olarak çeker ve Batı Afrika'ya seyahat eden adamlara aktarır. Amerikalılar bu para transfer olayını bir para aklama ve El Kaide haberleşme projeleri için yapılan bir transfer olarak değerlendirirler.

1999 yılında bir Şüra üyesi Salahi'yi arar, fakat Birleşik Devletler istihbaratı verdiği talimatların ne olduğunu bilmemektedir. Aynı yıl Kasım ayında Salahi, önemli bir camide vaizlik yapmaya başladığı Kanada'nın Montreal kentine taşınır. Çok geçmeden aynı camiye devam eden ve Amerikalıların Salahi ile buluştuğunu düşündükleri bir cihatçı, Birleşik Devletler sınırından bir arabanın bagajı içine gizlenmiş patlayıcı sokma girişiminde bulunur.

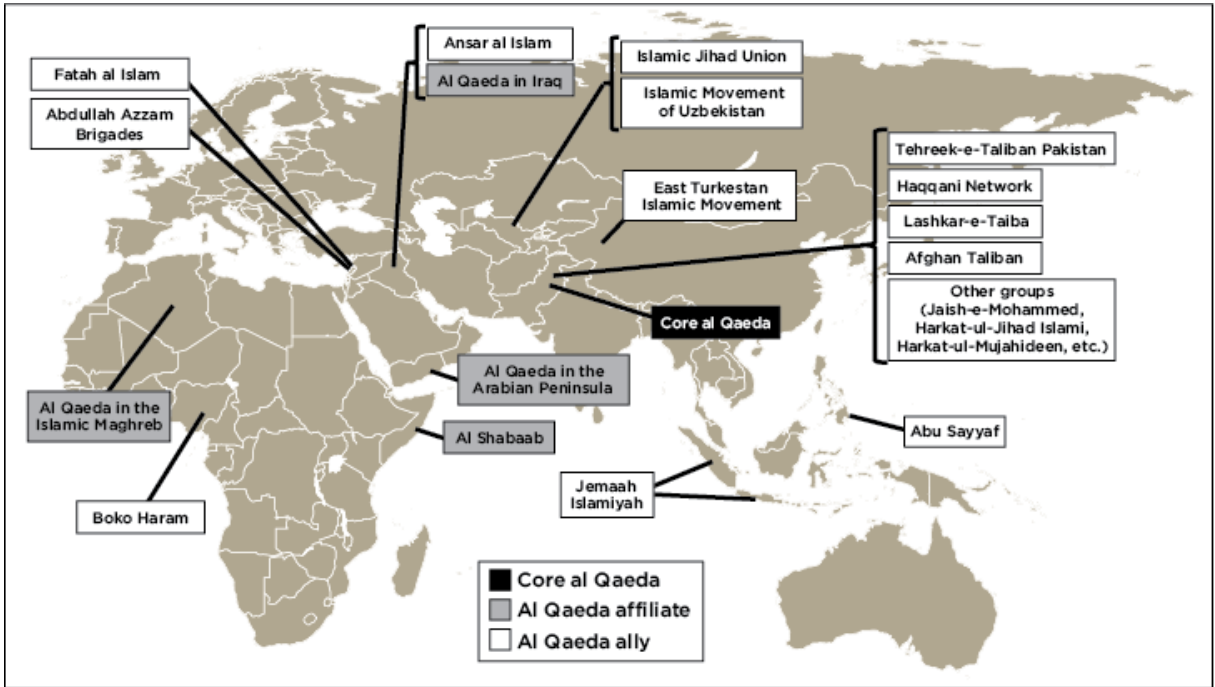
Kanada'nın Toronto kentindeki CN Tower 553 metre uzunluğu ile dünyanın ikinci en yüksek kulesidir. Kaynak: CN Tower

Planı, sonradan Milenyum Suikastı olarak adlandırılacak olan eylemle, içleri patlayıcı dolu olan bavulları, Los Angeles Uluslararası Havaalanında patlatmaktır. Kanada Gizli İstihbarat Servisi, Salahi ve arkadaşları üzerine odaklanan bir izleme operasyonu başlatır, fakat Salahi yaşadığı apartmanın duvarında iki adet kamera deliği açıldığını fark edince ülkeden ayrılır. Birleşik Devletler hükümeti, Salahi'nin, El Kaide'nin Montreal hücrelerinin lideri olduğu sonucuna varır.

Salahi Guantánamo’da, bu suçlamaları ve hakkındaki diğer iddiaları kabul eder. Birçok itirafından bir tanesinde; “Kanada’ya Toronto kentindeki CN Tower binasını havaya uçurma planı ile gelmişim” diye yazar. Suç ortaklarını listeler ve “Kanada İstihbarat Servisi sayesinde plan ortaya çıktı ve başarısız oldu” diye ilave eder.

Yıllarca sorgulamalara maruz kalan Salahi gizli dosyalarda tanımlandığı gibi “oldukça işbirliğine hazır” ve gözaltında olan en değerli istihbarat kaynağı haline gelmiştir. El Kaide’nin kredi kartı sahteciliği ve uyuşturucu kaçakçılığındaki finansal bağlantıları ile grubun; Bosna, Kanada, Çeçenistan, Danimarka, İngiltere, Almanya, Moritanya ve İspanya’da yatırım yaptığı, kimlerle ortaklık yaptıklarının farkında dahi olmayan firmaları açıklar.

Örgütün ana elemanlarının operasyonel rollerini gösteren organizasyon şemalarını isimleri de kapsayacak şekilde çizer, Avrupa ve Batı Afrika’da bulunan gizli cihat hücreleri ve güvenli evler hakkında bilgi verir. Dosyasında; elektrik mühendisliği alanındaki uzmanlığı nedeniyle Salahi’nin, telsiz röle istasyonları, kuryeler, şifreleme, telefon yerleri ve dizüstü bilgisayarlara olan uydu linkleri dâhil, El Kaide’nin ayrıntılı haberleşme sistemleri hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olduğu yazmaktadır. Fakat ABD hükümeti ondan daha öğrenilecek çok şey olduğuna emindir, dosyasında 9/11 saldırıları dâhil çeşitli konularda “hâlâ faydalı bilgilere sahip” ve Guantánamo’da tipik bir istihbarat gayreti örneği” olduğu yazmaktadır.

El Kaide terör örgütünün faal olduğu ülkeler. Kaynak: Vox

İşbirliği yapmasının sonucu olarak Salahi’nin özel hücresi, ABD hükümetinin “rahatlatıcı şeyler” olarak adlandırdığı malzemelerle dolmuştur. Yastıktan sonra sabun, havlular, bir namaz takkesi ve tespih verilmiştir. Steve Wood geldiğinde

Salahi'nin özel hücrelerinde kitaplar, televizyon, PlayStation ve satranç oynayarak veya DVD izleyerek vakit öldürdüğü eski bir dizüstü bilgisayar dahi bulunmaktadır. En sonunda Salahi'ye hücrelerinin dışında ayçiçeği, nane, adaçayı, maydanoz ve kişniş ektiği küçük bir toprak parçası dahi tahsis edilir. Wood o günleri; “Bana verdiği bilgilerin binlerce Amerikalının hayatını kurtardığı söylendi” diye anlatmış ve konuşmayı sürdürmesi için Salahi'ye verilenler bunlardı diye sözlerini sürdürmüştür.

Salahi, otuz yaşındayken gözaltına alınmış, fakat bu genç yaşına rağmen dört kıtada yaşamıştır, akıcı bir şekilde Arapça, Fransızca ve Almanca konuşmaktadır. İngilizce, öğrendiği dördüncü lisandır. Tutsaklık altında öğrendiğinden ilk kullandığı ifadeler “Ben bir şey yapmadım”, “Üst araması”, “kahretsin” gibi ifadelerdir. Salahi bu durumu hücrelerinde bir kâğıt parçası üzerine yazdığı; “Benim sorunum, İngilizceyi yanlış insanlardan, yani gramer açısından yanlış konuşan Birleşik Devletler ordusu personelinden öğreniyor olmamdı” sözleriyle dile getirmiştir. İngilizce’de diğer lisanslardan çok daha fazla küfür ve beddua bulunmaktadır ve Salahi de çok geçmeden bunların birçoğunu öğrenecektir.

Guantánamo cehenneminde tutuklulara verilen yiyecekler. Kaynak: Ensure

Wood bir profesyonel olarak, en başından itibaren Salahi'nin geçmişiyle ilgili kendisine anlatılanları beyninin arka tarafına atmaya kararlıdır. “Wood o anlarla ilgili düşüncelerini “Gerçekten de o kadar kötü birisi ise orada onunla oturmak ve gülmek ve sohbet etmek gerçekten zordu” sözleriyle dile getirmektedir.

Gece vardiyası on iki saattir ve Wood onu hiçbir zaman kelepçeli veya zincire vurulmuş halde görmemiştir. Guantánamo'daki diğer tutuklular, gardiyanlara yumruk atma, dışkı ve sidiklerini fırlatma gibi faaliyetlerde bulunurken gizli dosyasındaki açıklamalara göre Salahi'nin disiplin cezasını gerektiren tek faaliyeti, 11 Mayıs 2003 tarihinde üzerinde bulunan fazla miktardaki MRE yiyecekleri olmuştur.

Salahi genellikle kasvetli ve içine kapanık görünmektedir. Fakat katılmak istediğinde Wood'a ilginç gelen provakatif bir mizahla konuşmaktadır. Gardiyanlarını eşitlik, ırk ve din konularında tartışmanın içine çekmekten hoşlanmakta ve onların inançlarını biraz da olsa törpülemek için tarih ve jeopolitik alanlarında oldukça sofistike bir

anlayış sergilemektedir. Wood, Salahi ile tanışmadan önce Moritanya'nın adını hiç duymamıştır, Salahi ona utanarak, kendisinin yakınları da dâhil, ülkesinde köleliğin hâlâ uygulandığını anlatır.

Salahi onu, örneğin 1953 yılında Amerika ve İngiliz gizli servislerinin, sevilen başbakanı devirerek Batı yanlısı zalim şahı iktidara getirmek maksadıyla İran'da yaptıkları darbe gibi Batı dünyasının yaptığı dış politika fiyaskolarını araştırması konusunda da teşvik eder.

Amerikan ve İngiliz gizli servislerinin darbesiyle İran'da iktidara getirilen Batı yanlısı Şah Rıza Pehlevi. Kaynak: The End of History

Wood, Salahi'nin "Nelson Mandela'yı hiç duydun mu?" sorusunu hatırlıyor. "Onu bir incele dostum. Robben Island'de bulunan hapisaneyi incele. Bak bakalım cezaevinde tutulması haklı mı? Ailesine neler olduğuna bir bak" sözlerini daha dünmüş gibi anımsıyor.

Guantánamo Körfezindeki bir istihbarat görevlisinin hayatını anlatan bir iş ilanında; inanılmaz bir ortam, gün batımı, kumsallar, iguanalar, temiz Karayip mavisi gibi güzel ifadeler yer almaktadır. İlanda ayrıca; "Sayısız sorunlarla uğraştığınız ve teröre karşı savaşa direkt olarak katkı sağladığınız yorucu bir günün sonunda eğlence sizi bekliyor. Çömlek, rugby, tenis, beyzbol ve paintball (boya silahları ile savaş oyunu) kurslarına katılabilir, jimnastik salonları ve havuzlarda günün yorgunluğunu atabilirsiniz. Yelkencilik, su kayağı, şnorkel, aletli dalış ve çok daha fazlasını yapabilirsiniz. Deneyimsiz olmak sorun değil. Rahatlamak çok kolay" ifadeleri de yer almaktadır.

Pratikte ise birçok askeri polis zamanını film seyrederek ve Tiki Bar'da içerek geçirmektedir. Zaman zaman yeni tutuklular getirmek üzere Afganistan'a da gitmektedirler. Fakat Wood günlerini üs kütüphanesinde kitap okuyarak geçirmekte, Salahi'nin hücrede ortaya attığı konuları araştırmaktadır. Romantik romanlar hariç eline geçerse; tarih, dış ilişkiler, insan hakları ve siyaset hakkında eline ne geçerse okumaktadır. Kendisini dünyada olup bitenler hakkında eğitmektedir. Fakat Salahi'nin hücresi ulusal bir sır olduğundan, Wood diğer gardiyanların birçoğu ile arasına samimi bir mesafe koymuştur. Görev harici zamanlarda odasına gitmekte ve üniformasını ütülemektedir, oda arkadaşlarının dahi hiçbir şeyden haberi yoktur. Zaman zaman ona içeride kim olduğunu sorduklarında, Wood da bilmediğini, muhtemelen ünlü biri olduğu cevabını vermektedir.

Nelson Mandela Robben Island hapisane günlerinde görülürken. Kaynak: Trip Advisor

Wood zaman geçtikçe, Salahi ile tanışmadan önce bildiği her şeyin, özellikle denizaşırı yerlerdeki kötü maceraları dışarıda bırakan dar kafalı bir Amerikan üstünlüğü olduğunu düşünmeye başlar. Bu arada Bush Yönetiminin Irak'ı işgal etmekteki bahanesi ve Wood'un hükümetine olan inancı da çökmeye başlamıştır. 2004 yılının bahar aylarıdır. Ortalıkta hiç kitle imha silahı falan yoktur. Vazife yerine getirilememiştir. Wood akşam haberlerini izlediğinde, Amerikan askeri polislerinin Abu Ghraib hapisanesindeki Iraklı tutuklulara uyguladığı işkence ve cinsel aşağılamaları da görür. Ve Wood, Mohamedou Salahi'ye karşı açılan davanın da tıpkı Irak'ın işgalinde kullanılan gerekçeler gibi temelsiz ve siyasi amaç güttüğü şüphesine kapılır. Artık Amerikan Yönetimi tarafından kendisine başka ne yalanlar söylendiğini merak etmeye başlamıştır.

Salahi günlük sorgulamalara maruz kalmaktadır. Wood'un tanık olduğu, Salahi'nin kendisine sorulan bütün sorulara yanıtlamaya çalıştığı sorgulama seansları sakın ve nazik geçmektedir. Wood, saçları oldukça sarı renkteki sorgulayıcının, Afganistan'daki El Kaide ve Taliban eğitim kamplarında çekilen video görüntülerini içeren diskleri getirdiğini hatırlıyor. Bu videolar, cihatçı web sitelerinden alınan veya düzenlenen

baskınlar esnasında istihbarat elemanları tarafından çekilen görüntüleri içeriyordu ve Salahi'nin görevi de görüntülerdeki kişileri tanımlamaktı. Wood'un bana anlattıklarına göre; bazen, işbirliği sonrasında Salahi depresyona giriyor, endişeli bir ruh haline bürünüyor ve "Ben kötü bir Müslüman'ım" diyordu. Wood ise devamlı olarak ona; "Geçmişte ne yapmış olursan ol şimdi binlerce yaşam kurtarıyorsun" derken Salahi sadece kahredercesine başını sallamakla yetiniyordu.

Kitle imha silahları yalanı ve demokrasi götürdükleri iddiası ile Irak'ı işgal eden Bush Yönetimi. Kaynak: Newsweek

Bir gece Salahi uyurken, Wood rüyasında kâbus gören bir çocuğun çıkardığı seslere benzeyen sesler duyar. Hemen hücrenin uyuma alanına girer ve Salahi'yi yerde cenin pozisyonunda yatarken bulur, adam titremektedir. Wood hayatında hiç bir yetişkini böylesine korkmuş ve korunmasız bir şekilde görmemiştir. Nazikçe Salahi'nin omuzlarını tutar ve "Her şey yolunda" der. Salahi başını sallar, diliyle aynı düşüncede olmadığını göstermek için "cık" işareti yapar ve konuşmayı reddeder. Sonraki gün Wood onu olanları anlatması için zorlar, fakat Salahi ayrıntılara girmek istemez. Dudaklarından sadece; "Dostum, beni perişan ettiler" kelimeleri dökülür.

Gece dehşet anları gelmeye devam eder. Salahi'ye, Ensure marka beslenme hapları ve antidepressan ilaçlar verilmektedir. Günlerden bir gün Wood'a, sorgulayıcıların ona tutukluymken meydana gelmeleri nedeniyle bilmesinin imkânsız olduğu sorular sorduğundan yakınıır.

Salahi'nin avukatı Theresa Duncan. Kaynak: BOOKTV

Wood kendisini Salahi'ye, çalıştığı kereste fabrikasındaki takma adı olan “Stretch” ismiyle tanıtırsa da Salahi çok geçmeden onun diğer gardiyanların gerçek ismini öğrenir. Bunun nedeni ise gardiyanların üniformaları üzerindeki isimliklerini örtmek için kullandıkları bantların düşmesidir. Wood o günlerdeki duygularını; “Çabucak isimliklerimizi kapatmaya çalışırdık, fakat sonuçta oradaydık, hem ne olacaktı ki? Onun gerçek bir tehdit olmadığını hepimiz çok iyi biliyorduk” sözcükleri ile anlatmaktadır. Bir zamanlar Salahi'nin arkadaşlığından hoşlanması nedeniyle kendisini affetmek için çaba gösteren Wood, artık her nöbet değişiminde kapıyı kilitlemek zorunda olması nedeniyle kendisini kötü hissetmektedir. Sabahın ilk ışıklarına şaşkın ve sersemlemiş bir halde çıkmakta, Echo Special bölmesindeki adamın kendisinde bıraktığı izlenimi, dosyasında anlatılan terörist tanımıyla bir türlü bağdaştıramamaktadır.

Wood, normal hücrelerden bir tanesinde devamlı bir gardiyan olarak kalmış olsa Guantánamo cehennemindeki görevini, terörle ilgili küresel savaş hakkındaki anlayışı aşağı yukarı bozulmadan bitirebilirdi. Steve, bunun yerine Guantánamo'da aslında korumakta olduğu şeyin, hükümetin en karanlık sırlarından bir tanesi olduğunu düşünmeye başlar. En değerli askeri tutuklu, gerçekte orada bir hata sonucu tutulmaktadır ve Echo Special bölümünde diğer tutuklulardan izole edilmesi de onun başına geçirilen cehennemden gizlenmesinden öte bir şey değildir.

Günün birinde Salahi gardiyanlarından kâğıt istemeye başlar. Son bir mahkeme kararı gereği Guantánamo'daki tutuklulara yasal temsilci tutma hakkı tanınmıştır. Salahi sonraki birkaç ay süresince avukatları; Nancy Hollander, Sylvia Royce ve Theresa Duncan'a, bir seri dehşet veren mektuplarla, tutuklulukta geçirdiği sürenin toplam 466

sayfa tutan günlüğünü, kapalı bir zarf içinde Washington D.C. yakınlarında gizli bir yere posta ile gönderir. Hiçbir gardiyan veya sorgulayıcının Salahi'nin yazdıklarını okumasına izin verilmez. İlk kez cezalandırılma korkusu olmadan başından geçenleri anlatma şansını yakalamıştır. Günlüğünün bir sayfasında, sorgulayıcılardan bir tanesi ona bir yastık getirdiğinde kendisine takılan takma adı nasıl aldığını da yazmaktadır. Duygularını; “ Hediye sahte büyük bir mutlulukla aldım, bunun nedeni kesinlikle bir yastığa sahip olmayı çok istemem değildi. Hayır, yastığı fiziki işkencenin sona ermesinin bir işareti olarak almıştım” sözcükleriyle ifade etmiştir.

Bir deve çobanı develerini sularken. Kaynak: Pinterest

Tutuklu

Mohamedou Ould Salahi, 1970 yılının Aralık ayının sonlarında, Moritanyalı bir deve çobanı ve eşinin dokuzuncu çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Batı Afrika'daki birçok ülke gibi Moritanya da on yıl önce Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Yerel halkın çok azı Fransızca konuşmaktadır, fakat ülke geniş ve çoğunlukla çöllerle kaplı olduğundan ve farklı lisan konuşan sayısız etnik gruplardan oluştuğundan resmi dokümantasyon için alternatif yoktur. Doğum sertifikasını dolduran ve sadece Hassaniya Arapçası konuşabilen bir hemşire soyadından sesli bir harfi atar ve Salahi soyadı “Slahi” halini alır. Bu nedenle Salahi, hükümetlerin ona kendi hataları ile uyumlu olarak davrandığı bir yaşama başlar.

Salahi çabuk öğrenen ve erken gelişen bir öğrencidir. Okuldan çaldığı tebeşirlerle, Moritanya'nın başkenti Nouakchoot'un tozlu ve plansız gelişen bir semti olan Bouhdia'da eğitim şansı olmayan çocuklara ders vermektedir. Moritanya, şiir ve ezberleme geleneklerinin zengin olduğu aldatıcı ve iç karartıcı okuma yazma ile ekonomik büyüme oranlarına sahip bir İslam cumhuriyetidir. Delikanlı Salahi bütün Kuran'ı ezberlemiştir.

Afganistan'da yıllarca Rus ordusuna karşı savaşan mücahitler

Salahi, 1978, 1979 ve 1984 yıllarında gerçekleşen ve Moritanyalıların iktidardan beklediklerinin çok azını değiştiren askeri darbelerde, siyasi dönemleri değerlendirerek büyür. Moritanya toplumunda ilerleme, gelişme ve özgürlüğün olmayışı, Salahi'de otokrasi ve yolsuzluğa karşı haklı olarak bir öfke ve kendisinden daha büyük bir şey için savaşma arzusu oluşturur.

1980'li yıllarda Salahi ve ondan daha genç ve minyon tipli Mahfouz Ould al-Walid adlı kuzeni akşamlarını, sahibinin Filistin mücadelesi ve Sovyetlerin 1979 yılında işgal ettiği Afganistan'daki cihat videolarını gösterdiği mahalli bir kafede geçirmektedir. 1988 yılında Suudi ideolog Osama bin Laden, El Kaide örgütünün kurulduğunu ilan eder. 13 yaşında olan Walid bin, Laden'in yazdıklarını okumaya başlar. Walid ve Salahi, hafif silahlar taşıyan ve mağaralarda saklanan ve bütün Müslümanların koruyuculuğuna soyunan bu mücahit ayak takımından oluşmuş El Kaide örgütü hikâyelerinden çok etkilenirler. Mücahit grupların yaptıklarından etkilenen sadece onlar değildir, C.I.A istihbarat örgütü de birçok cihatçı guruba mali ve lojistik destek sağlamaktadır.

Almanya'nın Duisburg kentinden bir görünüm. Kaynak: Photo Stock Editor

Salahi 1998 yılında liseden mezun olur ve Almanya'nın Duisburg kentinde mühendislik okumak için bir burs kazanır. Ailesinde üniversiteye giden ilk kişi odur. Fakat cihadın çağrısı çalışmalarını kesintiye uğratar. 1990 yılına kadar Sovyetler Birliği Afganistan'dan çekilmiş, fakat El Kaide, Sovyetler Birliği tarafından iktidara getirilen Komünist Afgan yönetimine karşı savaşı sürdürmektedir. O Aralık ayında, yirminci yaş gününden çok ısa bir süre önce Salahi Pakistan'a giden bir uçağa biner ve oradan da Afganistan'a geçer. Hayatı boyunca bin Laden ile hiç karşılaşmasa da çok geçmeden El Kaide liderliğine bağlılık yemini eder.

Henüz 16 yaşında olan Walid geride kalmıştır. Fakat iki ay sonra, Salahi Moritanya'ya geri döndüğünde ve cihatla ilgili deneyimlerini anlattığında Walid kendi başına Afganistan'a gitme kararını verecektir. Walid, Nouakchott kentinde ünlü ve tanınan bir şairdir, birkaç ödül de kazanmıştır ve bin Laden onu gördüğünde onun konuşma sanatı ve inancından çok etkilenir. Çok geçmeden, bin Laden'in bir inşaat firması ve cihatçı eğitim kampını işletmekte olduğu Sudan'a birlikte giderler ve bin Laden'in beyaz Mercedesi ile Khartoum çevresinde hızlı bir tur atarlar.

Solda cihat bayrağı, sağda ise Mücahit Şüra Konseyinin logosu. Kaynak: Facts & Details

1992 yılının baharında Salahi Afganistan'a geri döner. Silahlarla ilgili hiç deneyimi olmadığından El Kaide personeli onu, Kalashnikov tüfeği ve roketatar kullanmayı öğrendiği Khost yakınlarındaki Al Farouq eğitim kampına gönderir. Fakat geçen

sürede, Sovyetler Birliği çöker ve Salahi eğitimdeyken Afganistan hükümeti Rus desteğini kaybeder. Afganistan iç savaşı, İslamcı grupların kontrolü ele geçirmeye çalıştığı yeni bir döneme girmiştir ve Salahi bunun bir parçası olmak istememektedir. Üç ay sonra Afganistan'dan ayrılır ve lisans öğrenimini bitirirken, bir bilgisayar onarım merkezinde çalıştığı Duisburg'a geri döner.

Salahi'nin ismi, Moritanya gizli istihbarat sisteminin başkanı Deddahi Ould Abdellahi'nin dikkatini çekmeden iki yıl daha geçer. Deddahi 1994 yılında, devlet güvenliğinin direktörü olarak, Nouakchott'ın cihatçı şebekesini ortaya çıkarmak amacıyla bir soruşturma açar. Birkaç Moritanyalı, Afganistan ve Bosna'daki savaş alanlarına gitmiştir ve Mahfouz Walid, El Kaide örgütünde önemli bir konuma kadar yükselmiştir, o artık savaş lakabı olan Abu Hafs al-Mauritani ismiyle çağrılmaktadır. Nouakchott'ta Abdellahi ve yardımcıları, Abu Hafs'a yakın kişileri tutuklayarak ve diğer cihatçıların adlarını talep ederek cihatçı ağının haritasını oluşturmaya başlarlar. Birkaç genç adam, Almanya'daki temas noktası olarak Salahi'nin adını verir. Alman istihbaratının yardımıyla Abdellahi onun hakkında azami istihbarat toplamaya başlar. Salahi'nin yaşam tarzı, nasıl davrandığı, dünya olaylarına nasıl reaksiyon gösterdiği artık Moritanya istihbarat sisteminin merceği altındadır. Abdellahi, Salahi'nin hâlâ aktif bir El Kaide üyesi olup olmadığından emin değildir, fakat Salahi bütün Moritanyalı İslamcılarının adını bildiği birisi gibi görünmektedir.

Eğitim kampında görülen teröristler

Abu Hafs, Şeriat yasaları hakkında bin Laden'in kişisel danışmanlığını yaptığı El Kaide'nin Şûra Konseyine kadar yükselir. Abu Hafs, 1991 yılında, henüz 21 yaşındayken, Suudi Krallığını şiddetle eleştiren ve Birleşik Devletler Savunma Bakanını, El Kaide yandaşlarının onu öldürerek cennete gitmekten başka hiçbir

niyetlerinin olmadığı ifadeleriyle tehdit eden, bin Laden'in en önemli fetvasını kaleme alır. Bu fetva aslında El Kaide'nin Birleşik Devletlere savaş ilanıdır. Araştırmacı gazeteciler Cathy Scott-Clark ve Adrian Levy tarafından kaleme alınan ve 9/11 sonrasında El Kaide örgütünü anlatan "Exile" adlı araştırma yazısına göre Osama'nın konuşmalarının, dini kararlarının ve basın bildirilerinin birçoğunun yazarı Abu Hafs'tır. Laden, 1998 yılında Abu Hafs'ı mirasçuları listesine dahi dâhil eder.

O sıralarda, uzun bir süredir temas kurmayan Abu Hafs, bin Laden'in uydu telefonundan Salahi'yi arar. Kuzenler, iki kız kardeşle evlenmiştir ve şimdi aynı zamanda kayınbiraderdir. Fakat Salahi Almanya'ya döndükten sonra nadiren birbirleri ile temas kurmuşlardır. Abu Hafs, Doğu Afrika'da El Kaidenin işleriyle uğraşırken babası hastalanır ve bu yüzden, her ikisinin de hatırladığı gibi Abu Hafs Salahi'den, Moritanya'daki ailesi için para transferinde yardım etmesini ister. Salahi kabul eder ve Abu Hafs yaklaşık olarak dört bin doları, onun Almanya'daki hesabına gönderir. Salahi parayı nakit olarak çeker ve Nouakchott'a giden arkadaşlarına Abu Hafs'ın ailesine iletmek üzere verir.

İkinci para transferinden sonra benzer bir telefon konuşması 1998 yılı Aralık ayında gerçekleşir. Fakat Abu Hafs, bin Laden'in telefonuyla Nouakchott'ta bulunan başka bir kuzenini aradığında, Abdellahi'nin adamları onu tutuklar ve iki ay boyunca işkence yaparlar. İşte bu nedenle; 1999 yılı başlarında Abu Hafs üçüncü kez aradığında, Salahi yardım etmeyi reddeder ve telefonu kapatır.

Kanada'nın Montreal kentinden bir görünüm. Kaynak: DMI

El Kaide artık, Doğu Afrika ve Orta Doğu'da saldırılar düzenleyen uluslararası bir terörist organizasyona dönüşmüş durumdadır. Birleşik Devletler, Sudan ve Afganistan'daki El Kaide bağlantılı hedeflere seyir füzeleri ile saldırır ve CIA (Merkezi İstihbarat Örgütü) Abu Hafs'ı ele geçirmek maksadıyla Khartoum'da bir hotele baskın düzenler. Abu Hafs bu baskından mutfak kapısından kaçarak kurtulmayı başarır. 1999 yılı Ekim ayında bir gece, Salahi'nin arkadaşlarından biri ondan Duisburg'a giden üç Müslümanı evinde misafir etmesini talep eder. Yemek esnasında doğuya cihat için gittiklerini açıklarlar. Adamlar zeminde uyur ve şafak sökerken Afganistan'a doğru yola

koyulurlar. Salahi onların gerçek adlarını bilmemektedir ve bir daha da onlardan hiçbir haber almamıştır.

Bütün bunlar olup biterken, Salahi de artık Alman istihbaratının takibindedir. Fakat Almanlar onu tutuklamak ve sorgulamak için bir neden olmadığını düşünmektedir. Der Spiegel tarafından yapılan bir araştırmaya göre; Salahi genellikle kalabalık olmayan camilere takılan ve isimleri ile cep telefon numaraları Afrika, Avrupa, Kuzey Amerika ve Orta Doğu'daki soruşturmalarda görülen cihazçılar ile zaman zaman görüşen birisidir. Fakat Salahi kendisini bir El Kaide üyesi olarak veya operasyonlarına yardım eden birisi olarak görmemektedir. Günlerden bir gün Alman görevliler Salahi'nin arkadaşlarından bir tanesini sorgular. Salahi'nin terör faaliyetlerine katılıp katılmadığını sorduklarında arkadaşı kahkahalarla güler.

Fakat Salahi devamlı izleniyor olmaktan hoşlanmamaktadır ve ülkeden ayrılmaya karar verir. Salahi'nin şimdi Kanada'da yaşamakta olan arkadaşlarından bir tanesi ona Montreal'e taşınmasını önerir. Salahi yıllar sonra bir askeri duruşmada arkadaşının ona ülkeyi anlatırken "Kanada inanılmaz bir ülke, ırkçılık yok, Fransızca konuşuyorlar ve çok gelişmiş bir ülke. Çok kolay iş bulacaksın. Ramazan yaklaşıyor ve burada Kuran'ı ezberden okuyabilen hafız yok. Arap ülkelerinde çok var, fakat Avrupa ve Kanada'da çok azlar " ifadelerini kullandığını anlatmıştır.

*Los Angeles uluslararası havaalanına düzenlemeyi planladığı Milenyum Suikastı davasında 37 yıl hapis cezasına mahkûm olan Cezayirli terörist Ahmed Ressam.
Kaynak: USA Today*

Salahi, 26 Kasım 1999 tarihinde Montreal'e iner (Karısı Nouakchott'a dönmüştür). Arkadaşı Hosni Mohsen, onu Al Sunnah camisindeki imamla tanıştırır. Camiye, birkaçı

Cezayir cihat grubu mensubu olan ve Fransız ve Kanada istihbarat servislerinin dikkatini çeken binlerce kişi gelmektedir. Salahi, askeri bir duruşmada bu durumu; “Kötü insanlar her zaman kalabalığa karışmak isterler” sözleriyle açıklamaktadır. Salahi'nin tanımladığı şekilde Mohsen'in kötü arkadaşlarından bazıları, Mohsen onu apartmanında misafir ederken ziyarete gelmişlerdir.

Salahi askeri duruşmalardan bir tanesinde; “Bana bakın, para aklama işine yardım eden Osama bin Laden'in ajanlarından biriyle bağlantım var. Ben şimdi Kanada'dayım ve tehlikeli bir gurubun geldiği bir camiye gidiyorum Ve Ramazan olduğundan Salahi namazlarda imamlık yapıyordu. “Bir şeyler oluyordu.”

Duruşmaya başkanlık eden askeri görevli; “Hiç iyi görünmüyor” dedi.

“Hayır, kesinlikle hiç iyi görünmüyor” diye cevapladı Salahi ve çok daha kötü olacak diye sözlerini sürdürdü.

Salahi ailesinin üyeleri Moritanya'da Teri Duncan (soldan üçüncü) ile birlikte görülürken soldan sağa; yeğeni Fatimatou mint Chidou, yeğeni Najah mint Hamoud, yeğeni Zeinebou mint Mami, yeğeni Aichetou mint Lejad ve kız kardeşi Khadija mint Salahi. Foto: Teri Duncan.

Cezayirli cihatçılardan bir tanesi, Kanada'da sahte kimlikle yaşayan uslanmaz bir hırsız olan Ahmed Ressaym'dır. 1998 yılında Afganistan'a gitmiş ve bir yıl süreyle silah ve patlayıcı kullanmayı öğrendiği El Kaide eğitim kamplarında kalmıştır. 1999 yılı bahar aylarında Fransız istihbarat servisinden ajanlar, Kanadalı meslektaşlarından

Avrupa'daki cihat faaliyetleriyle ilgili olarak Ressam'ı sorgulamalarını talep ederler, fakat Kanadalılar, ülkeye sahte bir pasaportla giriş yaptığından Ressam'ın yerini tespit edemezler.

Salahi, Al Sunnah camisinde imamlık yapmaya başladıktan bir hafta sonra Ressam, kiraladığı bir arabayla, British Colombia Victoria'dan, Birleşik Devletler bağlantılı bir feribota gider. Gemi, Seattle yakınındaki Port Angeles limanına ulaştığında, gümrük görevlileri arabada, her biri dokuz voltluk pille çalışan ve üzerinde bir devre kartı ile Casio marka saat olan dört adet zamanlı patlatıcı ile birlikte yüz libreden fazla patlayıcıyı ele geçirirler. Ressam, olayı soruşturan dedektiflere; Los Angeles Uluslararası Havaalanındaki kalabalık bir terminalde bavulları patlatmayı planladığını bütün ayrıntılarıyla anlatır.

Başarısız saldırı girişimi sonrasında, Kanada çok sıkı bir şekilde Montreal hücrelerini soruşturmaya başlar. Salahi duruşmada verdiği ifadede o günleri; “Oldukça tedirgindiler, 24 saat boyunca camide, polis araçlarında, her yerdediler” sözleriyle

anlatmıştır. Dedektiflerin hedefleri arasında Salahi'nin arkadaşı olan ve onu evinde misafir eden Mohsen de bulunmaktadır. Mohsen tutuklandığında, bir dava dosyasına göre dedektifler üzerinde Salahi'nin adı ve Ressaym'ın telefon numarası olan bir kâğıt parçası bulurlar.

Salahi bir gece duvarına matkapla açılan çok küçük bir deliğin sesine uyanır. Sabah kalktığında iki tane kamera bulur. Polisi arayarak komşularının kendisini gözetlediği şikâyetinde bulunur, fakat polisler ona sadece kameraları yapıştırıcı ile kapatmasını söylerler. Çok geçmeden Kanadalı soruşturmacılar apartmana gelir ve onu Milenyum Suikastı konusunda sorguya çekerler. Salahi çok korkmuştur. Duruşmada verdiği ifadesinde, ona Ahmed Ressaym'ı tanıyıp tanımadıklarını sorduklarını ve kendisinin hayır cevabı verdiğini anlatır.

Kanadalı uzmanlar sonradan, Ahmed Ressaym'ın Salahi Kanada'ya gelmeden dokuz gün önce 17 Kasım tarihinde Vancouver'de güvenli bir yere gittiğini ortaya çıkaracaklardır. Salahi çevresinin kuşatıldığını ve devamlı gözetlendiğini fark eder. Duruşmasında verdiği ifadede; "Olsun, hiç problem değil, beni izleyebilirler. Bazı insanları öldürmemden korkuyorlar" ifadelerini kullanır.

Moritanya'da Abdellahi'nin adamları Salahi'nin karısını ve kardeşlerini tutuklar ve onları Milenyum Suikastı hakkında sorgular. Salahi bu durumu ondan korktukları için kendisine söylemediklerini hatırlamaktadır. Fakat aile üyeleri onun dönmesi konusunda isteklidir ve Salahi'ye annesinin hasta olduğunu söylerler.

Salahi'yi defalarca sorgulayan Moritanya istihbarat şefi Deddahi Ould Abdellahi

21 Ocak 2000 tarihinde Salahi Senegal'e giden bir uçağa biner. Dakar'a uçuş, Nouakchott'a uçuştan daha ucuzdur ve kardeşleri 300 mil yol kat ederek onu Dakar'da karşılarlar. Sonradan günlüğüne şunları yazacaktır; "Bagajlarımı aldıktan sonra bir anda ellerim kelepçelendi ve etrafımda, beni kardeşlerimden ayıran bir hayalet gurubu

ortaya çıktı. İlk önce bunun silahlı bir soygun olduğunu düşündüm, fakat havaalanı polisi yaklaştığında, arkamdaki adam sihirli bir kimlik kartı gösterdi ve polis hemen geri çekildi”. Salahi ve kardeşleri bir kamyonetin arkasına doldurulur ve bir gözaltı merkezine götürülürler.

Şafak sökmeden Salahi kendisini bir sorgu odasında bulur. İstihbarat görevlisi olduğunu düşündüğü Amerikalı bir kadın odaya girer ve onu Milenyum Suikastı hakkında sorgulayan Senegalli görevlilerin yanında durur. Salahi, Ahmed Ressaym’ı tanıdığını inkâr eder ve saldırıyla ilgili bütün hikâyenin terör bütçesini serbest bırakmak ve Müslümanları incitmek amacıyla uydurulduğunu sözlerine ekler. Sonradan kitabına; “Komplo teorilerine çok fazla inanıyordum, ama belki de bu inancım Birleşik Devletler yönetimininki kadar olamazdı.” satırlarını yazacaktır.

Nouakchott kentinin havadan görünüşü. Kaynak: Just Fan Facts

Ertesi güne kadar, Senegalli görevlilerin başındaki adam Salahi’yi gözaltında tutmak için hiçbir neden olmadığına ikna olur. Salahi kitabında bu olay hakkında; “Mutluydum, çünkü ABD yönetiminin benim hakkımda Senegallilere verdiği bir ton ağırlığındaki kâğıt onları etkilemiş görünmüyordu. Beni sorgulayanların durumu anlaması çok uzun zaman almadı”. Başka bir Amerikalı yetkili gelir ve Salahi’nin fotoğrafını çeker ve parmak izlerini alır. Çok geçmeden Salahi’nin kardeşleri Moritanya’ya dönmeleri talimatı verilerek serbest bırakılır. Salahi’yi beklememeleri söylenmiştir.

Sorgulamalar birkaç gün daha sürer. Konuşmaları Senegalliler yapmakta, fakat soruları Amerikalılar vermekte ve sonuçlar Washington’a rapor edilmektedir. Nihayet sorgulayıcılardan biri Salahi’ye, daha fazla sorgulama amacıyla Moritanya’ya

gönderileceğini söyler. Salahi dehşete kapılmıştır, o, sorgulayıcıların yasal sınırlar içinde kaldığı Kanada'ya geri dönmek istemektedir.

Salahi küçük bir özel uçağa götürülür. Moritanya kıyıları üzerinden sola Atlantik Okyanusuna, sonra da sağa dönülerek Sahara rotasıyla Nouakchott'a yapılan yolculuk yaklaşık bir saat sürer. 1993 yılından beri evinden uzak olan Salahi vatan özlemi ve korku dolu duygular içindedir. Günlüğüne sonradan o anları; "Pencereden, Nouakchott etrafındaki kumla örtülü küçük köyleri bütün kasveti ile görüyordum" ifadeleriyle aktarmıştır.

Uçak gün batarken alana iner. Bir güvenlik görevlisi ona, gizli polis karargâhına giderken yüzünü örtmesi için kirli ve siyah bir türban verir. Orada, Yakoub adlı bir istihbarat görevlisi Salahi'nin Kuran'ına el koyar ve onu rutubetli bir hücreye atar. Salahi uyumaya çalışır, fakat zihni sabahleyin görmeyi beklediği işkence ile meşguldür. O anları kitabında; "Ölüm cezasına çarptırılan Müslüman kahramanları okumuştum, acaba bunu nasıl başarmışlardı?" sözcükleriyle anlatacaktır.

9/11 saldırılarının gerçek mi yoksa ABD yönetiminin bir operasyonu mu olduğu hâlâ tartışılan bir konudur.

Ertesi sabah Salahi, Moritanyalı istihbarat şefi Deddahi Ould Abdellahi'nin odasına götürülür. Salahi kitabında odanın büyük ve iyi döşenmiş olduğunu ve hukukun zayıflığı ve hükümetin gücünü temsil eden Başkanın bir portresinin asılı olduğunu yazar. Sonraki birkaç gün boyunca Abdellahi ve adamları, Amerikan yönetiminin kaygılarından alıntı yaparak Salahi'yi Afganistan'da geçirdiği zaman, kuzeni Abu Hafs ile olan bağlantısı ve Milenyum Suikastı hakkında sorgularlar. Adamlar asla Salahi'ye kötü davranmaz, fakat haftalar geçtikçe Salahi kendisini Birleşik Devletlere, en azından tutuklanmasının yasal nedenlerine karşı çıkabileceğini düşündüğü ülkeye teslim etmelerini dahi aklından geçirir.

Yaklaşık olarak üç hafta geçtikten sonra, F.B.I (Federal Soruşturma Bürosu) ajanları Salahi'nin hücrelerini ziyaret ederler. Soruları hemen hemen aynıdır, fakat bütün ortamsal kurgu onu, ABD'li sorgu elemanlarının dürüstlük ve insanlığından kuşku duyar hale getirmiştir. Sanki “Seni biz dövmeyeceğiz, fakat nerede olduğunu biliyorsun” der gibidirler ve Salahi FBI ajanlarının onu demokratik olmayan bir ülkedeki baskı ve tehdit altında sorgulamak istediklerini çok iyi bilmektedir.

Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı Federal Soruşturma Bürosunun Amblemi

19 Şubat 2000 tarihinde Abdellahi gitmesine izin verir. Bütün araştırma ve incelemeleri en ince ayrıntısına kadar yapmışlar, fakat Salahi aleyhinde hiçbir şey bulamamışlardır. Abdellahi'nin adamları, Amerikalıların talebi doğrultusunda pasaportuna da el koymuşlardır. Fakat bir arkadaşı ona, İnternet yönlendiricilerini taktığı bir tele iletişim şirketine iş bulmasına yardımcı olur. Yıllar sonra askeri bir duruşmada verdiği ifadesinde Salahi o anları; “Seyahat özgürlüğümün olmaması çok kötüydü. Fakat bununla başa çıkmak zorundayım. Buraya kadar her şey çok güzeldi” şeklinde anlatmıştır.

Kuru Buz

2001 yılı Eylül ayında bir Salı günü, bin Laden'in kuryelerinden bir tanesi Salahi'nin kuzeni Abu Hafs'ı arar ve ona haberleri takip etmesini söyler. Abu Hafs Afganistan'a geri dönmüştür ve ailesi ile birlikte Kandahar'da yaşamaktadır. Taliban'ın ülkenin çoğunu ele geçirmesinin üzerinden beş yıl geçmiştir ve televizyon yasaklanmıştır. Kısa dalga radyosunu alır. Birleşik Devletlerde henüz sabahtır. Abu Hafs, haberlerde ne duymayı beklediğini çok iyi bilmektedir.

C.I.A Karşı Terör Merkezi Başkanı Cofer Black'in gerçekleşmeyen hayali: ABD Başkanına sunmak istediği, kuru buzla dolu bir kovanın içinde El Kaide lideri Osama bin Laden'in kesik başı.

El Kaide liderleri arasında “Uçak Operasyonları” dedikoduları, 1999 yılında dolaşmaya başlamıştır. Fakat bin Laden'in Şüra Konseyinde saldırıların ayrıntılarını paylaşması için iki yıl zaman geçmiştir. Dört adet uçak ile iki sivil hedef, iki de hükümet hedefine saldırılacaktır. O toplantıda Abu Hafs, Kuran'a dayanarak sivil kayıpların büyüklüğünün İslam dini tarafından haklı gösterilmeyeceğini savunur ve bin Laden'e karşı çıkar. Böyle bir saldırının, tam bir ABD işgalini provoke etmemek kaydıyla örgüte barınma sağlayan Taliban yönetimi ile yaptığı anlaşmaya ihanet olacağını da sözlerine ekler.

O yaz aylarının sonlarına doğru Abu Hafs, on iki sayfalık muhalif bir yazı kaleme alır, fakat bin Laden onun karşı koymasına ve diğer El Kaide liderlerinin itirazlarına çok öfkelenir ve planı uygulamaya devam eder. 2001 yılı Temmuz ayında, “The Exile-Sürgün” kitabının yazarları Scott-Clark ve Levy'e göre Abu Hafs, bin Laden'e istifa mektubunu sunar. El Kaide örgütünün kırılma noktasının farkında olan bin Laden, ondan örgütten ayrılmasını gizli tutmasını talep eder. Sonraki iki ay boyunca Abu Hafs bir medresede cihat dersleri verir.

Saldırlardan sonra, örgütün Khartoum istasyon şefi olarak görev yapmakta olan C.I.A Karşı Terör Merkezi Başkanı Cofer Black, bin Laden Sudan'dayken Başkan George W. Bush'a, yakın bir gelecekte Abu Hafs gibi adamların hepsinin gebereceği ve göz bebeklerine sineklerin üşüşeceği konusunda garanti verir. Ertesi gün, istihbarat örgütünün Kabil eski istasyon şefi olan Gary Schroen'e, yarı askeri bir ekip oluşturması emrini verir. Schroen'in hatırladığı kadarıyla Black verdiği emirde; "Onların kellelerini mızraklara geçirilmiş olarak görmek istiyorum" ifadelerini kullanmıştır. İlk kez 2005 yılında yayımlanan günlüklerinde Schroen, Black'in "Bin Laden'in kellesini kuru buz dolu bir kutu içinde bana gönderin. Onun kafasını Başkana göstermek istiyorum" dediğini anlatacaktır. Black verdiği emirde; kendisi ve Başkan Bush'un mahkemede yargılama görüntüleri istemediğini de vurgular. Schroen hatıralarında; "Otuz yıllık C.I.A. kariyerimde bir kişinin öldürülmesi için duyduğum ilk emirdi" diye yazacaktır.

2011 yılında Amerikalıların baskınından sonra Bin Laden'in evinin önünde nöbet tutan Pakistanlı polisler

26 Eylül günü Schroen ve altı adamı, eski bir Sovyet helikopterini silahlar, taktik donanım ve kullanılmış ve seri numaraları birbirini takip etmeyen üç milyon dolar ile doldururlar. Özbekistan'dan kalkış yapar ve karla kaplı Hindi Kuş dağları üzerinden kuzey Afganistan'a doğru uçarlar. Schroen orada, yıllardır çok az bir dış desteğe rağmen Taliban ile çarpışan bir silahlı gurup olan Kuzey İttifakı liderleri ile bağlantı kurmuştur. Schroen hatıralarında "Para dağıtmaya başladığımda ve birine iki yüz bin dolar, diğerine iki yüz elli bin dolar verdiğimde sanırım samimi olduğumuzu anladılar" diye yazacaktır. Sonraki birkaç hafta Schroen'in C.I.A. ekibi ve Afganlı paydaşları, kuzey Afganistan'ın birçok bölgesini dolaşır ve ABD askeri işgali için zemin hazırlarlar.

Nouakchott'ta Abdellahi'nin adamları 2001 yılı sonbaharında, Amerikalıların talebi üzerine Salahi'yi yeniden tutuklar. Abdellahi ona; "Sana sorulacak hiçbir sorum yok, çünkü senin olayını biliyorum" der. Salahi telefonun içeriklerini silmiştir. Sonradan kitabında; "Sadece Moritanya ve Almanya'daki bazı iş ortaklarının numaraları vardı ve Birleşik Devletler yönetiminin, o barışçıl insanları sadece telefonumda numaraları var diye rahatsız etmesini istemiyordum" diye yazacaktır. Telefonundaki numaralardan bir tanesi "P.C. Laden-Almanca bilgisayar mağazası" diye kayıtlıdır ve Salahi, Laden isminin Amerikalılar için tehlike anlamına geldiğini bildiğinden onu da silmiştir.

Tutuklandıktan birkaç hafta sonra hücresine iki F.B.I ajanı girer ve içlerinden biri Salahi'ye Abu Hafs'ın nerede olduğunu sorar.

Salahi'nin İnternet yönlendiricileri yerleştirmek ve telefonları güncellemek için patronu tarafından gönderildiği Moritanya Başkanlık Sarayı. Kaynak: Help in Ghana

Salahi Afganistan'da olmadığını ve Abu Hafs'ın nerede olduğunu bilmediğini söyler. Sorgulayıcılar sürekli olarak Milenyum Suikastı hakkında sorular sormaktadır. Salahi onu sorgulayanların, kör bir adama hediye olarak dünyanın belli belirsiz tek bir fotoğrafının gösterildiği, bir Moritanya halk masalındaki adama benzediklerini düşünmeye başlamıştır. Adamın tek gördüğü bir faredir ve ondan sonra birisi adama herhangi bir şeyi açıklamaya çalıştığında, zavallı kör adam daima "Fareyle karşılaşırın, fareden büyük mü yoksa küçük mü?" sorusunu sormaktadır.

F.B.I ajanlarından bir tanesi Salahi'yi işkence ile tehdit eder ve onu korkutmaya çalışır. Salahi askeri duruşmada verdiği ifadede, F.B.I. ajanının onu hücreye siyah insanlar getirmekle tehdit ettiğini anlatır. Siyah insanlarla bir problemi olmadığını, ülkesindeki insanların yarısının siyahi olduğunu söyler, fakat F.B.I. ajanı ırkçı hakaretlerini

sürdürür. Ajanların sorgusu esnasında “motherfucker” gibi bazı ifadeleri hayatında ilk kez duymuştur. F.B.I. ajanı ona, Yahudilerden de nefret ettiğini söyler, Salahi ise ona Yahudilerle hiçbir problemi olmadığı şeklinde yanıt verir. Fakat ajan ısrarcıdır, ne olursa olsun Salahi'nin Milenyum Suikastında parmağı olduğunu iddia etmektedir.

Salahi birkaç gün sonra serbest bırakılır. Abdellahi, Salahi'nin telekomünikasyon şirketindeki patronunu onun işine geri dönmesini sağlamak için arar. Tutukluken geçen sürede Salahi, gardiyanlarından Yacoub adlı bir istihbarat görevlisi ile arkadaş olur. Yacoub büyük bir aileye sahiptir fakat aylık maaşı çok azdır, bu nedenle Salahi serbest kaldığında ara sıra Yacoub'a bazı işler için para ödemeye başlar. Salahi usta bir elektrikçi olmasına rağmen televizyonunu onarması için Yacoub'u kiralar.

Birleşik Devletler Başkanı George W. Bush, Salahi ve diğerlerinin tutuklanmalarına zemin hazırlayan, 2006 yılı tarihli Askeri Komisyonlar Yasasını imzalarken görülürken. Foto: AP/Charles Dharapak

Çok geçmeden, Kasım ayı ortalarında Salahi'nin patronu onu, yeni İnternet yönlendiricileri yerleştirmek ve telefonları güncellemek amacıyla Moritanya Başkanlık Sarayına gönderir. Salahi bu olayı kitabında; “Özellikle bir terör şüphelisi olmam nedeniyle birçok formalite olacağını düşünmüştüm, fakat hiçbir şey olmadı” sözcükleri ile anlatır. Ne de olsa onun terör suçlusu olduğundan sadece Amerikalılar şüphe duyuyordur. Burada komik olan ise Salahi'nin hayatında hiç Amerika'ya gitmemiş olması ve aksine o güne kadar bulunduğu bütün ülkelerin, onun bir problem olmadığını ifade etmeleridir.

Salahi işten çıktıktan sonra annesinin evine gitmektedir. Yacoub'un da aralarında olduğu iki istihbarat görevlisi bir gün eve gelir ve Abdellahi'nin onu tekrar görmek istediğini söylerler. Onu tutuklamaya gelenlerden bir tanesi istihbarat merkezine Salahi'nin arabasıyla gitmeyi teklif eder. Yacoub yolcu koltuğuna oturur ve ona; "Salahi, keşke bu pisliğin bir parçası olmasaydım" der.

Moritanya'nın Rosso kentinin 1967 yılında Salahi dünyaya gelmeden çekilen bir fotoğrafı. Foto: John Atherton

Ne Abdellahi ne de Salahi, Birleşik Devletler yönetiminin Moritanya Başkanından Salahi'yi bir iade ekibine teslim etmesini istediğini bilmemektedir. Moritanya istihbarat şefi Abdellahi onun suçsuz olduğunu, bu nedenle geçmişte serbest bıraktıklarını ifade etmektedir. Fakat Abdellahi; teröre karşı sürdürülen bir savaşta, istihbarat servisinden gelen bir talebi reddetmenin imkânsız olduğunu da sözlerine eklemektedir, yapabilecek bir şeyi yoktur.

Moritanya'nın Bağımsızlık Günü olan 28 Kasım akşamı Salahi'nin tutukluluk süresi bir haftaya ulaşmıştır. Abdellahi ona yeni kıyafetler almıştır, fakat Salahi onları giymeyi reddetmektedir ve giysinin omuzları da ona büyük gelmektedir. Onu, Abdellahi'nin Mercedes model siyah arabasıyla gizlice havaalanına götürürler. Abdellahi o anlarla ilgili izlenimlerini bana; "Mutlu değildi, ayrılmak istemiyordu" sözleriyle ifade etmişti. "Fakat karar verici ben değildim. Ben sadece bir devlet memuruydum ve emirleri uyguluyordum. Ve taleplerin haklı olduğunu da biliyordum, çünkü Salahi'nin bu İslamcı terörist çevrelerinde bağlantıları bulunmaktaydı ve onu ele geçirenlere güvenliği geliştirme konusunda bazı fikirler verebilirdi. Benim düşüncem buydu.

Salahi'nin yeteri kadar akıllı ve ondan yardım talep eden herhangi bir istihbarat servisine yardım edebilecek kadar bilgi sahibi olduğunu düşünüyordum” sözleriyle ifade etmiştir.

Ramazan ayı tekrar gelmiştir. Salahi kitabında duygularını; “Ailemi oruç sonrası iftar sofrası için hazırlanırken hayal ettim, annem alçakgönüllü lezzetlerle dolu sofrayı hazırlarken dualar mırıldanıyor ve herkes güneşin batmasını ve ufkun altında kaybolmasını bekliyordu” ifadeleri ile anlatır. Salahi ve Abdellahi otoyolda durur ve birlikte namaz kılarlar.

St. Augustine, Florida – Orta Çağ İşkence Müzesi

Özel bir jet iner ve uçağın merdivenlerinden Ürdünlü bir iade ekibi iner. Başlarındaki adam, Moritanya'nın Hassaniya Arapçasını konuşamıyordu ve Abdellahi de Ürdün lehçesini çok az anlamaktadır, çevirmenliği Salahi yapar. Salahi, Abdellahi'ye yakıt ihtiyaçları olduğunu söyler. Konuşma bittiğinde Ürdünlüler Salahi'nin gözlerini bağlar ve kulaklarına ses geçirmez kulak tıkaçları takarlar. Salahi çok korkmuştur. Kitabında o anları; “Bunun beyninizdeki bilgileri emen ve direkt olarak analiz maksadıyla bilgisayara gönderen yeni bir ABD yöntemi olduğunu düşünmüştüm. Aptalcaydı, fakat

eğer korkmuşsanız artık siz olmaktan çıkıyor ve neredeyse çocukluğa geri dönüyordunuz” sözcükleri ile anlatır.

Ürdün’ün Amman kentinde Salahi’nin kafasına bir örtü geçirilir ve ülkenin Genel İstihbarat Direktörlüğünde bir gözaltı tesisine götürülür (Bu direktörlük tesisleri, 9/11 saldırıları sonrasında C.I.A. örgütüne ikinci bir hapisane olarak hizmet etmiştir). Sorgulama ekibinin elemanları daha önce ısrarla sorulan; Abu Hafıs, 1992 yılındaki El Kaide eğitim kampı ve Milenyum Suikastı hakkındaki bildik soruları tekrar sorarlar. Soruları Amerikalılar vermiştir ve Ürdünlüler de onun yanıtlarını, çoğunlukla tehditkâr tavırlarla almaktadır. Salahi’ye, takipte ele geçirilen zararsız ve masum elektronik posta yazışmaları ve telefon konuşmalarının kodlu olup olmadıkları sorulur. Bazen de sorular, F.B.I ajanlarının Nouakchott’ta kopyaladıkları sabit diskteki materyallerden gelmektedir. Bir seferinde teknik bir iş için Moritanya Başbakanının yakınındayken çekilen bir fotoğrafına dayanarak, soruşturma ekibinin başındaki adam onu şimdi, Moritanya Başkanını öldürmeyi planlamakla suçlamaktadır.

Salahi yine de Ürdünlü sorgulama ekibini oldukça bilgili bulmuş ve aralarında karşılıklı bir saygı dahi oluşmuştur. Yıllar sonra askeri duruşmada verdiği ifadesinde, Ürdünlü sorgulama ekibinin terörizm kavramını Amerikalılardan çok daha iyi anladıklarını anlatır. Salahi’ye göre Ürdünlüler, kimin kim olduğunu gerçekten bilmektedir ve ona işkence yapmakta da oldukça isteksizdirler. Salahi’ye her gün işkence yapmazlar. Diğer tutuklular acımasızca dövülürken, kolları ve bacaklarından tavana asılırken ve tecavüz edilirken, Salahi’ye yaptıkları; günde birkaç kez suratına vurmak ve onu sertçe beton duvara çarpmaktır.

Resmi olarak onunla iletişim kurmaları yasak olan gardiyanlar Salahi’ye bazı sorular sormaya başlar. İçlerinden bir tanesi nereli olduğunu sorar.

“Moritanya.”

“Ürdün’de ne yapıyorsun?”

“Ülkem beni teslim etti.”

“Benimle dalga mı geçiyorsun?”

“Hayır.”

“Ülken işleri arapsaçına çevirdi.”

Gardiyanlar ona kütüphaneden, talep ettiği İncil dâhil kitaplar da getirirler. Kitabında, Amerikalıların hayatlarını az veya çok şekillendirmesi gereken kitap üzerinde çalışmak istediğini yazar yıllar sonra.

Afganistan'da hangi dillerin konuşulduğunu dahi bilmeyen Birleşik Devletler Savunma Bakanı Donald Rumsfeld. Foto: Politico

İki haftada bir Kızıl Haç temsilcileri hapisaneyi ziyaret ettiklerinde Salahi ve bir avuç kadar C.I.A. tutuklusunu, gözlerden uzak tutulmak için alt katlardaki mahzene atılırlar. Nouakchott'ta istihbarat şefi Abdellahi, C.I.A. ve Ürdün Genel İstihbarat Direktörlüğünden (G.I.D.) haber ve güncelleme beklemektedir, fakat hiçbir haber alamaz. Abdellahi, Salahi'nin çok kısa bir süre içinde geri döneceğini ummaktadır.

Salahi'nin ailesine, başka bir ülkeye iade edildiği bilgisi verilmez, bu nedenle de Abdellahi'nin onu görmelerine izin vermemesine şaşırırlar. Salahi'nin kardeşlerinden bir tanesi Abdellahi'nin onlara Salahi'nin çölde, Nouakchott'tan uzakta bir gözetli tesisinde tutulduğunu söylediğini anlatmıştır. Abdellahi ise, Salahi ortadan kaybolduktan sonra, ailesinin onunla hiç temas kurmadığını söylemektedir. Salahi'nin iyi olmasını garantilemek amacıyla, ailesi düzenli olarak Abdellahi'nin adamlarına para, yiyecek, elbiseler ve hediyeler vermektedir. Karşılığında ise onlar da Salahi'den gelmiş gibi uydurdukları haberleri aileye iletmekte ve aileyi onun iyi olduğuna dair sürekli olarak kandırmaktadır.

Kandahar'da ise Abu Hafs, etrafındaki çemberin daraldığını ve Amerikalıların yaklaşmakta olduğunu hissetmektedir. Taliban Afganistan'da hızla zemin kaybetmektedir. 17 Ekim 2001 tarihinde Abu Hafs'ın öğretmenlik yaptığı medreseye bir füze isabet eder. Kasım ayında bir gün, birkaç arkadaşını toprağa verdikten sonra Al Jazeera'dan bir gazeteciye ulaşır. Türbanı, eşinin ölenlerin kanını temizlediği kanla hâlâ ıslaktır. Kameralara yaptığı açıklamada; "Amerikalılar bizzat kendi politikaları ile 11 Eylül olaylarının tohumlarını ektiler" açıklamasını yapar. "Allah'ın düşmanlarının kalplerinde dehşet, panik ve korku yaratmak ilahi bir emirdir" diye sözlerini sürdürür. Amerikan vatandaşlarının, uydular, yer istasyonları, milyonlarca casus ve çok büyük

bütçelere rağmen, uçak kaçırınların bir güvenlik boşluğu bularak kocaman bir sivil uçak filosunu kaçırabilmeleri ve Amerika'yı yerle bir etmeleri nedeniyle, kendi emniyet güçlerini ve istihbarat ajanlarını suçlamaları gerektiğini söyler.

*Guantánamo'daki Salahi'nin tutulduğu Camp Delta'da koşu yapan ABD'li askerler.
Kaynak: ABD Ordusu Flickr Hesabı*

Aralık ayının ikinci haftasında artık Kandahar'ın düşeceği kesinleşmiştir. Bin Laden dağlara kaçmıştır ve geride kalan El Kaide liderleri de Araplar ve Kuzey Afrikalılar olarak; Dari, Pashto, Balochi ve diğer bölgesel lisanları kullanan mahalli halkla asla bir araya gelemeyeceklerini anlamışlardır. İşgalin ilk birkaç haftasında, Birleşik Devletler Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, ülkede herkesin Afgan'ca konuştuğunu sanmaktadır. Kandahar'ı telaş içinde terk ederken, bir düzine kadar üst düzey El Kaide yetkilisi bir otobüse binerler, fakat tek bir füzenin bütün cihat hareketini ortadan kaldıracabileceğinden korkan Abu Hafs onları dağılmaları konusunda uyarmıştır.

Sonraki birkaç gün Abu Hafs Pakistan'ın Balochistan eyaletine doğru yol alır. Geceleri gözden irak köylerde uyur ve hayatını, büyük olasılıkla başına koyulan yirmi beş milyon dolarlık ödülünden haberi olmayan Afganlı koyun çobanlarına emanet eder. Eşi ve çocuklarına bir mektup yazar, fakat gönderecek bir yol yoktur, bu nedenle mektubu elbisesinin cebinde muhafaza eder.

Abu Hafs Pakistan'ın Quetta kentine ulaştığında, kentin özel hastanesinin, yaralı El Kaide üyeleriyle dolu olduğunu görür. Taliban savaşçıları, Pakistan istihbarat

servislerinden aldıkları desteğe güvenerek caddelerde serbestçe dolaşmaktadır. Bununla birlikte Abu Hafs'ın Pakistan hakkında kuşkuları vardır. C.I.A. örgütü de Abu Hafs ile bu konuda aynı düşüncededir. Bin Laden'in ailesi Pakistan'a doğru yola çıkmıştır ve Abu Hafs onların korunması için bazı ayarlamalar yapmak zorundadır. El Kaide liderleriyle yaptığı görüş alışverişi sonucunda, en güvenli yerin İran olduğuna karar verir.

İran casusluk teşkilatının başındaki isim Qassem Sulemani Foto: The National

19 Aralık günü Quetta kentinde bir otobüse biner, üzerinde sahte bir pasaport ve nakit parayla dolu bir bavul bulunmaktadır. Bindığı otobüsün camını bin Laden'in bir fotoğrafı süslemektedir ve İran sınırına doğru yaptığı 400 millik yolculuğun büyük bir bölümünde Abu Hafs fotoğrafının bir "Aranyor" posterini mi yoksa bir övgü mü olduğunu merak eder. Pakistan Ordusuna ait bir kontrol noktasında pasaportunun arasına bir tomar kâğıt para sıkıştırır ve sorgulanmadan geçmeyi başarır.

Abu Hafs İran' ulaştığında, üst düzey yetkilileri korumakla görevli gizli ve seçkin Devrim Muhafızları Birliğinin temsilcileri tarafından karşılanır. Birkaç hafta sonra İranlı casuslar Abu Hafs'tan diğer El Kaide yetkililerini aramasını ve onlara, tıpkı kendisi gibi eşleri ve çocuklarıyla birlikte bir çeşit ev hapsinde, bazen hapisanelerde, bazen de gözden uzak otellerde, daima Devrim Muhafızlarının eşliğinde olmak üzere, İran tarafından kabul edileceklerini söylemesini talep eder. El Kaide üyelerini koruma ve muhafaza altında tutma yönündeki ani karar, açıkça İran casusluk teşkilatının başındaki Qassem Sulemani tarafından verilmiştir. Birkaç ay içinde Tahran'da düzinelerce El Kaide üyesi yaşamaya başlamıştır, ara sıra sorgulamalara maruz kalmaktadırlar ve hepsi de İranlı ev sahiplerinin her an ihanet edebileceğinin farkındadır. Abu Hafs on yıl süreyle göreceli bir lüks hayat yaşar, Tahran'ın en havali

jimnastik salonunda yabancı diplomatlarla spor yapmakta ve kendi oğluyla birlikte bin Laden'in oğullarına da göz kulak olmaktadır. Pentagon ise yaptığı bir açıklamada onun öldürüldüğünü ilan etmiştir.

19 Temmuz 2002 gecesi Ürdünlüler Mohamedou Salahi'yi, gözleri bağlı ve elleri kelepçeli olarak, başka bir ekibin devir aldığı Amman Havaalanına götürürler. Başlarda Salahi oldukça rahatlamıştır, Amerikalıların 9/11 ve Milenyum Suikastı olaylarıyla bir ilgisi olmadığını anladıklarını ve Moritanya'ya geri gönderildiğini düşünmektedir. Fakat adamlar onu çırıl çıplak soyar ve altını bezlerler, ellerindeki kelepçeleri de daha ağırları ile değiştirirler. Adamlardan bir tanesi kısa bir süreliğine gözlerindeki bağı çözer ve Salahi'nin gözlerine bir fener doğrultur. Onu devir alan ekibin bütün üyeleri tamamen siyah giyinmiştir ve yüzleri de kar maskeleri ile örtülüdür. Bir uçağın merdivenlerini tırmanırılar, Salahi yıllar sonra kitabında; bitkin, hasta ve yorgun olduğundan yürüyemediğini, ekip üyelerinin onu bir ceset gibi uçağın merdivenlerinde yukarı taşıdıklarını anlatacaktır.

Gün doğarken uçak, Birleşik Devletlerin Afganistan'daki en büyük askeri üssü olan Bagram Havaalanına iner. Salahi hayatında ilk kez üniformalı Amerikan askerlerinin elinde tutukludur. Ona; "Molla Ömer nerede?" "Osama bin Laden nerede?" sorularını sorarken bağırmakta ve ellerine ne geçerse duvarlara fırlatmaktadırlar. Salahi, dokuz ay önce başlayan işgalden itibaren aslında bir hücrede muhafaza edilmektedir.

Askeri personel onun biyometrik bilgilerini alır ve zarar görmüş siyatik siniri dâhil sağlık problemlerini kayıt ederek onu bir hücreye götürürler. Başka bir tutuklu ile konuşmanın cezası; ayaklar belli belirsiz zemine değerken bileklerden tavana asılmaktır. Salahi, bu işkenceye maruz kalan zihinsel özürlü yaşlı bir adam görür, yaşlı

adam konuşmasını durduramamaktadır, çünkü nerede olduğunu ve neden orada olduğunu bilmemektedir.

Sorgulamalar esnasında, tutuklular arasında “*İşkenceci William*” olarak bilinen bir istihbarat subayı Salahi’yi siyatik sinir sorunlarını kötüleştiren pozisyonlara zorlar. Salahi anılarında, İşkenceci William hakkında; “Uzmanlık alanı, önemli olduğu değerlendirilen, fakat CIA hapishanelerine gidecek kadar değerli olmadığı düşünülen mahkûmlara acımasızca davranmaktı” sözleriyle bahsetmektedir.

Nazi Almanya’sında bir Yahudi toplama kampının girişi: Çalışmak Sizi Özgürleştirir

Başka bir subay ise Almanca konuşarak Salahi ile dostça bir ilişki kurmak ister. Bu subay Salahi’ye “Wahrheit macht frei – Gerçek sizi özgürleştirir” sözlerini kullanmıştır. Salahi bu olay hakkında günlüğüne düşüncelerini; “Onun söylediğini duyduğumda gerçeğin beni özgürleştirmeyeceğini biliyordum, çünkü çalışmak Yahudileri özgürleştirmemişti” sözleri ile aktarmıştır. (Arbeit macht frei – Çalışmak sizi özgürleştirir ifadesi Auschwitz ve diğer Nazi toplama kamplarının girişinde yazan bir ifadedir).

Her tutukluya bir numara verilir ve 04 Ağustos günü bu numaralardan Salahi dâhil otuz dördü çağrılır. Adamlar hücrelerinden sürüklenerek çıkartılır. Askeri polisler, gözlerine görmelerini engelleyen gözlükler takar, ellerine tek parmaklı eldivenler geçirir ve başlarına bir kukuleta takarak sıraya sokarlar, her tutuklu önündeki ve arkasındaki tutukluya bağlanmış durumdadır. Sonra tutuklular bir uçağa yüklenirler. Salahi kitabında o anları; “Sıra bana geldiğinde iki adam beni ellerimden ve ayaklarımdan tutarak uçaktaki kabul ekibine doğru fırlattılar. Yere mi vurdum, yoksa

beni havada yakaladılar mı hatırlamıyorum. Hislerimi kaybetmeye başlamıştım ve ne olduğu artık hiç umurumda değildi” sözcükleriyle yazıya dökülecektir.

Amerikan askeri uçağında yüzünü elleriyle kapatan bir Amerikan askeri ve yüzlerini siyah torbalarla kapattıkları nereye götürüldüğünü bilmeyen tutuklular.

Otuz saat kadar Salahi uçaktaki bir dikmeye bağlı kalır. Tıbbi kayıtlara göre, normal ağırlığından yüzde otuz oranında daha zayıftır ve 109 pound ağırlığındadır. O kadar sıkı bağlanmış ki nefes almakta dahi zorlanmaktadır, fakat yaşadıklarını gardiyanlara anlatacak İngilizce bilgisi yoktur.

Sonradan kitabında şöyle yazacaktır; “Uçak indi, kapılar açıldı ve ılık Küba güneşini bütün bedenimde hissettim. Çok güzel bir duyguydu.”

Düşman Savaşçılar

İlk tutuklular Guantánamo’ya ayak basmadan dakikalar önce, askeri polis Brandon Neely’nin, 2008 yılında University of California’da Guantánamo Tanıkları Projesinde verdiği ifadede dile getirdiği gibi “Sinek uça kanatlarının sesini duyabilirdiniz”. Ben dâhil herkes oldukça huzursuzdu. Takvim yaprakları 11 Ocak 2002’yi gösteriyordu. Bush Yönetimi teröre karşı yapılan savaşta Cenevre Konvansiyonu hükümlerinin

uygulanmamasına karar vermişti ve bunun anlamı da ülke dışında ele geçirilen adamlar, savaş esirlerine tanınan haklardan mahrum olacaktı.

21'inci Yüzyıl Prangası

O gün, Neely'nin görevi; esirleri otobüsten indirmek ve işlemlerinin yapılması için bir bekleme bölgesine ve sonra da daimi hücrelerin inşası tamamlanana kadar dört ay boyunca kayaların üzerinde uyuyacakları, tuvaletlerini kovalara yapacakları küçük kafeslere götürmekti. O tarihte sadece 21 yaşında olan Neely, o gün yaşadıklarını; “Düşünmeden edemiyordum, bir terörist yüz yüze geldiğinizde acaba neye benziyordu? Tamamen buna odaklanmıştım” sözcükleri ile anlatmaktadır.

Otobüsten inen ilk adamın sadece bir bacağı vardır. Elleri kelepçeli, bacaklarında pranga, kulaklar tıkalı, yüzünde bir ameliyat maskesi ve üzerinde parlak turuncu renkli bir hapishane tulumu vardır. İki askeri polis onu bekleme alanına doğru sürüklerken, gardiyanlardan birisi takma bacağı otobüsten aşağı tekmeler. O gün bütün öğleden sonra gardiyanların tutuklulara susmaları ve daha hızlı hareket etmeleri için bağırtiları ile geçer. Tutuklulara “**kum zencisi**” diye bağırılmakta ve aileleri ve ülkelerinin nükleer bombalarla yeryüzünden silindiklerini söylemektedirler.

Günün sonuna doğru Neely ve bir arkadaşı, yaşlıca bir tutukluyu bekleme alanına getirirler ve onu diz çökmeye zorlarlar. Prangalarını çıkardıklarında, korkudan titremekte olan zavallı adam aniden sola doğru bir hamle yapar. Neely derhal adamın üstüne atlar ve yüzünü beton zemine doğru bastırır. Bir subay elindeki telsize, “Kırmızı Kod” diye bağırır ve Dâhili Reaksiyon Kuvveti derhal olay bölgesine gelir ve adamın elleriyle kollarını bağlarlar. Adam, Karayip güneşinin altında saatlerce o vaziyette eli kolu bağlı durumda bırakılır.

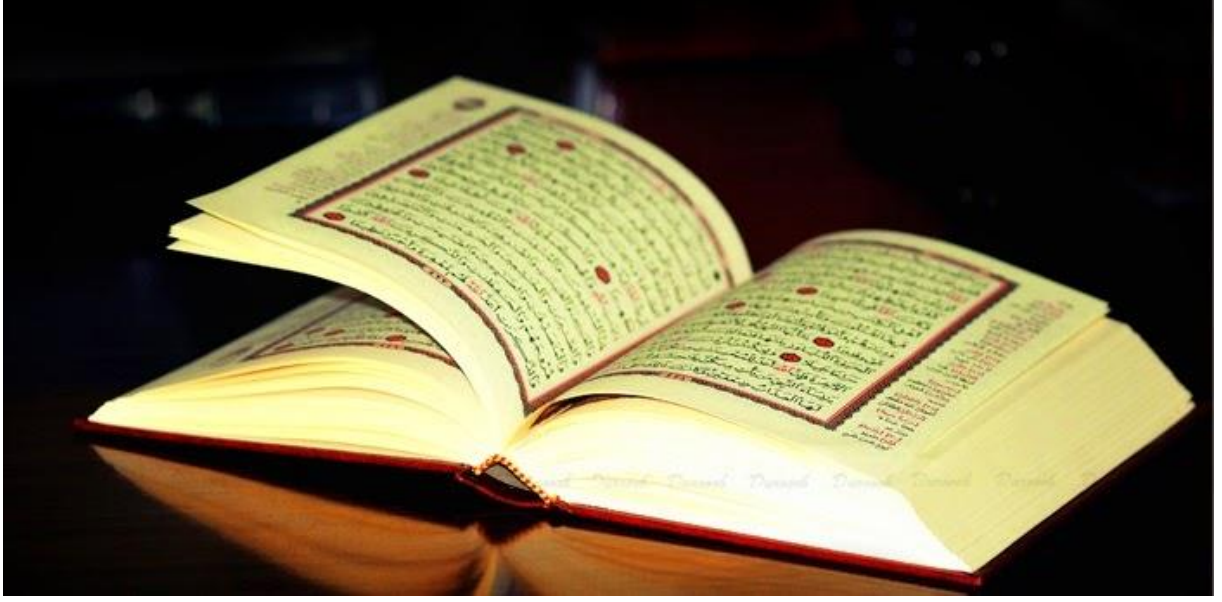
Tutukluların intihar girişiminde kullandıkları teknik

Neely sonradan yaşlı tutuklunun sola doğru neden birden hamle yaptığını öğrenecektir. Dizleri üzerine çökmeye zorlandığında ensesinden vurulmak üzere olduğunu sanmıştır. Neely'nin anlattıklarına göre adam, ülkesinde arkadaşları ve ailesinden bazılarının dizleri üzerinde infaz edildiklerine tanık olmuştur. Adamın tepkisi inanılmaz bir şekilde benzersizdir. Bu olaydan on gün sonra kaleme alınan ve üs komutanına sunulan bir askeri dokümanda, tutukluların infaz edilmek için götürüldüklerini sandıkları yazılıdır.

Dâhili Reaksiyon Kuvvetinin (DRK) resmi olarak görevi; itaat etmeyen azgın tutukluları zapt etmek, kendilerini veya gardiyanları yaralamasını önlemektir. Fakat uygulamada dâhili reaksiyon kuvvetinin müdahaleleri tamamen intikam alma duygusu ile yapılmaktadır. Örneğin tutuklulardan bir tanesinin, bir yerine iki adet plastik fincana sahip olduğu tespit edildiğinde veya zehirleneceği korkusuyla bir şişe Ensure içmeyi reddettiğinde, genelde altı personelden oluşan DRK derhal devreye girmektedir. İsyân bastırma donanımı kuşanmış DRK personeli, ilk olarak tutukluya biber gazı sıkmakta, sonra biber gazını hücreye boşaltmakta ve içlerinden bir tanesi ağır kalkan ve kendi ağırlığını kullanarak adamın üzerine çullanmaktadır. Sonra DRK ekibinin diğer üyeleri de tutuklunun üzerine atlamakta ve hareket edemeyecek hale gelene kadar pataklamaktadır. Tutukluların birçoğu zayıf olsalar da ve bazılarının bedenlerinde mermi yara izleri ve kırılmış kemikler olsa da DRK personeli tarafından yüzleri sert zemine bastırılarak bilinçlerini kaybedene kadar acımasızca dövülmektedir.

Kamptaki bütün tutuklular slogan atmaya ve bağırmaya başladığında tutuklulardan birinin DRK müdahalesine maruz kaldığı kolaylıkla anlaşılmaktadır. Bir seferinde

Neely, DRK liderinin tutuklulardan bir tanesini feci bir şekilde dövmesini izlediğini hatırlıyor. Tutuklu, yediği dayak sonrasında hastaneye götürülmek zorunda kalmış, hücresinin zemini ise kan içinde kalmıştır. Aynı DRK lideri tutuklunun hücreğine yine geldiğinde tutuklu mahkûmlardan bir tanesi; “Başladığın işi bitirmeye, onu öldürmeye mi geldin?” diye bağırmıştır.

İslam dininin kutsal kitabı Kuran, Allah'ın sözlerini içerdiğinden her zaman saygı gösterilen ve pis yerlere kesinlikle koyulmayan bir kitaptır.

İslam dininde Kuran, Allah'ın sözleri olarak görülür ve bazı Müslümanlar kutsal kitabı bezden muhafaza içinde korur ve asla temiz olmayan yerlere değmesine müsaade etmezler. Birleşik Devletlerin İslam dinine karşı savaştığı yönündeki düşünceleri yok etmek maksadıyla, tutukluların Müslüman bir din adamı ile özel toplantılar yapmalarına müsaade edilmiş ve hepsine bir Kuran verilmiştir. Bazı gardiyanlar, örneğin Kuran'ı tuvalete atarak veya silah arama bahanesiyle cildini parçalayarak tutuklulara işkence yapmayı bir fırsat olarak görmektedir. Müslümanların kutsal kitabı olan Kuran'a gösterilen saygısızlık, hücre bloklarında, DKR personelinin müdahalesine ve tutuklulara dayak atmalarına neden olan isyanlar çıkarmıştır.

Bir gün, sorgulama elemanlarından bir tanesinin yerdeki Kuran'ı tekmelemesi sonrasında tutuklular kitlesel intihar teşebbüsü organize eder. Her on beş dakikada bir mahkûmlardan bir tanesi, çarşafını boynuna dolayarak ve hücre duvarındaki mazgala bağlayarak kendisini öldürmeye çalışmaktadır. Guantánamo'daki Müslüman din görevlisi olan Yüzbaşı James Yee, “Allah ve Ülke İçin” adlı 2005 yılı basımlı hatıralarında; tutukluların kendilerini asmaya çalıştıklarını hatırlıyor. Mahkûmlardan bir tanesi hastaneye götürülür götürülmez, başka bir tutuklu boynunda hücre duvarına bağlanmış çarşaf ile bulunmaktadır. Gardiyanlar onu kurtarmak maksadıyla hızla hücreye girmekte ve kargaşa yeniden başlamaktadır. Bu protesto birkaç gün sürmüş ve toplam olarak yirmi üç tutuklu, bu şekilde kendisini asarak öldürmeye çalışmıştır.

Yüzbaşı James Yee West Point mezunudur ve Kara Kuvvetlerinde din görevlisi olarak görev yapmıştır. Amerika'da doğan ve İslam dinini seçen Yüzbaşı Yee Guantánamo cehennemindeki anılarını kaleme almıştır. Günümüzde verdiği konferanslarla İslam dini ve Müslümanlar aleyhindeki yanlış önyargılar konusunda insanları bilgilendirme çabalarını kesintisiz olarak sürdürmektedir. Yüzbaşı James Yee 2003 yılında haksız yere casusluk suçlaması ve Taliban ile El Kaide tutuklularına yardım ettiği gerekçesiyle tutuklanmış ve 76 gün tek başına bir hücrede tutulmuştur. Dava sonunda hakkındaki bütün suçlamalardan beraat etmiştir.

Askeri polis yetkilileri, hücre aramaları esnasında Kuran'a o kadar sık hakaret etmişlerdir ki tutuklular, kutsal kitapların emniyette olacakları kütüphanede muhafaza edilmesini talep etmişlerdir. 1990'lı yılların başlarında İslam dinini seçen Yüzbaşı Yee komuta heyetine bir dilekçe ile başvurmuş, fakat talebi geri çevrilmiştir. Yüzbaşı Yee hatıralarında, talebinin geri çevrilme nedeninin; üs komutanının medyaya bütün tutuklulara Kuran vererek onların dini ihtiyaçlarına karşı ne kadar hassas olduklarını göstermek istemesi olduğunu anlatmaktadır. Tutuklular bu durumu protesto etmiş, bu yüzden de hücrelerinde Kuran bulunmasını istemeyen bütün tutuklulara DKR personeli sert ve acımasız şekilde müdahale etmiştir. DKR elemanlarının müdahalesine maruz kalan tutuklular tıbbi tedavi gördükleri esnada da Müslümanların kutsal kitabı Kuran hücrelerine yeniden koyulmuştur.

Zaman içinde Yüzbaşı Yee, İslam dininin tutuklulara karşı sistematik olarak bir silah gibi kullanıldığı düşüncesine kapılmıştır. Gardiyanlar ezanlar ile alay etmekte ve gerilim yaratmak ve sonra da sertçe müdahale edebilmek maksadıyla örneğin; İslami utanma prensiplerini, kadın gardiyanlara duş alan çıplak tutukluları seyrettirerek manipüle etmektedirler. Sorgulamalar esnasında tutuklular şeytani ritüelleri taklit etmeye zorlanmakta veya İsrail bayrakları ile sarılmaktadır.

Donald Rumsfeld gazetecilere verdiği bir demeçte; Guantánamo'daki adamların en tehlikeli, en iyi eğitilmiş ve yeryüzündeki en acımasız katiller olduklarını ifade etmiştir. Fakat Brandon Neely'nin kampın açıldığı günkü ilk görevinden sonra düşünceleri tamamen değişmiştir. Neely hatıralarında çadırına uyumak için gittiğini, orada uyumaya çalışırken tutukluların dünyanın en kötü insanları olduğu konusunda çok ciddi şüphelere kapıldığını anlatmaktadır.

Sorgulama ekibinin elemanları da aynı duygular içindedir. İlk tutukluların varmasından kısa bir süre önce, Deniz Kuvvetleri Kriminal Servis özel ajanı olan Robert McFadden uçuş manifestosundaki isimleri görmek için çok isteklidir. Tutukluların adlarını öğrenmek istemesinin nedeni, Guantánamo'ya gelmeden önceki son on beş ayını Yemen'de El Kaide örgütünün, U.S.S. Cole savaş gemisini bombalaması olayını soruşturmakla geçirmiş olmasıdır ve olaya karışan bazı teröristlerin Guantánamo'ya nakledilen tutuklular arasında olmasını ümit etmektedir. Fakat tutukluların listesini gördüğünde McFadden'in ilk tepkisi büyük bir şaşkınlık

olmuştur. Tutuklu listesindekilerin hiç birini tanımıyordur. Adamların çoğu Pakistan, Afgan ve Arap'tır ve yıllardır El Kaide üzerine çalışan ne McFadden ne de arkadaşları, tutukluların hiç birisini tanımamaktadır. Guantánamo'ya gelişinden birkaç hafta sonra McFadden, tutukluların aslında hiç önemli olmayan adamlar olduğu sonucuna varmıştır. McFadden'e göre, Guantánamo'ya nakledilenlerin arasında, yüksek değerde tutuklu tanımına uyan tek bir tutuklu dahi bulunmamaktadır.

ABD'li askerler Afganistan'da havadan el ilanları atarlarken

Afganistan'da Birleşik Devletler ordusu, farkında olmadan bir adam kaçırma-fidye endüstrisine önyak olmaktadır. Helikopterler uzak bölgelerdeki Afgan köylerine havadan el ilanları atmakta ve insanlara hayallerinin de ötesinde zenginlik ve güç vadetmektedir. Afganlılardan zenginlik ve güç karşılığında beklenen ise bir El Kaide veya Taliban üyesini teslim etmeleridir. Bir el ilanında; "Milyonlarca dolar kazanabilirsiniz. Bu para ailenize, köyünüze ve kabilenize bütün hayatınız boyunca yeter" ifadeleri yazmaktadır. Yaygın olarak verilen para ödülü beş bin dolardır ve bu para, birçok Afganlının bir yılda kazanabildiği paradan çok daha fazladır.

Amerikan ordusunun Afganistan'daki bu faaliyetleri, çeşitli silahlı gruplar tarafından yürütülen insan avcılığının inanılmaz boyutlarda artmasına neden olmuştur. Bu

satırlar; Guantánamo Kriminal Soruşturma Görev Kuvvet Komutan Yardımcısı Mark Fallon tarafından “Unjustifiable Means-Kanunsuz Araçlar” ismiyle yayınladığı ve yayımlanması öncesinde, 2017 yılında büyük ölçüde değiştirilen hatıralarında kaleme alınmıştır. Guantánamo tutuklu merkezinin ilk komutanı olarak kısa bir süre hizmet eden ABD Deniz Piyadelerinden Tümgeneral Michael Lehnert, sonraları Kongre’ye ifade verirken bu durumu aşağıdaki sözcüklerle anlatmıştır.

Fallon’a göre Kuzey İttifakı silahlı gurubu, Conex marka taşıma konteynerlerine o kadar çok tutuklu doldurmaktadır ki nakil esnasında havasızlıktan boğulmaya başlamışlardır. Para ödülleri kaybetmek istemeyen insan avcıları, konteynerlerin üstüne havalandırma delikleri açmak için makineli tüfeklerle ateş dahi etmiştir. Aslında bu mahkûmların birçoğu, El Kaide üyesi olmadıklarının çok daha kolay anlaşılacağını düşündüklerinden bir an önce Amerikalılara teslim edilmeyi istemektedir. Yine de böyle yüzlerce insanın Guantánamo Körfezine gönderilmesi sürmektedir. Bugüne kadar rakam 780’e ulaşmıştır.

Bush Yönetimi ve askeri liderlik tarafından kamuoyuna yapılan açıklamalarda ise Guantánamo tutuklu merkezinin, akıllarında Birleşik Devletleri imha etmekten başka hiçbir düşünce olmayan ve bu emellerini gerçekleştirene kadar da asla durmayacak olan adamlar ile dolu olduğu söylenmektedir. Fakat Guantánamo üssünde Fallon ve çalışma arkadaşları birçok tutuklu için “**Pis Köylüler**” ifadesini kullanmaktadır. Lehnert’in ifadelerine göre; birisini Gitmo’ya (Guantánamo) göndermek için yüzbaşı rütbesi yeterken, onu oradan çıkarmak için Birleşik Devletler Başkanı olmak gerekmektedir.

Salahi kesinlikle pis bir köylü değildir. Onu, Guantánamo Körfezindeki askeri tutuklama merkezine transfer kararı, yüksek değerdeki tutuklularını Afrika, Asya ve Doğu Avrupa gibi yerlerde arayan C.I.A. tarafından verilmiştir. Salahi'nin Guantánamo'ya geldiği 05 Ağustos 2002 tarihine kadar, Fallon'un seçkin kriminal soruşturma görev kuvveti devre dışı kalmış ve Lehnert'in yerine de başka bir komutan atanmıştır.

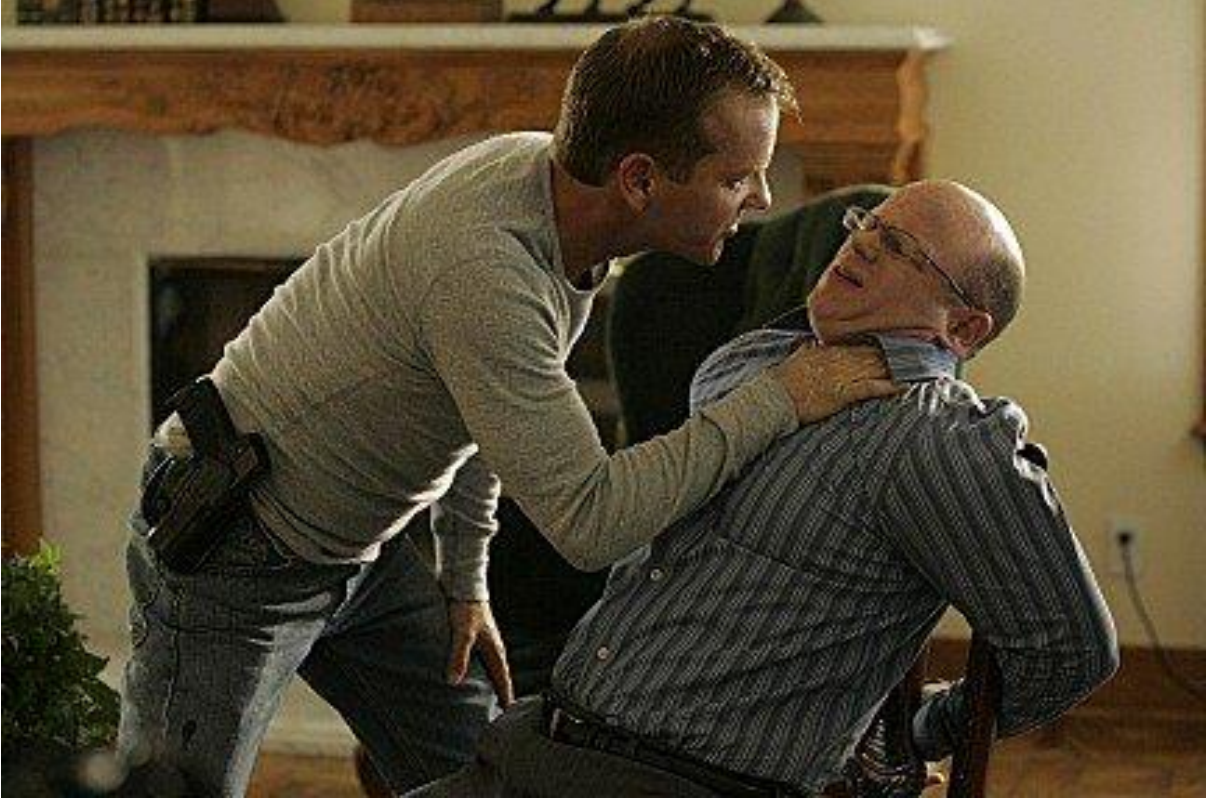

Afganistan Kuzey İttifakı silahlı gurubunun, ödül almak amacıyla içine tıka basa Afganlı doldurdukları Conex marka bir konteyner. Kaynak: tptrailersinc

Guantánamo yönetiminin asıl ilgi alanı; tutuklular aleyhinde terör suçlarından dava açılmasını sağlamaktan ziyade istihbarat toplamaktır. Fakat yeni atanan üs komutanı, ordudayken istihbarat subayı olarak görev yapan, kara kuvvetlerinden emekli Albay Stuart Herrington'dan, Guantánamo'daki operasyonları değerlendirmesini talep ettiğinde, Herrington birçok sorgulama elemanının etkili olabilmek için yeterli eğitim ve deneyimden yoksun olduğu sonucuna varır. Yirmi altı sorgulama elemanından sadece bir tanesi, tercümana ihtiyaç duymadan işini yapabilme kabiliyetindedir. Herrington daha sonra sunduğu raporunda, sorgulama elemanlarının tutukluların yarısından fazlasının gerçek isimleri hakkında emin olmadıklarını ifade edecektir.

Fallon'a göre sorgulama elemanlarının çoğunluğu aslında, odaya girdikleri anda tutuklunun çözüleceğini ve kendilerinin de "24" adlı televizyon dizisinde hayali bir karakter olan ve teröristlerden bilgi alarak kenti kurtarmak amacıyla kaba taktikler kullanan bir sonraki Jack Bauer olacaklarını sanan acemilerdir. Sorgulama esnasında

kendilerine üstleri tarafından verilen soruları içeren bir kontrol listesi kullanmakta, küçük ayrıntıları kaçırmakta ve bazı tutukluların oraya yanlışlıkla gönderilmiş olabileceğini hiç akıllarına getirmemektedirler.

“24” adlı televizyon dizisinde, Jack Bauer karakteriyle uyguladığı sorgulama teknikleriyle Guantánamo cehennemindeki sorgulama elemanlarının ilham kaynağı olan aktör Kiefer Sutherland. Karakter Bauer, televizyon dizisinde şüphelilerin parmaklarını kıran, suda boğma teknikleri uygulayan ve elektrik veren bir dedektif rolündedir. Kaynak: Stuff.co.nz

Tepki olarak da tutuklular, çok geçmeden işbirliği yapmayı bırakmakta ve slogan atmaya veya dua etmeye başlamaktadır. Fallon’un yazdıklarına göre kontrolü yeniden ele almak ve tabi ki daha fazla bilgi almamayı da garantilemek için de tutukluların ağızlarını bantlamaktadırlar. Bütün bunlara rağmen başarısız geçen her sorgulama, tutukluların hem El Kaide üyesi olduğunun hem de sorgu yöntemlerine karşı koymak için eğitildiğinin bir kanıtı olarak kabul edilmektedir.

2000 yılında kuzey İngiltere’de istihbarat unsurları, sorgulayanlara yalan söylemeyi tavsiye eden bir cihazçı el kitabı ele geçirmiştir. Şimdi, kendi yetersizlikleriyle yüz yüze kaldıklarında, bütün sorgulama elemanları için kolayına kaçarak, hemen klasik “Manchester Sorguya Dayanma Taktiklerini” suçlamaktadırlar.

Emekli Albay Stuart Herrington tarafından iğrenç olarak nitelendirilen “waterboarding” işkence tekniği. Kaynak: DownToEarth

Salahi'nin tutuklu dosyasında Guantánamo'ya transfer nedenleri aşağıdaki şekilde listelenmiştir:

- 1992 yılında katıldığı El Kaide eğitim kampı hakkında bilgi sağlamak,
- Önemli ölçüde C.I.A desteği alan bir Afgan milis kuvveti,
- Duisburg kentindeki camiler,
- Kuzen Abu Hafs al-Mauritani.

Salahi ve eşi ayrıldıklarından, Abu Hafs ve Salahi artık kayınbirader değildirler. Listede dikkat çeken en önemli husus; Milenyum Suikastı veya Salahi'nin suç işlediğine dair hiçbir iddia olmamasıdır.

Salahi işlemleri tamamlandıktan sonra soğuk bir tecrit hücresinde otuz gün geçirir. Bu uygulama, Birleşik Devletler yönetimince tutsak edenlerin kişisel girdiler üzerinde tam hâkimiyet kurmasını sağlayan “istismar sürecinin temel yapı taşı” olarak görülmektedir. Tecrit süresi sona erdiğinde Salahi diğer tutuklular arasında, demokratik Avrupa ülkeleri ile sadece Müslüman ülkelerde yaşayanlar arasında bir fikir ayrılığı olduğunu öğrenir. Hayatlarını sadece Müslüman ülkelerde geçirenler, Amerika'nın terör ile savaşının Müslümanlık karşıtı bir haçlı savaşı olduğunu düşünmektedir. Salahi, kuşku duyanları Küba'ya gelişlerinin bir “nimet” olduğu ve Amerikan adalet sistemi tarafından onlara adil davranılacağı ve aklanacakları konusunda ikna etmeye çabalar.

Fakat sonradan günlüğünde; Guantánamo cehenneminde geçen her gün iyimserlerin zemin kaybettiğini yazacaktır. Bush Yönetiminin hukukçuları **“Düşman Savaşçılarını”** yargılanmadan belirsiz süreler tutuklu olarak muhafaza edilebileceği

ve bir şeyin işkence olarak nitelendirilebilmesi için “organ yetmezliği, beden fonksiyonlarının zarar görmesi ve hatta ölüm gibi ciddi fiziksel yaralanmalarda duyulan acılarla aynı yoğunlukta olması” noktasına kadar gelmişlerdir. Sonraki yılın sonuna kadar Salahi, gizli güvenlik operasyonları hakkında bir Amerikan vatandaşından çok daha fazla bilgiye sahip olacaktır. Birleşik Devletler yönetiminin kamuoyuna yaptığı açıklamalar ile gizli uygulamaları arasındaki büyük uçurum, Salahi'nin bütün bedeni ve beynine kazınmış durumdadır.

Öğrenilmiş çaresizlik sendromu, organizmanın göstermiş olduğu tepkilerin sonuca ulaşmaması durumunda, sonucu değiştiremeyeceğine karşı oluşan inanç ile gelen bir ruh hali durumudur. Seligman deneyinde yirmi dört tane köpek alır ve onları üç gruba ayırır. İlk gruba kaçış grubu der ve bunlara düğmeye bastıklarında kesebilecekleri bir şok uygular. İkinci gruba boyunduruk grubu der, bu köpekler düğmeye bassalar bile şok kesilmez. Üçüncü gruptaki köpekler ise kontrol grubudur ve herhangi bir şoka maruz kalmazlar. Yirmi dört saat sonra tüm köpekleri kısa bir çitle iki bölmeye ayrılmış kapalı bir alana götürür ve köpeklere şok verir. Kaçış grubu ve kontrol grubu duvardan atlayıp şoktan kurtulmayı başarırken, boyunduruk grubu şoktan kurtulamaz. Bu gözlemler bilişsel psikolojinin davranışçılığın yerini almasına neden olan bilimsel bir devrim başlatır. Yani davranışlarımızı düşündüğümüz şeyler belirler, sadece görünür bir ödül veya ceza değil!

1967 yılında, 24 yaşında psikoloji alanında doktora öğrencisi olan Martin Seligman, çeşitli kısıtlama durumlarındaki köpeklere elektrik şokları vermeyi içeren bir deney yapar. Hedefi; kaçınılmayan acının bir hayvanı, basitçe kaderine razı olarak öğrenilmiş çaresizliğe sokup sokmayacağını belirlemektir. Otuz beş yıl sonra Birleşik Devletler yönetimi, terör şüphelilerini sorgulama yaklaşımında bu deneyden ilham alacaktır.

Bu plan; C.I.A. ile sözleşmeli olarak çalışan bir psikolog olan James Mitchell tarafından, kişilere göre ayarlanmış işkence teknikleri ile çevresel manipülasyonu birleştirerek, insanlarda öğrenilmiş çaresizlik sendromu oluşturmak amacıyla kullanılır. Hükümet belgelerinde “her şeye gücü yetme taktikleri”, “itibarsızlaştırma taktikleri”, “aşağılama taktikleri” ve “algılama taktiklerinin tekelleşmesi” olarak tanımlanan bu teknikler, Kore Savaşı esnasında; propaganda malzemesi olarak kullanılmak üzere, esirleri sahte itiraflara zorlamak amacıyla Komünist güçler tarafından geliştirilmiştir.

O tarihten günümüze kadar geçen sürede Birleşik Devletler ordusu, terörist gruplar veya Cenevre Konvansiyonuna bağlı kalmayan devletler tarafından ele geçirilmeleri durumunda, işkence ve kötü muameleye hazırlamak amacıyla bazı seçkin askerlere bu teknikleri uygulamıştır. Mitchell, bu programın tersine mühendislik yoluyla uygulanmasının, sorgulama elemanlarının tutukluların Manchester el kitabından öğrendikleri bütün işkenceye dayanma eğitimlerini alt edebileceğini ileri sürmüştür. Mitchell sonrası yapılanlar; psikologlar, avukatlar ve tıbbi personel tarafından C.I.A. ve askeri tesislerde uygulanan bir deney dönemi olarak görülmüştür. 2002 yılı Eylül ayında Birleşik Devletler Ordusu subayları Guantánamo cehennemine “Amerika’nın Muharebe Laboratuvarı” demeye başlamıştır.

Tek kişilik bir hücre. Kaynak: The Mill / Guardian

02 Eylül 2002 günü öğleden sonra bir grup hukukçu ve psikolog, “psikolojik stres etkenleri” ve çevresel manipülasyonun “bağlılık ve uyumu güçlendirme” maksadıyla kullanılmasını sağlayacak bir çerçeve programı geliştirmek maksadıyla bir toplantı yaparlar. C.I.A. gizli yerlerde birkaç aydır tutuklulara işkence uygulamaktadır ve şimdi Guantánamo yönetimi de kendi işkence programlarını başlatmak için ihtiyaç duyulabilecek yasal esasları öğrenmek istemektedir.

Toplantı tutanaklarında, üst düzey bir C.I.A. hukukçusu olan Jonathan Fredman’ın, işkencenin uluslararası yasalarla yasaklanmış olmasına rağmen, temel esasların belirsiz bir şekilde kaleme alındığını söylediği yer almaktadır. C.I.A. hukukçusu Fredman, işkenceyi yasal hale getirme gayretiyle toplantıda, her şeyin aslında algılamaya dayandığını, tutuklunun ölmesinin, işkencenin yanlış uygulandığı anlamına geldiğini dile getirmiştir. Bay Fredman sonradan toplantı tutanaklarının doğru olmadığını ileri sürecektir.

Solda Guantánamo'da tutuklulara işkence yapılmasını destekleyen, hangi işkence yöntemlerinin uygulanması gerektiğini yazan Yarbay Beaver, solda ise bir kunduz hayvanı. Soldaki insan "BEAVER" 2002 yılında Guantánamo cehennemine gönderilmiş ve Başkan Bush, Başkan Yardımcısı Cheney, Savunma Bakanı Rumsfeld ve Merkezi İstihbarat Örgütünü (CIA) temsil eden hukukçular tarafından üs yönetimine işkence için "Yeşil Işık" yakılmıştır.

O ayın sonlarına doğru Diane Beaver adlı bir askeri hukukçu, gelecekte işkenceyle ilgili bir kongre soruşturmasında "derin hatalarla dolu ve yasal açıdan yetersiz" olarak nitelendirilen, birçok rezil sorgulama teknikleri içeren bir yasal gerekçe hazırlar. O tarihlerde yarbay olan Beaver (ÇN: Beaver kelimesinin Türkçe anlamı kunduz hayvanıdır) tarafından hazırlanan işkence yasal gerekçe raporunda tavsiye edilen işkence yöntemleri aşağıda sıralanmıştır:

- Tutukluların zorla çırlçıplak soyulması,
- Yemek zamanlarının manipüle edilmesi,
- 24 saat sürekli sorgulama,
- Basınçlı su ile sorgulama,
- Dondurucu soğuğa maruz bırakma,
- Tıbbi tedaviden mahrum bırakma.

Bayan Yarbay Kunduz'a bu işkence yeterli gelmemiş olacak ki tutukluların ölümün çok yakın olduğuna ikna olacağı senaryolar kullanılmasını da tavsiye etmiş ve desteklemiştir. İşkence sevdalısı Bayan Yarbay Beaver, sonradan kendisine ait yasal bir düşüncenin, Birleşik Devletler Savunma Bakanlığınca sorgulama politikaları ve uygulamaları üzerinde nasıl son söz haline gelebildiğine çok şaşırıldığını dile getirmiştir. Yarbay rütbesinde bir askeri psikiyatrist tarafından kaleme alınan ve Beaver tarafından hazırlanan "işkencenin yasal gerekçeleri" dokümanına eklenen yazıda da işkence ortamının tutukluları şok edecek, bağımlılıklarını geliştirecek şekilde olması ve bütün

işkence yöntemlerinin tutuklular çözülene, yani sonuna kadar kullanılması tavsiye etmektedir.

2002 yılının Kasım ayında; “**ÖNERİLEN İŞKENCE TEKNİKLERİ**” dokümanı Birleşik Devletler Savunma Bakanı Donald Rumsfeld’in masasına koyulur. Rumsfeld dokümanı hemen imzalar. Fakat bir notu vardır; belgenin boş bir kısmına “Neden 4 saatle sınırlı?” diye yazar. İşkence Teknikleri dokümanında önerilen stres pozisyon süresinin sadece dört saat ile sınırlı olmasından hoşlanmamıştır. “Ben 8-10 saat olmasından yanayım” kelimelerini ekler.

İşkence yapmak amacıyla hücre duvarlarına cinsel organ fotoğrafları asılan Müslüman tutuklular, Guantánamo cehenneminde ibadet ederlerken. Kaynak: John Moore / Getty Images

2003 yılının bahar ayları gelene kadar Salahi, Kanada ve Almanya’dan gelen sorgulama elemanları tarafından ziyaret edilmiş ve değişik Birleşik Devletler hükümet ajansları tarafından sorguya çekilmiştir. Artık kendisini çöldeki ölü bir deve olarak görmeye başlamıştır. Sorgulamaların çoğunluğu, artık onu 9/11 olaylarıyla ilişkilendirmek isteyen F.B.I. ajanları tarafından yapılmaktadır. F.B.I. ajanları ona, uçak kaçırانların çeşitli fotoğraflarını gösterirler, içlerinden bir tanesi; Pakistan’da ele geçirilen saldırıların koordinatörü Ramzi bin al-Shibh’tir. Salahi günlüğüne bu adamı bir yerlerde gördüğünü, fakat zaman ve yeri bir türlü hatırlayamadığını yazmıştır.

Salahi en sonunda bin al-Shibh’in, Almanya’da bulunduğu sıralarda, 1999 yılının Ekim ayında, apartmanında bir gece kalan üç misafirden bir tanesi olduğunu anlar, diğer iki adam ise 9/11 eylemlerinde uçak kaçırmıştır. C.I.A. tarafından ele geçirilen ve işkence yapılan bin al-Shibh, şimdi Salahi’nin kendisini El Kaide örgütüne soktuğunu iddia

etmektedir. Salahi'yi sorgulayanlardan bir tanesi ona; "Aslında diyebilirim ki sen olmasaydın 9/11 asla olmayacaktı" ifadelerini kullanır. Salahi dehşete kapılır ve sorgulama elemanının haklı olabileceğini dahi düşünür. Gerçekte 9/11 suikastı, bin al-Shibh'in Duisburg'a gelişinden bir yıl önce planlanmıştır. Sorgulama seanslarının geri kalanında Salahi, 9/11 saldırılarında hayatlarını kaybedenlerin cesetlerinin fotoğraflarına bakmaya zorlanır.

22 Mayıs günü Salahi'yi sorgulayan F.B.I. ekibinin lideri ona, ordunun sorgulama işini devralacağını söyler. F.B.I. ajanı Salahi'ye iyi şanslar diler ve ona gerçekleri söylemesini salık verir. Birbirlerine sarılarak veda ederler. F.B.I. ekibi Guantánamo cehenneminden ayrılır ve işkence kaldığı yerden devam eder.

Özel Projeler

Yirmi dört saat süren sorgulamalar. "Bilirsiniz, tam uykuya yenik düşersiniz ve ağızınızdan tükürük gelmeye başlar. Namaz yok, Mekke'nin yönü hakkında hiçbir bilgi yok. Haftalarca duş almak yok. Ramazan ayı boyunca, Müslümanların oruç tuttuğu gündüz zamanı zorla besleme" diye anlatıyor Salahi o anları. Sorgulama ekibinden birinin sözleri ise oldukça ilginçtir; "Seni popondan besleyeceğiz".

Çölde ölen bir devenin görüntüsü. Kaynak: Wikigallery.org

Tıbbi personel Salahi'nin siyatik sinirinde bir problem olduğunu fark etmiştir ve artık sorgulama elemanları onu acısını daha da artıracak stres pozisyonlarına sokmaktadır. Sandalyede oturmak, yere uzanmak ve ağırlarını azaltan ağrı kesiciler artık yoktur. Bir sorgulama elemanı ona "ayakta dur da geber!" diye bağırır. Fakat Salahi yere zincirlenmiş olduğundan sadece çömelebilmektedir. O pozisyonda saatlerce kalır. Kızıl Haç delegasyonunun bir sonraki Guantánamo ziyaretinde bir temsilci, tıbbi raporların sorgulama elemanları tarafından, bilgi toplamak üzere sorgu planlarının oluşturulması maksadıyla kullanıldığını rapor eder.

Amerikalı askerlerin Guantánamo'da yaptıklarının fotoğraflarını, Abu Ghraib Skandalı nedeniyle belki de hiç göremeyeceğiz. Solda, yaptıklarından sorumlu olmadığını ve sadece kendisine verilen emirleri uyguladığını söyleyen Amerikan ordusundan Er Lynndie England Iraklı tutuklulara utanmaz ve arlanmaz bir şekilde cinsel taciz uygularken, sağda ise Amerikalı askerlerin çok sevdiği köpekle korkutma tekniğini uygulayan bir Amerikalı görülmektedir. Kaynak: AP Photo/The New Yorker)

Dişi sorgulama elemanları ona elle sarkıntılık eder. Soyunurlar ve bedenlerini Salahî'nin vücudunun her yerine sürter ve onu tecavüzle tehdit ederler. İçlerinden bir tanesi alaylı bir ifadeyle; “Aman Allah'ım bana yardım et. Allah'ım bana merhamet göster” sözleriyle dalga geçer. Bir diğeri ise “Allah! Allah! Allah falan yok. Bak seni yüzüstü bıraktı” diye bağırır. Ele geçen bir sorgulama listesinde Salahî'ye uygulanması planlanan diğerk sorgu/işkence taktikleri sıralanmaktadır:

- Saç ve sakalı ustura ile tıraş edilecek,
- Burka giydirilecek,
- Köpek gibi havlatılacak,
- Köpek hareketleri taklit ettirilecek.

Dişi ve erkek sorgulama elemanlarının yukarıda anlatılan bu sorgu/işkence tekniklerinin tek bir hedefi vardır; Salahî'nin kendine güvenini yok etmek ve onun kontrolünü ele almak.

Sorgulama elemanları ona kafa atar ve dini ve ailesi hakkında aşağılayıcı ifadeler kullanır. Onu değişimli olarak sıcak ve soğuk hücrelere atarlar, elektronik çakarlı ışıklarla ve heavy-metal müzik ile sersemletir ve üzerine buzlu su dökerler. Bir gün, ona hiç yiyecek vermezken ertesi gün kusana kadar su içirirler. Sorgulama notlarına göre hücresinin duvarlarını cinsel organ fotoğrafları ile süsler ve bir bebek beşiği kullanırlar. Çocuğu olmadığından bu konuda hassas olduğunu çok iyi bilmektedirler.

17 Temmuz 2003 günü, yüzü maskeli bir sorgulama elemanı, bir rüya gördüğünü ve rüyasında diğerk mahkûmların onun için bir mezar kazdığını ve üzerinde numarası olan

çam ağacından yapılmış bir tabutu gömdüklerini söyler. Sorgulama elemanı dinsel istismar taktiklerini iyi öğrenmiştir; Salahi'ye hemen konuşmaya başlamazsa Hristiyan Amerikan toprağına gömüleceğini söyler.

Kristine Huskey, 2002 yılında Guantánamo'daki tutukluların davalarını almaya başlamış ve 2004 yılında Rasul-Bush davasına bakmıştır. On beşten fazla tutuklunun davasına bakan Huskey, 2009 yılında "Justice at Guantánamo: One Woman's Odyssey and Her Crusade for Human Rights" isimli bir kitap yayımlamıştır. Kaynak: WITNESS TO GUANTÁNAMO

Ağustos ayının ikinci gününe ait askeri kayıtlar, bir sorgulama elemanının Salahi'ye kendisi ve arkadaşlarının aynı yalanları defalarca dinlemekten bıktıklarını ve ciddi olarak ondan kurtulmayı düşündüklerini söylediğini yazmaktadır. Bunu yaptıklarında Salahi ortadan kaybolacak ve bir daha kimse ondan bir haber alamayacaktır. Salahi'ye, sonunda karşı karşıya kalabileceği en kötü senaryoyu hayal etmesi ve yakında çok karanlık bir delikte ortadan kaybolacağı söylenir. Varlığı tamamen yeryüzünden silinecektir. Elektronik dosyaları bilgisayardan silinecek, kâğıt dosyaları da ortadan kaldırılacaktır. Hiç kimse ona ne olduğunu bilmeyecek ve en sonunda da kimse neler olduğuna aldırmayacaktır.

O gün, Salahi'yi sorgulayan ekibin başındaki adam içeri girer ve kendisini, Beyaz Ev tarafından Guantánamo'ya gönderilen Deniz Kuvvetlerinden Yüzbaşı Collins olarak tanıtır (Gerçek adı aslında Richard Zuley'dir, şüphelilere yapmadıkları şeyleri zorla itiraf ettirmekte yaygın bir üne sahiptir ve askeri yüklenici olarak çalışan bir Chicago polis dedektifidir. Olaylarla ilgili yorum yapmayı bugüne kadar reddetmiştir). Dedektif Zuley, Salahi'ye annesinin Birleşik Devletler tarafından tutuklandığını ve yakında

Guantánamo'ya transfer edileceğini ifade eden, sonradan sahte olduğu kanıtlanan bir mektuptan satırlar okur. Hükümet kayıtlarına göre mektupta; annesinin geçmişte sadece erkek mahkûmların kaldığı bir hapishanede bulunmasının, bazı idari ve lojistik problemler yarattığı ifade edilmekte, yani tecavüze uğrayabileceği ima edilmektedir.

13 Ağustos tarihinde Donald Rumsfeld, Salahi'nin sorgulama planı için onay verir. İmzaladığı belgede, sorgulama esnasındaki istismarın hedeflerinden bir tanesi olarak; kaçırılan kurbanların kendilerini tutsak edenlere güvendiği ve onlara yakınlık duyduğu Stockholm Sendromundan faydalanılması da bulunmaktadır.

Birleşik Devletler ordusu askerlerinin çok sevdiği ve Irak hapishanelerinde de sıklıkla kullandığı bir Alman kurt köpeği hurlarken görülmektedir. Kaynak: Daily Mail

On iki gün sonra bir gurup adam, yanlarında bir Alman kurt köpeği ile birlikte Salahi'nin hücreğine girer. Salahi'nin yüzünü ve kaburgalarını yumrukladıktan sonra gözlerini görmesini engelleyen bir gözlük ile kapatır ve kulaklarına da duymasını engelleyen kulak tıkaçları yerleştirirler ve son olarak da kafasına bir torba geçirirler. Ayak ve el bileklerindeki zincirleri iyice sıkılaştırır ve sonra onu bir kamyonun arkasına atarak deniz kenarına götürerek bir sürat botuna bindirirler. Salahi o anları kitabında “Beni infaz edeceklerini sandım” kelimeleri ile anlatacaktır.

Salahi, başka bir yere götürüldüğünü düşünsün diye yaklaşık üç saat dolaştırılır. Zorla tuzlu su yutturulur ve beş dakikada bir derisi ve elbisesi arasına buz küpleri doldurulur. Buzlar eridiğinde onu yumruklarlar ve sonra tekrar buz doldururlar. Bot gezisi sona

erdiğinde, Salahi'nin el ve ayak bilekleri ile ağzından kan gelmektedir. Yedi veya sekiz kaburgası da kırılmıştır.

Tam karanlık bir hücre görüntüsü

Karaya geri döndüklerinde Salahi tekrar Echo Special bölümüne, birkaç yıl süresince evi olacak treylere götürülür. Sonraki ay hücrelerinde tamamen karanlıkta tutulur, gece gündüz ayırımını yapmasını sağlayacak tek imkânı tuvaletin deliğine bakmak ve borunun sonunda gün ışığının parlaklığını görmektir. Salahi o korkunç günleri net olarak hatırlayamadığından kitabında ayrıntıları ile yazamamıştır.

Çok geçmeden sorgulayanlardan bir tanesi, askeri psikolog Diane Zierhoffer'e bir elektronik posta gönderir ve Salahi'nin zihin sağlığıyla ilgili duyduğu endişelerini paylaşır. Mesajında Salahi'nin kendisine sesler duyduğunu söylediğini yazar ve Zierhoffer'e, gün ışığı ve insanlarla iletişim gibi dış uyarıcılardan mahrum kalan insanlarda bu tür davranışların normal olup olmadığını sorar. Mesajının sonuna da Salahi'nin durumu biraz tüyler ürpertici görünüyor” sözcüklerini eklemeyi de unutmaz.

Askeri psikolog Zierhoffer'in yanıtı; “Uyarıcı yoksunluğu, duyusalda ziyade genelde görsel halüsinasyonlara neden olabilir, fakat asla bilemezsiniz. Karanlıkta, sahip olduğunuz çok az şeyden bir şeyler yaratırsınız” şeklinde olur.

Hücre, daha iyi bir tanımla kutu, öylesine soğutuluyordu ki çoğunlukla titriyordum. Gün ışığını görmem yasaklanmıştı, çok nadir de olsa arada bir bana, diğer tutukluları görmemi ve onlarla iletişim kurmamı önlemek amacıyla; sadece geceleri dinlenmem için zaman veriyorlardı. Tam bir korku içinde yaşıyordum. Yetmiş gün boyunca uykunun ne güzel bir şey olduğunu hiç bilmeyecektim.

Salahi ise kitabında şöyle yazmaktadır; “Beni suçladıkları şeyleri yapmış olsaydım bir gün kendimi rahatlatabilirdim. Fakat problem, yapmadığınız şeyleri yapmışsınız gibi kabul edememektir, hiçbir şey yapmadığınız için asla veremeyeceğiniz ayrıntıları anlatmak zorunda olmaktır. İş sadece ‘Evet yaptım’ demekle bitmiyor. Hayır, işler öyle yürümüyor, hikâyenin tamamını, en aptalların dahi anlayabileceği şekilde anlatmak zorundasınız, Yapılması en zor olan şeylerden bir tanesi, gerçek olmayan bir hikâyeyi anlatmak ve onu sürdürmektir ve benim de içine battığım problem tam olarak buydu.”

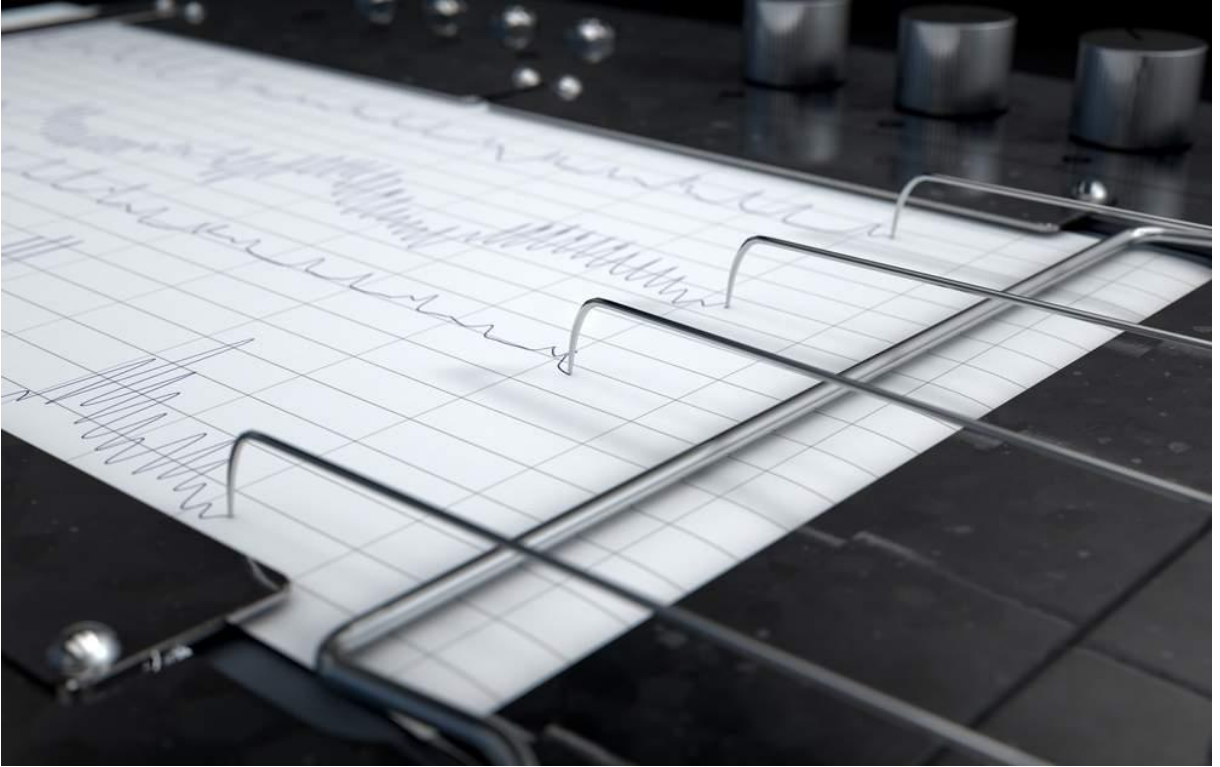
İleri Sorgulama kitabının yazarlarından James Mitchell. Kaynak: BOOKTV

Salahi, 08 Eylül günü Zuley ile konuşmak istediğini söyler. O ana kadar uyduracağı hikâye hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmuştur, çünkü F.B.I. ve Savunma Bakanlığı ile yaptığı konuşmalar sonunda hükümetin onun hakkındaki teorileri hakkında yeterli bilgiye artık çoktan sahiptir.

Zuley içeri girer ve Salahi yalan söylemeye başlar. Fakat yeterli değildir, hükümet onu Kanada ve diğer suikastlardaki diğer kişilerle de irtibatlandırmak istemektedir. Salahi

şimdi al-Shibh'in, nasıl üst düzey bir El Kaide eleman sağlayıcısı olarak ismini verdiğini anlamıştır. Eline kâğıt ve kalemi alır ve tek hedefi Kanada'ya sığınmak ve biraz para kazanarak kendisine bir aile kurmak olan zavallı bir adam hakkında uydurduğu bir sürü yalanları yazmaya başlar. Adam üstüne üstlük bir de sakattır. Kendisini çok kötü hissetmekte ve içinden sessizce dua etmektedir.

Kötü muamele giderek azalır, artık ona vurmuyorlardır, fakat konfor malzemeleriyle kesintisiz dinlenme zamanları da yoktur. Geliştirilmiş sorgulama programını hazırlayan C.I.A. sözleşmeli psikoloğu James Mitchell bu dönemi, tutuklunun uyum seviyesine göre kendi durumunun iyileştiği veya kötüleştiğini gördüğü bir "Klasik Koşullanma" dönemi olarak tanımlamaktadır.

Yalan Makinası

Günlerden bir gün, Zuley Salahi'nin hücrelerine girer, elinde bir yastık taşımaktadır. Zaman içinde ona ağır kesicileri geri verir. Sonra da antidepresan ilaçlar verilecektir.

Kasım ayının ortasında Salahi gönüllü olarak yalan makinesi testine girer. Yalan testini uygulayan uzman, yanıtları önceki haftalarda Zuley'e yaptığı itiraflarla çelişen Salahi'yi "doğru bilgileri verdiğini kanıtlamaya istekli" biri olarak tanımlar. Sonuçlar kesindir: hiçbir aldatma belirlenmemiştir.

Salahi 14 Şubat 2004 tarihinde Moritanya'da yaşayan annesinden sağlık durumunun iyi olduğunu bildiren kısa bir mektup alır. Deddahi Abdellahi'nin istihbarat karargâhına giderken, annesini arabanın dikiz aynasından arkasından el sallarken son kez gördüğü tarihten o güne kadar tam 850 gün geçmiştir. Bu süre içinde ailesine, onun

nerede olduğu hakkında hiçbir resmi bilgi verilmemiştir. Alman vatandaşı olan Salahi'nin erkek kardeşi, Der Spiegel dergisinde onun Guantánamo'da olduğunu okumuş, fakat Abdellahi bunun doğru olmadığı ve bir Moritanya hapishanesinde ona göz kulak olduğu konusunda ısrar etmiştir. Bu arada emrinde çalışan adamlar da Salahi'nin ailesinden rüşvet almayı sürdürmüşlerdir.

Moritanya Parlamentosunda sol görüşlü bir milletvekili olan Mohamed Elmoustapha Ould Badre Eddine, kendi başına bazı araştırmalar yapar, fakat hiçbir ilerleme kaydedemez. Badre Eddine, yaklaşık kırk yıl köleliğe ve insan hakları ihlallerine karşı halk kampanyaları organize etmiş ve bu nedenle de birbirini takip eden otoriter rejimler süresince, gözden ırak tutuklama merkezlerinde yıllarca hapis yatmıştır. 2002 ve 2003 yılları boyunca, dışışleri bakanı parlamentoya her geldiğinde ona Salahi'nin nerede olduğunu sormuştur. Bakan her seferinde ve hatta Kızıl Haç örgütü Salahi'nin Guantánamo'dan yazdığı mektupları ailesine ulaştırmaya başladıktan sonra dahi yalan söylemiştir.

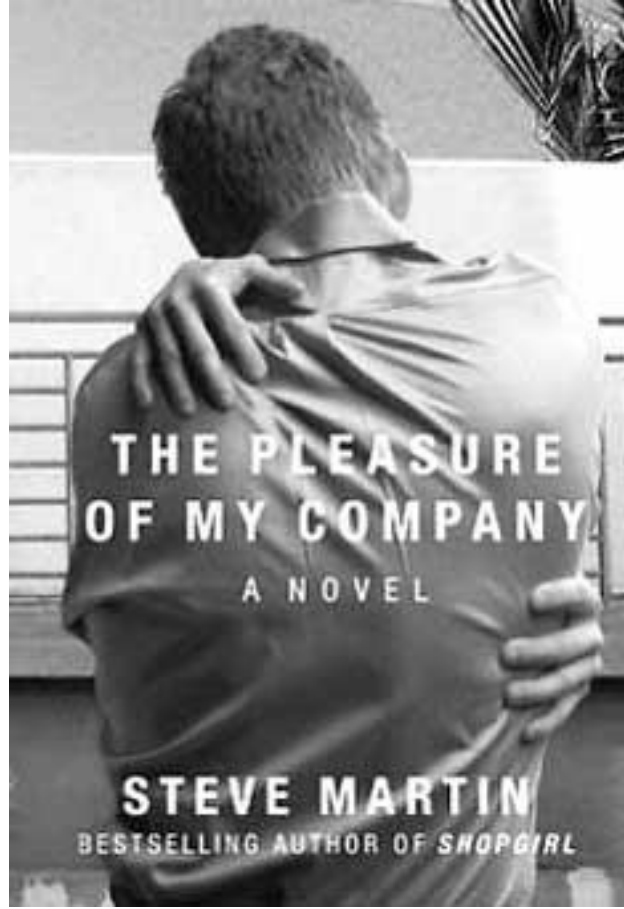

02 şubat 2002 tarihinde çekilen fotoğrafta; Afganistan'dan getirilen bir tutuklu, Guantanamo Körfezindeki tutuklama merkezinde bulunan Camp X-Ray'e askeri yetkililer tarafından sorgulanmaya götürülürken sedye üzerinde taşınırken görülmektedir. Kaynak: Lynne Sladky / AP

2005 yılında Moritanya'da bir askeri darbe olur, bağımsızlığın kazanıldığı tarihten itibaren Moritanya'da iktidarın el değiştirmesinin tipik yöntemi budur. Badre Eddine bana; iktidarı ele geçiren her yönetimin, bir önceki hükümet tarafından kötü davranılan ve ihmal edilen halkın kurtuluşu için geldiğini iddia ettiğini ve sonra da son

yönetimin yaptıklarının aynısını yaptığını anlattı. Yeni rejime Salahi hakkındaki yaklaşımını sorduğunda yanıt verdiklerini ve onu kaçıranın eski yönetim olduğunu ve Salahi'nin şimdi Amerikalılara ait olduğunu ifade etmişlerdir.

Badre Eddine, Parlamento zemininde yaptığı incelemede, Moritanya'nın Birleşik Devletler ile bir suçluların iadesi anlaşması olmadığını tespit eder. Salahi ailesinin Nouakchott'taki avukatı Brahim Eberty bana; Salahi'nin oldukça nadir bir suçun kurbanı olduğunu, bir ülkenin kendi vatandaşını kaçırdığını ve onu yabancı bir ülkeye, adalet sistemi dışında, bütün yasal süreçler dışında kendi elleriyle teslim ettiğini anlatmıştır. Yeni rejim altında istihbarat şefi Abdellahi'nin rütbesi düşürülmüş ve ona güvenlik güçleri bünyesindeki yolsuzluk ve suistimalleri araştırma görevi verilmiştir.

Steve Wood tarafından Salahi'ye bırakılan kitabın kapağı "The Pleasure of My Company"

Steve Wood, Echo Special'e 2004 yılının bahar aylarında, geçmişte olup biten her şeyden habersiz olarak girmiştir. Maske takmayan ve Salahi'nin dua etmesine izin veren ilk gardiyandır. Politik tartışmaların dışında Wood ve Salahi zamanı iskambil, satranç ve Risk adlı oyunu oynayarak geçirmektedir. Salahi'nin kadın sorgulayıcıları Monopoly oynamak için geldiklerinde Salahi daima maçı bırakmakta ve "Benim ilgim işkence edilmemek" demektedir. Steve'in ilgisi ise kızları etkilemektir. İnsanların hayatlarında birbirlerinden tamamen farklı hedefleri bulunmaktadır.

Bazen Wood, Salahi'nin Kuran'ından rastgele bir sayfa açmakta ve ona ayet numarasını söylemekte, Salahi de o ayeti önce Arapça, sonra da İngilizce olarak ezberden okumaktadır. Wood'un Kuran ile ilk tanışması böyle gerçekleşmiştir. Salahi'ye kitabın içeriği hakkında daha fazla sorular sormak istemekte, fakat hücrede mikrofon ve kameralar olduğundan korkmaktadır. Echo Special bölümü dışındayken Wood, eylemci web sitelerinden Guantánamo hakkında yazılanları okumaya başlar, fakat arkadaşlarından birisi onu İnternette girdiği yerlerin üs yönetimi tarafından izlendiği konusunda uyarır.

Salahi hakkında giderek karmaşıklaşan duygularının, çalışma arkadaşları arasında kendisinin vatanını sevmeyen biri algısı yaratabileceği veya bir iç tehdit olarak görülebileceğinden endişelenmeye başlar. Çok soru sormaktan korkmakta ve orada geçirdiği zamanlarda, hain olarak nitelendirilme korkusuyla meseleler üzerinde tarafsızmış gibi davranmaktadır. Guantánamo hapishanesinde İslam hakkında kitaplar okumaktan veya aşırı ilgi göstermekten ölesiye korkmaktadır.

2004 yılı Ekim ayında Wood'un kız arkadaşı, Summer adını verdikleri bir kız dünyaya getirir, yedi ay sonra yaz geldiğinde görev süresi sona erer. Guantánamo'dan ayrılmadan önce Salahi'ye Steve Martin tarafından yazılan "The Pleasure of My Company" adlı romanı verir. Kitabın ilk sayfasına; "Yastık, durumunla ilgili sana şans diliyorum. Allah'ın her zaman bir planı olduğunu hiç unutma. Ümit ederim ki bizlerin sadece gardiyan olmadığını düşünüyorsunuzdur. Sanırım hepimiz arkadaş olduk" ifadelerini yazmıştır.

Fakat Salahi'nin ona inandığından emin değildir. "Hep aklımdaydı, bilirsin. Acaba bizim hakkımızda neler düşünüyordu?" diye hatırlıyor Wood. "Ya beni içeri tiktıkları için bu heriflerden nefret ediyorum" diye düşünüyorsa? Ve Mohamedou muhtemelen benim de aynı şeyi düşündüğümü sanıyordu, bana göre o sadece işten öte bir şey değildi. Bu nedenle son nöbetlerinden bir tanesinde Wood bütün kuralları göz ardı ederek Salahi'ye kızı Summer'in fotoğrafını gösterir. Wood'ın kızının fotoğrafını Salahi'ye göstermesi kendine göre; "Dostum, sana güveniyorum. Bu benim kızım. O benim hayatım. Dostluğumuz gerçek" demek anlamına gelmektedir.

Salahi, Guantánamo cehenneminden asla kurtulamayacağını düşünmektedir. Ordu masum olduğuna inansa dahi, bütün dünyaya anlatabileceği gizli işkence programları hakkında çok şey bildiğinin farkındadır. Wood ayrılana kadar gardiyanlar ve onu sorgulayanları bir aile olarak görmektedir. Günlüğüne duygularını "Doğru, ailenizi seçme hakkınız yok, ama yine de bir ailesiniz, tamamen aynı. Aile üyelerinden iyi birinin her ayrılışında kalbimin bir parçasının koparıldığını hissetmişimdir." kelimeleri ile dökmüştür.

Salahi sık olarak Iraklı şair Ahmed Matar'ın aşağıdaki mısralarına sarılmaktadır;

Hücremde duruyorum

Durumumu düşünerek

Tutsak ben miyim yoksa yakındaki gardiyan mı?

Onunla aramda bir duvar var

Duvarda bir delik var

İçinden ışığı görebildiğim, gardiyan ise karanlığı görüyor

Tıpkı benim gibi onun da bir karısı, çocukları, evi var

Tıpkı benim gibi o da buraya yukarıdan gelen emirlerle gelmiş.

Gardiyanlarını kabullenmesi sonrasında Salahi, esaretin sonraki safhası hakkında günlüğüne şunları yazar; “hapishaneye alışmak ve dış dünyadan korkmak.”

Masjid As-Saber-Portland

Dış Dünya

Echo Special bölümünde geçirdiği bir yıl, Wood'un geçmiş ve gelecek askeri yaşamı hakkındaki fikirlerini darmadağın etmiştir. Guantánamo'ya gelmeden önce bir polis olmayı istemektedir. Fakat Guantánamo onun düşüncelerini tamamen değiştirir. Başka bir insanın özgürlüğünü kontrol altında tuttuğu bir sistemin parçası olmak istememektedir. Artık güçten hoşlanmamaktadır ve Oregon Ulusal Muhafızlığı

görevinden istifa ederek, Portland yakınlarında 24 saat açık olan bir spor merkezinin gece vardiyasında çalışmaya başlar. Gecenin iki ve üçünde spor yapan insan sayısı çok azdır ve Wood küresel meseleler üzerinde kendisini eğitmeyi sürdürür. Guantánamo'daki görevi esnasında talep etmekten çok korktuğu İslam hakkında kitapları da okumaya başlar.

Wood, İslam dinini Guantánamo'daki birçok tutuklunun gördüğü gibi kendilerinden söküp alınamayan tek şey olarak görmeye başlamıştır. Mohamedou'nun yaşama tutunmasını sağlayan adanmışlık ve günde beş kez namaz kılmasıdır. Wood artık İslam dininin ne kadar güzel olduğu gerçeğini kavramıştır. Günlerinin çoğunda Salahi'nin ismini çevrimiçi haber sitelerinde araştırmakta ve dava hakkında ayrıntılı bilgiler elde etmek istemektedir, bilinçaltında yatan ise kendisinin Echo Special bölümüne atanmasına bir anlam kazandırabilmektedir, fakat ne yazık ki çabalarında başarısız olacaktır. Guantánamo Körfezinde bizzat yaşadıklarını ve tanık olduğu olayları yansıtan haberlere rastlamamanın neredeyse imkânsız olduğunu anlamıştır. İslam tarihini okurken bizzat Kuran'ın verdiği mesajları araştırmaya başlar.

Küba Cumhuriyeti Amerika Serbest Bölgesi

Wood, 2006 yılında Portland'ın en büyük camisi olan Masjid As-Saber'in girişinde ayakkabılarını çıkararak içeri girer. Bu ziyaretten ne beklediğinden kendisi de emin değildir, tek bildiği merakının şüphelerini gölgede bıraktığıdır. Sonraki birkaç ay boyunca Wood, cemaate katılması yönündeki baskılardan sakınmak için namaz aralarında camiye gitmeyi sürdürür. Üçüncü ziyaretinde iki Suudi öğrenciye Müslüman olmak istediğini söyler. İslam dinine geçmek için iki Müslüman şahit huzurunda şahadet getirmek yeterlidir. İki Suudi öğrencinin tanıklığında Wood; "Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şahitlik ederim ki Muhammed O'nun kulu ve rasûlüdür" sözleriyle İslam dinine geçer.

Wood düzensiz bir şekilde namazlara katılmaya başlar. Yaşlı bir din değiştiren adam ona, dini elbiseler giyen ve cihada katılmak istediklerinden bahseden birkaç din değiştiren beyazdan kaçınmasını öğütler. Wood yaşlı adama, Guantánamo Körfezinde çalıştığından bahsettiğinde ise, adam ona bunu gizli tutmasını tavsiye eder. Çok geçmeden Wood, imamın Salafilik olarak adlandırılan İslam dininin muhafazakâr bir akımına inanan, F.B.I. soruşturması geçiren ve ülke dışına çıkışı yasak olan Somalili bir göçmen olduğunu ve Masjid As-Saber camiine devam eden birkaç adamın terörle suçlandığını öğrenir. Bütün bunlar onu korkutmuştur ve cemaatle birlikte namaz kılmayı bırakır. Her şeyin sadece Tanrı ile kendisi arasında olmasını istemektedir.

Geçen zaman içinde Wood, kızı Summer'in annesi ile çıkmayı bırakmıştır. 2008 yılında bir barda Wendy adlı bir kadınla tanışır. 2010 yılında evlenirler ve altı yıl sonra bir çocukları olur. Wend'ye din değiştirdiğini ve İslam dinini seçtiğini asla söylememiştir.

Emekli Yarbay Stuart Couch

Birleşik Devletler, İspanya-Amerika Savaşı sonrasında imzalanan bir anlaşma ile Guantánamo Körfezi tutuklu tesisinin aşağısındaki araziyi Küba yönetiminden yıllık dört bin seksen beş dolara kiralamıştır. Son altmış yıldır Küba hükümeti anlaşmayı sonlandırmak için çaba göstermekte ve ABD tarafından yapılan ödeme çeklerini almamaktadır. Tutuklular Birleşik Devletler topraklarında olmadığından, yönetim onların ABD mahkemelerinde yargılanmalarına izin vermemektedir. Bunun yerine;

adına ne kadar yargılama denebilirse, gizli askeri komisyonlar tarafından yargılanmaktadırlar. Guantánamo'da hayatlarını kaybeden tutuklu sayısı, haklarında bir karar verilen tutuklu sayısından fazladır.

Salahi'nin davasına atanan savcı, 9/11 saldırıları öncesinde ordudan emekli olan Stuart Couch isimli bir yarbaydır. Yakın arkadaşlarından bir tanesi, Dünya Ticaret Merkezine çarpan uçaklardan birinin ikinci pilotudur ve Emekli Yarbay Couch Wall Street Journal gazetesine verdiği bir demeçte, Birleşik Devletlere saldırılardan intikam almak amacıyla yeniden orduya kaydolduğunu ifade etmiştir. Emekli Yarbay Couch, Salahi'nin dosyasını ilk gördüğünde ölüm cezası talep etmeyi düşünmüştür.

Couch hayatında hiç Salahi ile bir araya gelmemiş, fakat Zuley ona işkence yaparken her yeni itirafın özetlerini almıştır. Salahi'nin bir mektubunda "frenlerinin boşaldığını dile getirdiği" 2003 yılının sonlarında Couch sürekli bilgi akışı için çaba göstermektedir. Zaman içinde Salahi'nin itiraflarının işkence yoluyla alındığından ve bu nedenle de temelsiz olduklarından şüphelenir. Zuley'in ekibinden aldığı, Birleşik Devletlerin Salahi'nin annesini ele geçirdiği yönündeki sahte yazı sonrasında da davadan istifa eder.

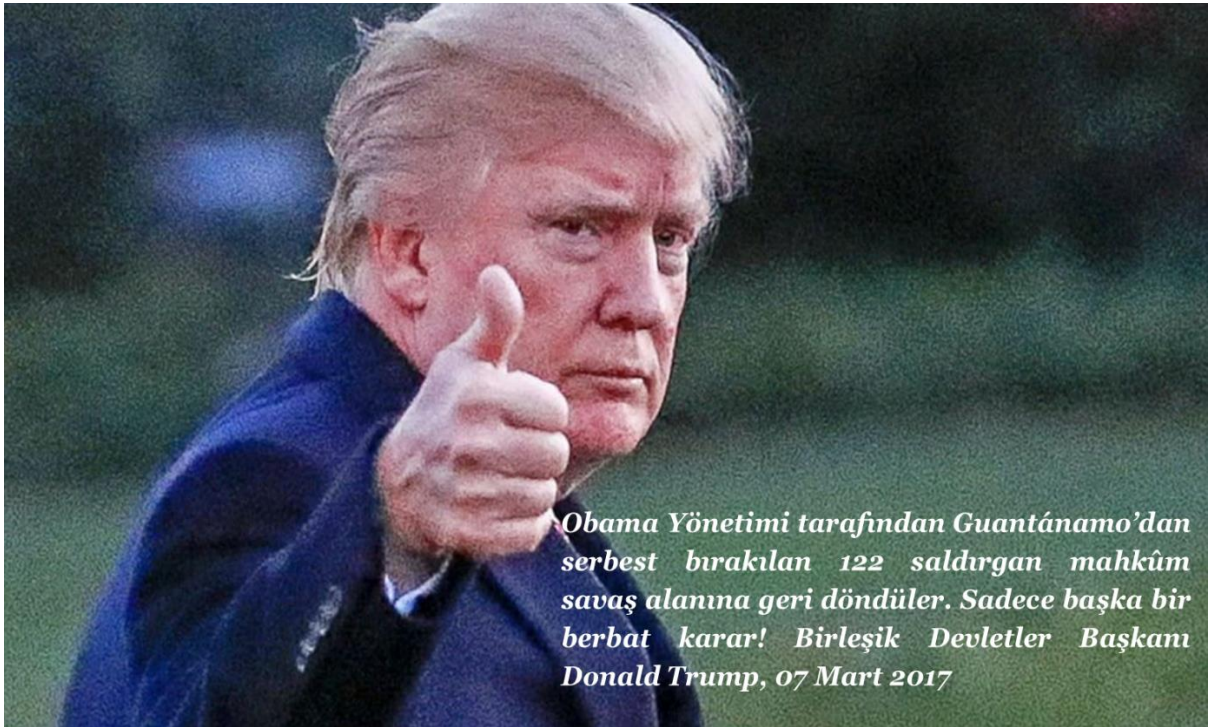
Guantánamo cehennemini kapatılması için eylem yapan göstericiler

2004 yılı Haziran ayında Yüksek Mahkeme, Guantánamo tutuklularının tutuklanma nedenleri hakkında dava açabilecekleri kararını verir. Üst düzey hukuk firmalarının, Guantánamo müşterilerinin davalarını hiçbir ücret talep etmeden alması oldukça moda haline gelmiştir, fakat birçok tutuklu, bunun haksız bir tutuklamaya yasallık kazandıracağını düşünerek avukatlara başvurmayı reddetmiştir. Savunma avukatları; hükümeti kanıtlara ulaşmalarını engellemekle, gizli kayıt cihazlarını müvekkil

odalarına sokmakla ve yasal ekiplerine ulaşmakla suçlamaktadır. Hakkında ölüm cezası kararı verilmesi muhtemel olan Ramzi bin al-Shibh, birkaç yıl önce kendi savunma ekibi içinde C.I.A. teşkilatının karanlık tarafından bir dilbilimci olduğunu tespit etmiştir.

Salahi'nin avukatları ona yazarak, hükümete anlattıklarının tamamı hakkında kendilerine bilgi vermelerini talep ettiklerinde onlara; "Siz çıldırdınız mı? Son yedi yıldır uygulanan kesintisiz sorgulama hakkındaki bilgileri nasıl verebilirim? Bu tıpkı Charlie Sheen'e kaç kadınla çıktığını sormak gibi bir şey" diye cevap verir. Önemli olan bilgiler, Washington D.C. yakınlarında güvenli bir tesiste okunabilecek olan Salahi'nin günlüğünde yer almaktadır.

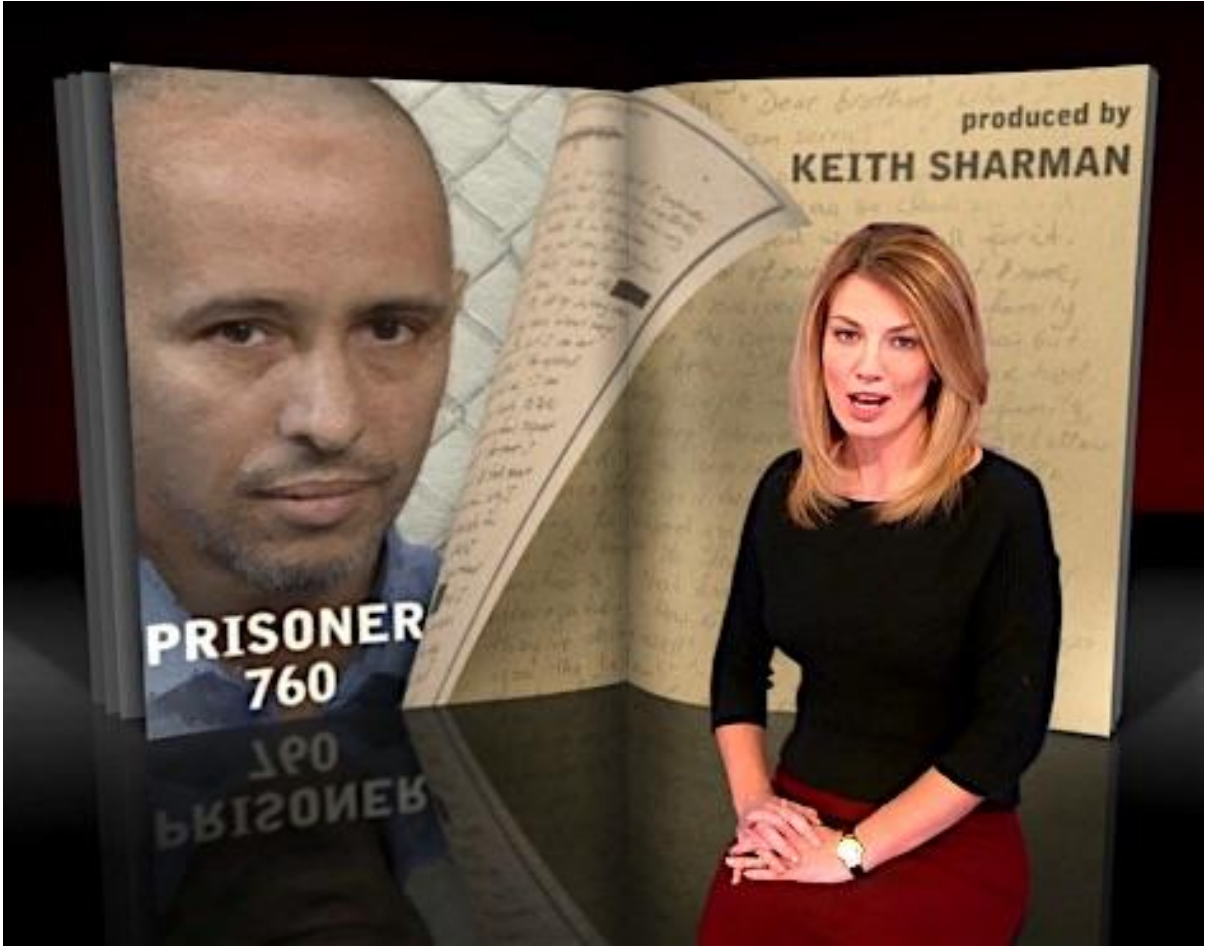
Askeri duruşmada Salahi işkence programını en ince ayrıntılarına kadar anlatır. Tutanakta ise ifadesinin çoğu atılmıştır, sözde tam Salahi işkenceleri anlatmaya başladığında kayıt cihazı arıza yapmış ve kayıtlar bozulmuştur. Ses kayıtlarında: "Tutuklu mahkeme heyetine vücudundaki yara izlerini ve yerlerini göstermek istedi, fakat heyet görmeyi reddetti" ifadeleri yer almaktadır. (O zamana kadar ABD hükümeti işkence teknikleri için verdiği yetkileri geri almakta ve CIA ile ordu, kendi özlerine dönüş dönemine girmektedir, sonraki birkaç yıl boyunca yapılan iç ve kongre soruşturmaları, Salahi ve diğer tutuklulara yapılan en kötü işkencelerin birçoğunu ortaya çıkaracaktır).

Obama Yönetimi tarafından Guantánamo'dan serbest bırakılan 122 saldırgan mahkûm savaş alanına geri döndüler. Sadece başka bir berbat karar! Birleşik Devletler Başkanı Donald Trump, 07 Mart 2017

Hükümet bir daha Salahi'yi dava etmeye teşebbüs etmez, kimse Couch'un çekilmesi sonrasında davaya el sürmez, fakat hükümete göre o, yine de sonsuza kadar tutuklu kalmalıdır. 22 Mart 2010 tarihinde James Robertson adında bir ABD bölge mahkemesi yargıcı Salahi'nin serbest bırakılmayı talep eden başvurusu hakkında kararını verir.

Hükümete göre Salahi'nin 1990 yılından itibaren El Kaide ile bağlantısı vardır ve yakalandığında bir El Kaide üyesidir. Fakat hükümet artık Salahi'nin, gerçekleşmeden önce 9/11 saldırılarını bildiği yönündeki savından vazgeçmiştir. Cihat bağlantılarına gelince, Robertson'a göre hükümetin gizli belgeleri Salahi'nin, El Kaide ile yakın ilişkiden kaçınma, fakat aynı zamanda kendisini örgütün gözünde düşman olarak görülme tehlikesinden de kurtarma arasındaki hassas dengeyi koruduğu iddiasını desteklemektedir. Yargıç Robertson'un değerlendirmesine göre; hükümetin elinde bulunan Salahi hakkındaki kanıtlar öylesine azdır veya tehdit ve kötü muamele ile elde edilmiştir ki başarılı bir dava açılmasını desteklemekten çok uzaktırlar. Yargıç Robertson, Salahi'nin serbest bırakılması gerektiği sonucuna varır.

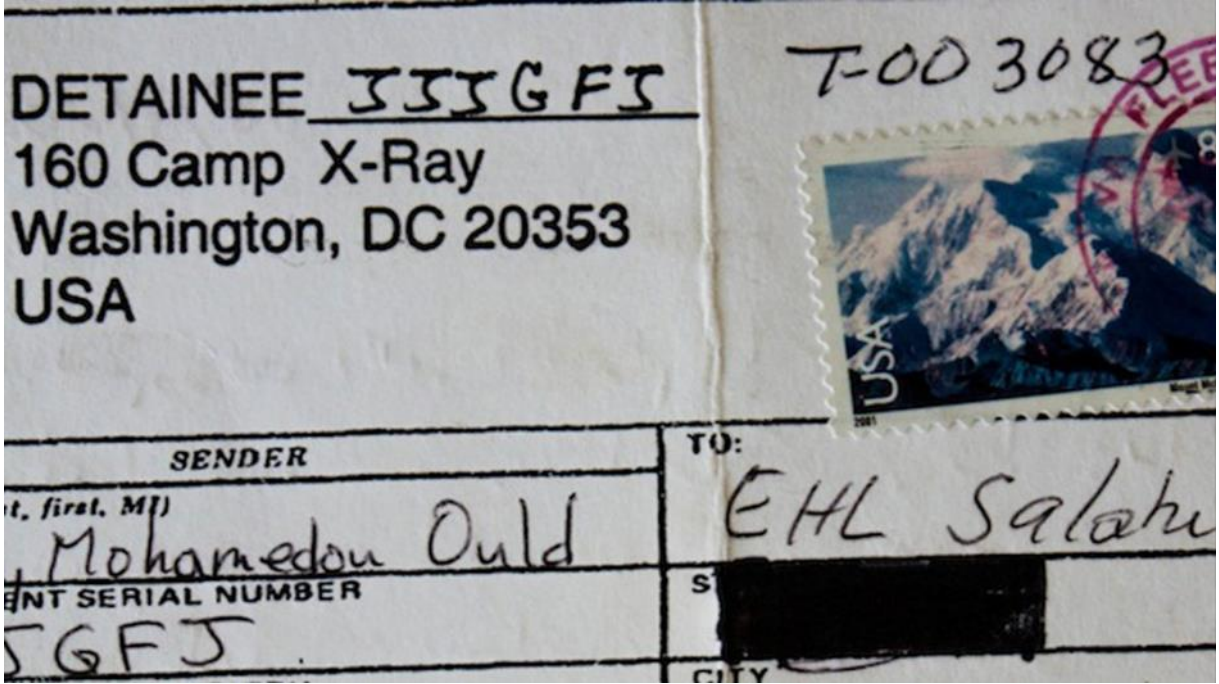

Mahkûm 760 (Yastık), Keith Sharman tarafından hakkında hazırlanan bir televizyon programında görülürken

Steve Wood haberi duyunca çok sevinir. Fakat savcılık itiraz hakkını kullanır ve Salahi Guantánamo'da kalmaya devam eder. Wood, Salahi'nin sağlık durumunu ve davanın son durumunu öğrenabilmek amacıyla sahte bir isim ve yeni bir elektronik posta adresi kullanarak Salahi'nin avukatlarından biriyle temasa geçer. Fakat sonradan sahte elektronik posta adres ve şifresini unuttuğundan asla bir yanıt alamayacaktır.

Birkaç yıl sonra, Salahi'nin ailesini bulmak ve onun tutukluluğundaki rolü nedeniyle özür dilemek amacıyla Moritanya'yı ziyaret etmeyi düşünür. İslam dini onu artık eskisi gibi yatıştırmıyordur ve nadiren namaz kılmaktadır. Din değiştirme kararını hayatındaki herkesten gizlemesi, bazen Müslüman olmanın hata olduğu düşüncesine kapılmasına yol açar, buna rağmen kalbinin derinliklerinde İslam dinine olan inancını hâlâ sürdürmektedir.

2012 yılında, tam yedi yıl süren mücadeleden sonra Salahi'nin avukatları günlüğünün gizliliğini kaldırmayı başarırlar. Hükümet yetkilileri isimler, tarihler, yerler ve diğer hassas veya utandırıcı bilgileri sansürlemiştir. Onlar işlerini bitirdiğinde Salahi'nin avukatları taranmış sayfaları içeren bir CD hazırlayarak, bir yazar ve insan hakları savunucusu olan ve 9/11 saldırıları sonrasında yönetimin yanlışları hakkında yazılar yazan Larry Siems'e gönderirler. Siems bana yaptığı açıklamada düşüncelerini; "Hâlâ yaşayan, fakat sürece katılamayan birinin yazdıklarını düzenlemekte gerçekten çok derin bir sorumluluk duygusu ve ahlaki risk vardı" şeklinde açıklamıştır. Siems, Savunma Bakanlığına Salahi'nin yazdıklarının orijinalini görmek için bir dilekçe yazar, fakat talebi reddedilir. Salahi'nin kaleme aldıkları, 2015 yılında "Guantánamo Günlüğü" adı ile Little, Brown and Company tarafından yayımlanır.

Salahi tarafından yazılan bir mektubun içine koyulduğu zarf. Foto: Peter Tinti

Çok geçmeden, Guantánamo Körfezinde Salahi kendisini televizyon ekranlarında görür. Siems, günlük hakkında bir röportaj yapmaktadır ve işte o anda Salahi hayatını bir hikâye gibi yeniden yaşamaya başlamış gibi hisseder. Duygularını; "Hücrem genişlemiş, ışıklar daha parlak ve renkler daha canlı, güneş daha sıcak olmuştu ve etrafımdaki herkes çok daha dost görünüyordu" ifadeleriyle anlatmaktadır.

Bir yıl daha geçmiştir. Guantánamo Körfezinde ne zaman bir fırtına olsa, Salahi fırtınanın hapishaneyi ve içindeki tutuklular ve gardiyanlar dâhil herkesi süpürüp götürdüğünü hayal etmektedir. “Hayatta kalmak için omuz omuza savaşıyorduk, bazı hayallerimde, ben birçok kişinin hayatını kurtarıyordum ve bazılarında da diğerleri benim hayatımı kurtarıyorlardı, fakat bir şekilde hepimiz zarar görmüyor ve özgürlüğe kaçmayı başarıyorduk” sözleriyle duygularını kâğıda dökmektedir.

Eski Guantánamo gardiyanı Steve Wood, 17 Mayıs 2018 tarihinde, Moritanya'nın Nouakchott kentine eski mahkûmunu görmek için yaptığı üç günlük ziyaret esnasında, Mohamedou Ould Slahi'nin genç akrabalarıyla birlikte görülürken. Wood'un boynunda sağda görülen çocuk Slahi'nin kuzenidir ve karşısında 1.88 boyundaki Birleşik Devletler Ordusu çavuşunu görünce amcasını hapishaneye geri götürmek üzere geldiğini sanmıştır. Foto: Steve Wood.

Wood, Salahi'nin avukatları ile bu kez gerçek ismiyle temas kurar. Askeri bir inceleme kurulunun Salahi'yi serbest bırakma işini ele alacağını öğrenince şu ifadelerin yer aldığı bir mektup yazar; “Bay Salahi ile Guantánamo'da yaşadıklarına dayanarak onu evimde ağırlamaktan ve lehine tanıklık yapmaktan mutluluk duyarım.” Echo Special'den başka bir gardiyanla da temasa geçer. Wood'a göre o gardiyan bir not kaleme almış, fakat kendisi bu notu vermemeye karar vermiştir. Wood bana bütün arkadaşları ve ailesinin onu yüksek değerinde bir tutukluya gardiyanlık yaptığını bildiklerini ve bundan gurur duyduklarını anlatmıştı. Wood'un bütün ünü bu hikâyeye

dayanıyordu, fakat Salahi'nin günlüğü yayımlanınca onun yüksek değerinde bir mahkûmdan ziyade yıllar boyunca çuvallamış birisi olduğu ortaya çıkmıştı. Guantánamo, sadece mahkûmlarda değil gardiyanlarda da geride büyük izler bırakmıştı.

Steve Wood, eski mahkûmu ile birlikte Moritanya'da birlikte görülürken. Foto: Mohamedou Salahi

2016 yılının Ekim ayında bir gece, arabasıyla Portland'a doğru gitmekte olan Wood'un telefonu çalar. Telefonun diğer ucunda, sesini 11 yıldan daha fazla bir zamandır duymadığı bir adam vardır. Salahi ona, sonunda evinde olduğunu söyler. Tutukluluğundan itibaren geçen 5400 günlük sürede çok şey değişmiştir. Annesi ve kardeşlerinden bir tanesi hayatlarını kaybetmiştir, fakat artık hayatında ilk kez gördüğü genç kuzen ve yeğenlere sahiptir. Kitabından elde edilen gelirle yeğenlerinden bir tanesinin Dubai'deki eğitim ve bir kuzenin Kuala Lumpur'daki bir üniversitede uygulamalı matematik alanındaki yüksek lisans giderlerini karşılamaktadır. Salahi, Wood'a tutuklulukta geçen sürede dört kitap daha yazdığını söyler, fakat o kitapları Guantánamo'dan çıkarmasına izin verilmemiştir. Kitaplarından bir tanesi de ümitlerin tükendiği bir yerde mutluluğu bulmakta insanın kendisine nasıl yardım edebileceği hakkındadır.

Wood, Salahi'ye kardeşinin inşaat şirketinde çalıştığını ve köprüleri onardığını anlatır. Çalışma saatleri değişkendir, uzun süren yolculuklar ve zahmetli vardiyalar oldukça yorucudur. Guantánamo'da olduğu gibi genelde gece vardiyalarında çalışmaktadır. Fakat yaptığı işten büyük bir mutluluk duymakta ve Guantánamo'da eksik olan, bir çeşit ahlaki temizlik olarak görmektedir. Wood geçtiğimiz Ağustos ayında ekibiyle birlikte Dayton, Oregon yakınlarında, epoksi, kayalar ve yapıştırıcılarla bir köprü inşa

etmektedir. Köprünün uzun süre dayanması için püf nokta, taşların döşenmesi ve su geçirmemesi için iyi bir şekilde yalıtılmasıdır. Wood ve ekibi gün doğarken, gökyüzü henüz puslu ve güneydeki orman yangınları nedeniyle hafif portakal rengindeyken çalışma yerine gitmektedir. Hazırlanmak ve işe başlamak oldukça zaman alıcı ve yorucu bir iş olmasına rağmen, insan kendi üzerine düşeni yaptığında, geride bırakılan şeyler oraya varıldığında bulunanlardan çok daha iyi olmaktadır.

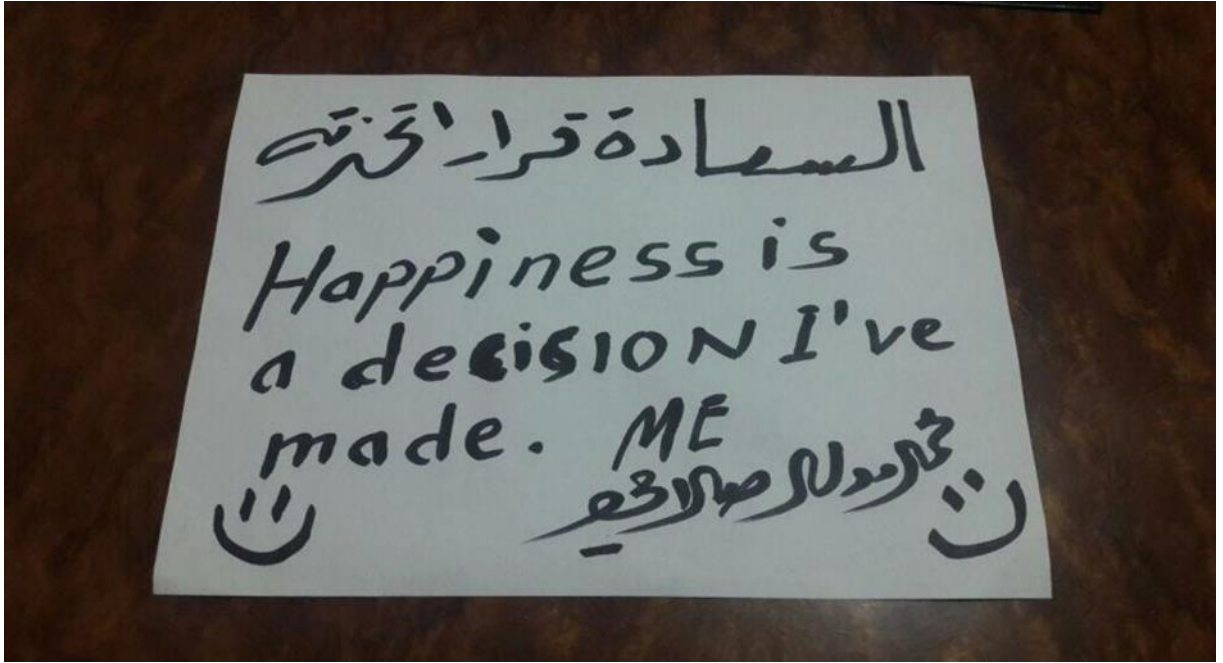
Eski Guantánamo gardiyası Steve Wood eski mahkûmu Mohamedou Ould Slahi'yi ziyaret etmek amacıyla Moritanya'ya üç günlük bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Mohamedou Ould Slahi, 2016 yılında Guantánamo hapishanesinden serbest bırakılmıştır. Foto: Mohamedou Ould Slahi

Salahi'nin serbest bırakılması Wood'un evliliğinde bazı sorunlara neden olur. Wood geçmişte Salahi ile yaptığı görüşmeleri hep gizli tuttuğundan, eşi Wendy onun gizli bir aşk macerası yaşadığından şüphelenmektedir. Wood, bir televizyon belgeseli için Salahi hakkında konuşmayı kabul ettiğinde, Wendy'nin ailesi araya girmiş ve Wood'un teröristleri koruduğu ve aile için bir utanç kaynağı olacağını söylemiştir. Wood, televizyon röportajına katılmaktan vaz geçmeyi reddettiğinde ise eşi Wendy yüzünü gizlemesi konusunda çok ısrar etmiştir. Wendy'e göre kocası, gerçekten çok tehlikeli bir şey yapmaktadır ve insanların onun, 9/11 olaylarına katılan birine sempati duyduğunu düşünerek Steve, kendisi ve çocuklarının peşine takılabilmek riski bulunmaktadır. Çok geçmeden Steve ve Wendy ayrılma kararı alır ve boşanırlar.

Geçtiğimiz Mayıs ayında Salahi'nin kuzenlerinden bir tanesi, Facebook'ta Wood'un din değiştirmesiyle ilgili bir not paylaşır. Wendy notu görünce çılgına döner, fakat Wood gizli kapaklı işleri hakkında fazla açıklama yapmadığından bir anlamda da rahatlamıştır. Wood, ne teyit eder ne de inkâr eder. Zaten boşanma kararı almışlardır.

Uyumsuzluklar

Larry Siems Moritanya'ya giderek Salahi'yi ziyaret eder ve birlikte çalışarak kitabındaki redaksiyon çalışmalarını tamamlarlar. "Guantánamo Günlüğü" adlı kitabın ilk baskısına Siems bir not ekler: Avukatlarından biriyle yaptığı son konuşmalardan bir tanesinde Mohamedou, kitabında bahsettiği hiç kimseye karşı öfke duymadığını söylemiş ve onlara çağrı yaparak bu kitabı okumaya ve varsa hataları düzeltmeye davet etmiştir. Salahi, birbirlerinden bu kadar çok şey öğrendikten sonra, bir gün hepsiyle bir araya gelmeyi ve çay içerken sohbet etmeyi düşlemektedir.

Mutluluk benim verdiğim bir karardır

Kitabın yeniden düzenlenen ikinci baskısına Salahi: "Burada mesajımı tekrarlamak ve yeniden ifade etmek ve artık evimde olduğumu ve bu rüyamın aynı zamanda bir davet olduğunu söylemek istiyorum. Evimin kapıları açıktır" cümlesini ilave eder.

Bu kış Steve Wood Moritanya'ya gider. Nouakchott'a yolculuk, New York ve Casablanca'daki uzun aktarma süreleri de dâhil neredeyse üç gün sürer. Moritanya göçmen yetkilileri, onu bir saat boyunca alıkoyarlar, ne de olsa karşılarında Salahi ile Guantánamo Körfezinde tanıştığını söyleyen dev gibi bir Amerikalı bulunmaktadır. En sonunda Salahi'nin yeğenlerinden bir tanesi, onları Wood'u bırakmaları için ikna etmeyi başarır.

Salahi havaalanının araç parkında üzerinde açık mavi renkli geleneksel bir Moritanya kıyafetiyle onu beklemektedir, kimliğini gizlemek için bir türban takmıştır. Gülerek; “Bir daha benim ismimi söylerken iki kere düşünürsün artık” der. Arabaya doğru yürürlerken, Salahi Wood’un özel hayatına girer ve ona “gerçekten çok zor zamanlar geçirmiş olmalısın” der. Salahi’nin yatak odasında sivrisinek ağları altında uyur ve sabahları meleyen kuzu sesleriyle uyanırlar. Salahi, Steve’in buharlı tren gibi horladığını keşfeder.

Guantánamo cehenneminde Küba güneşine çıkarılan tutuklular

Takvim yaprakları, 11 Ocak 2019 tarihini göstermektedir, ilk tutukluların Guantánamo Körfezine gelişlerinin üzerinden tam on yedi yıl geçmiştir. Guantánamo cehenneminde halen 40 kadar tutuklu bulunmaktadır ve her birinin maliyeti yıllık on milyon dolar civarındadır. Salahi o sabah, Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları Doktorları için hazırladığı bir konuşmayı gözden geçirmektedir. Dönüşünden bugüne kadar geçen iki buçuk yıllık sürede, Siems, avukatları ve kitabını sinemaya uyarlamakta olan film yapımcısı Michael Bronner gibi birkaç profesyonel ziyaretçiyi ağırlamıştır. Salahi’nin bazı özel ziyaretçileri de olmuştur. Amanda isimli avukat ile sosyal medya üzerinden tanışmışlar ve kadın İslam dinine geçince de dini bir törenle evlenmişlerdir. Amanda şimdi telefondadır ve Salahi’ye konuşmasında bazı değişiklikler yapmasını söylemektedir. Örneğin “linç etme” sözcüğünü çıkarmasını ve daha nazik ifadeler kullanmasını tavsiye etmektedir. Salahi karısının bütün önerilerini kabul ederek konuşmasında gerekli düzeltmeleri yapar.

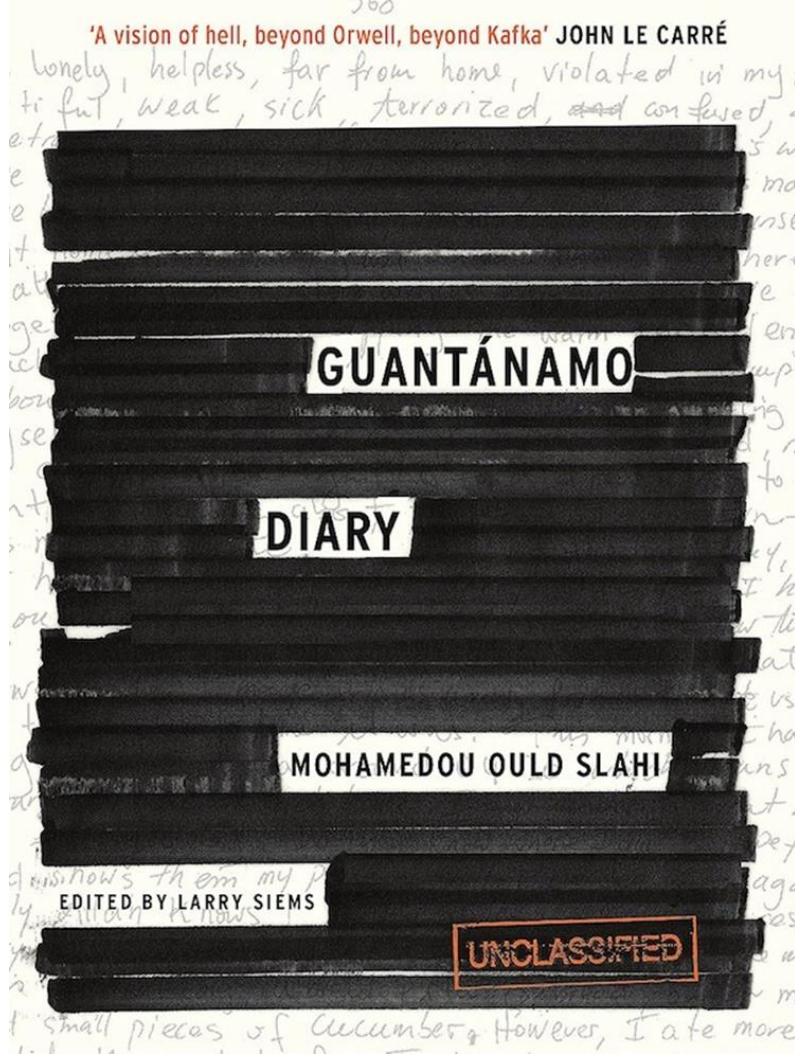
Salahi ve Wood bir dizüstü bilgisayarının karşısında, web kamerası açık durumda Washington'da bir odaya Skype üzerinden bağlanırlar. Uluslararası Af Örgütü tarafından düzenlenen Washington'daki etkinliğe katılanlara Salahi; "Guantánamo Körfezinde bana yapılanlar ve tanık olduğum her şey demokrasi adına, güvenlik adına, Amerikan halkı adına yapıldı" mesajını verir. Ve sözlerini; "Dünyanın en güçlü demokrasisi olarak Birleşik Devletler, diğer ülkelere insan haklarına saygı göstermeleri için baskı yapabilecek kaynaklara sahip olmasına rağmen, aslında bütün dünyaya açık ve net bir şekilde demokrasinin işlemediğini söylemektedir. Alçalmak ve kirlenmek için bir diktatörlük gerekmektedir ve bu diktatörlük Guantánamo körfezinde inşa edilmiştir" şeklinde sürdürür.

ŞAŞIRTICI BİR ÖYKÜ: Guantánamo hapishanesi eski tutuklularından *Mohamedou Ould Slahi*, eski gardiyanı *Steve Wood* ile *Moritanya'daki evinde iftar sonrasında görülürken. Foto: Mohamedou Ould Slahi*

2014 yılında Salahi hücrelerinde büyük bir çöküntü yaşamış ve derhal safra kesesi ameliyatı için acil müdahale odasına alınmıştır. Fakat ameliyat uygun şekilde yapılmaz, Salahi'nin acıları bir türlü dinmez ve 2016 yılı yaz aylarına kadar geçen sürede, düzeltici bir laparoskopik ameliyat olması gerektiği ortaya çıkar. Askeri doktorlar ona ameliyatı yapmayı teklif eder, fakat Salahi reddeder, serbest bırakılmasına sadece birkaç ay kalmıştır ve serbest kaldığında kendi istediği yerde ameliyat olmak istemektedir. Moritanya hastaneleri yeterli donanıma sahip değildir ve böyle hastaları genellikle Fransa'ya göndermektedir, fakat Salahi ülkesine geri dönmesinin haklarına yeniden kavuşacağı anlamına gelmediğini de çok iyi bilmemektedir.

Üst düzey bir ABD’li diplomata göre; Birleşik Devletler yetkilileri, onun dönüş şartlarını görüşürken Moritanyalılar belirli bir süreliğine ona pasaport vermemeyi kabul etmiştir. İki buçuk yıl sonra, Salahi ve avukatları hâlâ bu sürenin ne olduğu veya Birleşik Devletlerin Moritanya hükümetinin bir Moritanyalıya pasaport verip vermesi konusunda neden söz sahibi olduğuna dair bir bilgiye sahip değildirler.

Mohamedou Ould Slahi tarafından kaleme alınan ve editörlüğünü Larry Siems'in yaptığı Guantánamo Günlüğü adlı kitabın kapağı

Salahi karın ve düzenli migren ağrılarının yanı sıra geceleri hâlâ korkuyla uyanmayı sürdürmektedir. Çoğunlukla titreyerek, ağlayarak ve dişlerini sıkarak uyanmaktadır. Almanya’da özel bir hastane Salahi’nin safra kesesi ameliyatı ve bir yıllık fiziksel ve psikolojik rehabilitasyon masraflarını karşılamayı teklif etmiş, fakat pasaportu olmadığından Avrupa’ya gidemediği için bu plan suya düşmüştür. Salahi bu durumu; “Özgürlüğümden mahrum bırakıldığım için şimdi de özgürlüğümden mahrumum. Birçok akıllı insan bana çenemi kapamamı ve pasaport talebimden vaz geçmemi, Moritanya’nın Guantánamo Körfezinden çok daha büyük olduğunu ve her yerine gidebileceğimi söylüyor. Fakat ben özgürlüğümde ısrar ediyorum” sözcükleri ile dile getirmektedir.

Salahi, kendisinden alındığını düşündüğü diğer bir özgürlüğün de insani duygularını tam olarak ifade etmek olduğunu düşünmektedir. Bu konuyla ilgili olarak düşüncelerini de “Başkaları öfkeli olduğunu söylediğinde bu bir duygu olarak hoş görülür, fakat ben öfkeli olduğumu söylediğimde, nedense bu ulusal güvenlik için bir tehdit olarak görülüyor” dile getirmektedir.

Ertesi gün Salahi, Wood ve beni, Moritanya'nın en iyi radyoloji uzmanının ev sahipliğini yaptığı bir arkadaşının düğün partisine götürdü. Biz eve girerken, başında beyaz türbanı ve uzun elbisesiyle yakınlardaki bir camiden çıkan Abu Hafs al-Mauritani de eve gelmişti. Mohamedou'yu “Es selamünaleyküm” sözleriyle selamladı. Tokalaştılar. Abu Hafs sonra şaşkınlıktan afallamış durumdaki Wood'u selamladı. Abu Hafs bizim önümüzden eve girdi ve kalabalığın içinde gözden kayboldu. Salahi genellikle Abu Hafs'tan uzak durmayı tercih ediyordu, İslam dini hakkında oldukça farklı görüşlere sahiptiler ve Salahi, herhangi bir ilişkinin hayatını daha da karmaşık bir hale getirmesinden korkmaktadır. Ne de olsa 2007 yılına kadar Salahi'nin ismi, bir terörist yaptırımlar listesinde Abu Hafs'ın takma adı olarak kalmıştır.

Donald Trump, Guantánamo'yu kapat. Yargısız ve mahkemesiz infazın bu utanç veren simgesi 6000 gündür açık.

Büyük bir evdi, beyaz taştan yapılmış ev, birçok halı ve avizelerle dekore edilmişti. Girişteki büyük oda, Moritanya'nın asil ve seçkin insanları ile dolmuştu, bütün erkekler sofalarda oturuyordu. Salahi ve Wood odayı dolaşarak bankerler, tüccarlar, doktorlar

ve yönetici kesiminden insanlarla tokalaştılar. Taki adında Moritanya'lı ünlü bir şair, eski iletişim bakanı ve Moritanya'nın Suudi Arabistan büyükelçisi de oradaydılar.

Salahi ve ben, Parlamentoda yüz elli sandalyeden fazla milletvekili olan bir siyasi parti liderinin sağında ve solunda oturduk. Uzun boylu, büyük bir iş adamıydı ve Ted Baker marka güneş gözlükleri ve Rolex marka saati vardı. Konuşma esnasında bir sessizlik anında Salahi'ye döndü ve Wood ile beni göstererek; "Demek sen Birleşik Devletlerde çalıştın?" diye sordu.

Salahi ise "Hayır, ben eski bir Guantánamo Körfezi mahkûmuyum" sözleriyle yanıt vererek konuşmayı hemen sonlandırdı.

Moritanyalı teröristler: Boko Haram mı El Kaide mi yoksa İslami Devlet Terör Örgütü mü? Kaynak: The Gospel Herald / AFP

Öğle yemeğinden sonra, resepsiyon alanında durdum ve Moritanya'lı politikacılar ile kabile liderlerinin Abu Hafs'ı iki yanağından da öpmelerini ve geldiği için ona teşekkür etmelerini izledim. Birkaç eyaletin eski bir lideri bana, Abu Hafs'ın geçmişte bin Laden'in Şüra, şimdi ise Başkanın danışmanı olduğunu açıkladı.

Ertesi gün Abu Hafs beni, Nouakchott'un en pahalı bölgelerinden birinde bulunan evine davet etti. Çok yakın bir zamana kadar eski casus şefi Deddahi Ould Abdellahi hemen caddenin karşısındaki bir evde oturuyormuş. Akşam ezanından hemen önce eve vardım. Abu Hafs'ın otuz kırk kadar takipçisi evinin hemen bitişiğinde bulunan bir barakayı doldurmuştu ve onun mikrofonla kıldıracağı namaza eşlik ediyordu, adamların

bir kısmı da sokağa taşmış durumdaydı. Abu Hafs, cami yaptırmak için gereken parayı toplayana kadar kullanmak üzere barakanın geçici bir tesis olduğunu açıkladı.

Mohamedou Ould Salahi'nin kuzeni Mahfouz Ould al-Walid, ya da daha yaygın bilinen adıyla Abu Hafs, El Kaide lideri Osama bin Laden'e ruhani danışmanlığa kadar yükselmiştir.

Namaz bittikten sonra Abu Hafs beni oturma odasına götürdü ve dört saat boyunca bin Laden ile yollarının nasıl ayrıldığını ve 9/11 saldırıları sonrasında nerelere gittiğini, yaptıklarını ve Moritanya Başkanı ile olan ilişkisini anlattı. Resmi bir görev değildi, aralarında bir sözleşme falan yoktu. Abu Hafs başkana tavsiyelerde bulunuyor, başkan da bu tavsiyeleri dikkate alıyordu.

Abu Hafs İran'da yaşarken Moritanya düzenli bir cihatçı şiddet merkezidir. Fakat devlet başkanına 2011 yılında yapılan bir suikast girişimi sonrasında, El Kaide ile bir anlaşma mı yapıldı sorularına neden olacak şekilde şiddet birden sona erer. O yılın Mayıs ayında, Birleşik Devletler Deniz Kuvvetlerinden komandolar bin Laden'i öldürür ve kuzey Pakistan'da bulunan evinde milyonlarca doküman ele geçirirler.

Ele geçirilen dokümanlar arasında, El Kaide tarafından kaleme alınan ve merkezi liderliği Moritanya hükümetiyle gizli bir anlaşma yapması nedeniyle öven bir mektup ta bulunmaktadır. El Kaide tarafından gönderilen mektupta; Moritanya hükümeti hapisteki savaşçıları serbest bıraktığı, yurt dışında bulunan El Kaide hücrelerine saldırmadığı ve guruba turistlerin kaçırılmaması için yılda 10-20 milyon avro ödediği sürece, mücahitler Moritanya'da hiçbir askeri faaliyette bulunmayacaktır ifadeleri yer almaktadır. Moritanya hükümeti, teröristlerle görüştüğü konusundaki iddiaları sürekli olarak yalanlamıştır.

Moritanya'dan bir görünüm. Kaynak: HTLC Network

O sıralarda Abu Hafs Moritanya Başkanının İran'dan ülkesine dönme fikrini kabul edeceğini düşünür. O ve ailesi Devrim Muhafızlarının koruması altında neredeyse 10 yıldır İran'da yaşamaktadır, fakat Obama Yönetiminin İran ile görüşmelere başlaması onda Birleşik Devletlere verilebileceği endişesini uyandırmıştır. Önce karısı ve çocukları İran'dan ayrılır ve onlar Nouakchott'a yerleştiklerinde, Abu Hafs asıl zorluğun kendisinin tespit edilmeden, tutuklanmadan ve iade edilmeden binlerce millik bir yolu aşarak ülkesine dönmek olduğunu çok iyi bilmektedir.

2012 yılının bahar aylarında bir gün Abu Hafs jimnastik salonuna gider gibi yaparak, gözetim ve koruması altında olduğu takipçilerini atlatmayı başarır. Soyunma odasında kapıyı sürgüler ve dışarı çıkar, üzerinde spor kıyafetleri vardır, bir taksiye biner ve Tahran'daki Moritanya Büyükelçiliğine sığınır. Büyükelçi Nouakchott'u arar ve dış işleri bakanı ona, Abu Hafs için sahte isimle düzenlenmiş bir pasaport hazırlaması emrini verir.

Belgeler tamamlandığında Moritanya hükümeti Abu Hafs'a, üç ülke üzerinden yapacağı ticari uçuş için biletleri ayarlar. Büyükelçi kendi aracıyla onu Tahran uluslararası havaalanına götürür ve diplomatik kanalları kullanarak güvenlik çemberinden geçirerek bineceği uçağa kadar eşlik eder.

Abu Hafs Moritanya'ya ulaşana kadar hangi ülkelerden geçtiğini söylemez, fakat ilk iki ülkede Moritanya Büyükelçileri onu uçağın başında karşılamış ve sonraki uçağa binene kadar onunla birlikte kalmışlardır. Üçüncü ülkede ise Moritanya dış işleri bakanı onu karşılamış ve Nouakchott'a gittiği uçakta ona eşlik etmiştir. Ülkesine vardıktan sonra formalite icabı sadece iki ay gözaltında tutulmuştur.

Abu Hafs'ın ülkesine dönüş hikâyesini üst düzey Amerikalı bir diplomat ile paylaştığımda, bana ilk kez duyduğunu ifade etti. Üst düzey bayan diplomat, Moritanyalıların kendilerine adamın dönüşünü muhtemelen haftalar sonra bildirdiğini anlattı. Hiçbir tantana ve bildiri yapılmamıştı. Amerikalılar sadece "dönüş şartı olarak Hafs'ın eski örgütünden vaz geçeceği ve terörü lanetleyen bir mesaj vereceğini ve bundan sonra daha hoşgörülü ve barışçıl vaazlar vermeyi" kabul ettiğini öğrendiler. Abu Hafs'ın dönüşü sonrasında ABD'nin onun iadesi veya tutuklanmasıyla ilgili herhangi bir girişimi olup olmadığını diplomata sorduğumda aldığım yanıt;

“Moritanyalılara ne diyebiliriz ki? Adam onların vatandaşı ve ülke de onun ülkesi” oldu.

Çocuk yaşta Moritanyalı bir köle çalışırken. Kaynak:www.alarabiya.net

Bu olaydan aldığım ders; terörist bir organizasyonda kefaret ve üst düzey bir pozisyonun uygun dozda karışımının, Salahi gibi adamlara nasip olmayan avantajlar sağladığıdır. Abu Hafs’a diplomatik pasaportunda yazan ismini sordum. Gelecekteki seyahatlerini tehlikeye atmak istemediğini ifade ederek reddetti.

Wood, dört gün Salahi’nin yanında kalır. Birlikte namaz kılar, yemek yer ve Sahara çölünün kum tepelerinde bir piknik yaparlar. Bir gün, bir otelde havuzun başında, halen Guantánamo’da tutuklu olan bir adamın yasal ekibi ile kahve içerler. Çok geçmeden, aynı oteldeki bir odada, ABD Dışişleri Bakanlığı, Moritanya güvenlik ve istihbarat personeli için “Terörist Faaliyetlerin Engellenmesi” konulu bir eğitim düzenler. Salahi hâlâ gece kâbuslarından, Wood ise kafein yokluğundan kaynaklanan şiddetli baş ağrılarından acı çekmektedir. Moritanya’da günde sadece yedi veya sekiz kahve içmektedir. Casablanca’ya yaptığı bir ziyaret esnasında, bir Red Bull ve üzerine tam yirmi iki adet İtalyan kahvesi içmiştir. Salahi ona, Guantánamo eczanesinden kalan bir ibuprofen ilacı verir.

Wood açısından Moritanya’ya yaptığı seyahat bir arkadaşına yapılan ziyaretten çok daha karmaşık bir durum almıştır. Salahi, pasaportuna el koyulmasındaki adaletsizliğe dikkat çekmek için bir tanıtım kampanyası ile meşguldür, bazen Wood kendisini, onun masum olduğunu anlayan eski gardiyan gibi görmektedir. Televizyon ekipleri yemeklere katılmaktadır ve bir gazeteci, elinde kayıt cihazı ile Salahi’nin apartmanında, henüz kardeşlerine Müslüman olduğunu söylemeyen Wood’dan, en

sevdiği Kuran ayetleri hakkında yorum yapmasını ve Peygamber Muhammed'in vasiyeti hakkındaki düşüncelerini paylaşmasını ister. Wood toparlar ve bir şeyler söyler, Salahi için en azından bunu yapabileceğini düşünmüştür. Uluslararası Af Örgütü'nün yayını sonrasında Twitter'den birisi, ikisine bakıldığında, Salahi'den ziyade Wood'un daha çok tutukluya benzediği yorumunu yapar.

Guantánamo cehenneminden bir görünüm. Kaynak: Daily Mail

Başka bir uyumsuzluk da Salahi'nin temel insan hakları konusunda yaptığı etkili ve güzel söylevlerin, Wood'un ziyaretinin ikinci gününde tespit ettiği bir gerçeğe hiç bağdaşmamasıdır. Moritanyalı seçkinlere ziyafet esnasında hizmet eden insanlar köle gibi görünmektedir. Kölelik Moritanya'da 2007 yılında bir suç olmuşsa da Moritanyalı insan hakları savunucuları, yasanın uluslararası organizasyonları yatıştırmak için çıkarıldığını ve aslında hiç bir şeyin değişmediğini söylemektedir. Yazar, bir yemek esnasında hizmet edenlerden bir tanesinin telefon numarasını aldığı anda, bir hükümet yetkilisi olan ev sahibi hemen müdahale ederek onu bir köşeye çeker ve sinirli bir şekilde yazara, evine geldiğinden asla bahsetmemesini söyler ve hizmetliye yaptığı iş için para ödediğini de sözlerine ekler.

Konuyu Salahi'ye vurgulamaya çalıştım, fakat Guantánamo'dan transferi onda sanki prangalardan, kendi kendisinin polisliğini yapmaya doğru bir çeşit baskı dönüşmesine neden olmuş gibiydi. 2005 yılında yapılan bir askeri duruşma esnasında Salahi mahkeme başkanından kendisini Moritanya'ya göndermemesini rica etmiş ve özgürlüğünü doyasıya yaşayabileceği bir ülkeye gitmek istediğini dile getirmişti.

Wood havaalanından sabahın dördünde ayrılır. Salahi günün büyük bir kısmını, YouTube sitesinde en kötü “Amerikan İdol” derlemelerini izleyerek geçirir. Steve’in ayrılması sonrasında hayat ona “Çok Boş” gelmektedir.

Guantánamo savaş tutuklu merkezinden bir görünüm. Foto: Charles Dharapak / AP

Son aylarda Salahi'nin pasaporta olan ihtiyacını daha da artıran bir şey olur. Avrupa'da yaşamakta olan eşi Amanda hamiledir ve oğlunun doğumunda Salahi'nin onun yanında olamama riski vardır. Eşiyle yaptığı bir görüşmede ona; “Bebek giysilerini göstererek “Steve’in bana getirdiklerini gördün mü? Üzerindeki şeritlerle tıpkı hapisane üniformasına benziyorlar. Sanırım Steve benim ailemdeki bütün bebekleri geleceğin suçlusu olarak görüyor” ifadelerini kullanır.

Salahi'nin Moritanyalı avukatı Brahim Ebety bana, onun Moritanya hükümetine karşı bir dava açmaya hazırlandığını söyledi. Ebety konu hakkında bana; “Başlangıçta Mohamedou yumuşak başlı ve uyumlu olmak istedi. Fakat bu insanlarla iyi olmak mümkün değil. Çok güçlü ve ödün vermeyen biri olmalısınız. Bir şeyi başarmak için bütün korkularınızı unutmalsınız” ifadelerini dile getirdi.

Geçen yaz aylarında Salahi sertifikalı bir yaşam koçu olmak maksadıyla çevrimiçi bir kursu tamamlar. Şimdi, haftalık Skype toplantılarında kişisel ve profesyonel sorunlarını çözmelerine yardım ettiği iki Amerikalı müşterisi bulunmaktadır. Onlardan birisine; “Senin için sorun yoksa bana bir iyilik yapmanı ve bugün minnettar olduğun beş şeyi yazmanı istiyorum” der. Bazen müşterileri ile yaptığı oturumlar, Salahi'nin kendi başa çıkma mekanizmalarına, örneğin “gelecekte, hücremde yarattığım dünyadan başka hiç bir şey olmadığında” gibi Guantánamo'daki günlerini doldurmak maksadıyla yaptığı rutin faaliyetler hakkında konuşmalara dönüşmektedir.

Amerika'yı Yeniden Büyük Yap. Tamam, Amerika Irkçı Aşağılık Herifler Amerikan Değerlerini Tahrip Etmeyi Bırakır Bırakmaz Yeniden Büyük Olacak...

Bu ayın başlarında Amanda bir oğlan dünyaya getirir. Adını Ahmed koyarlar ve Salahi Guantánamo'daki gardiyanı, şimdi ise çok yakın dostu olan Wodd'dan oğlunun manevi babası olmasını talep eder. "O kadar çok Ahmed var ki onu uçması engellenenler listesine koymak zor olur" diye de espri yapar. Kâğıt üzerinde Salahi baba olarak görünmemektedir. Fakat Amanda bir Amerikalıdır, bu nedenle de oğulları, Salahi'nin sözde değerlerine inanmak istediği fakat bugüne kadar asla göremediği bir ülkenin vatandaşıdır.

Çevirenin Notları: *Guantánamo askeri hapisanesindeki tutukluların sayısı sürekli olarak azaltılsa da bu cehennem bugün hâlâ açıktır ve Birleşik Devletler Başkanı Donald Trump'ın 2017 tarihli uygulama emriyle de sonsuza kadar açık kalacaktır. Oysa sekiz yıl önce Barack Obama, Birleşik Devletler başkanlığı görevini devraldıktan sadece iki gün sonra, 22 Ocak 2009 tarihinde Guantánamo Körfezindeki deniz üssü içinde bulunan tutuklu merkezinin bir yıldan daha az bir süre içinde kapanmasına yönelik bir uygulama emri yayımlamıştır.*

Küba, 1898 yılına kadar İspanya'ya aittir, İspanya imparatorluğu zayıflamaya başladığında Kübalılar bağımsızlıkları için savaşır ve Amerikalılar da yardım eder. Savaş sona erdiğinde İspanya Küba'nın kontrolünü ABD'ye bırakır, savaştan yaklaşık üç yıl sonra da Küba bağımsız bir devlet olur.

İki ülke 1903 yılında bir anlaşma yapmış ve ABD Küba devletinin bağımsızlığını tanıırken, Küba da her iki tarafın da mutabakatı ile sona erdirilebilecek bir anlaşma ile Guantánamo Körfezi, yıllık sadece 3,386, 25 ABD doları tutarındaki bir kira bedeliyle Birleşik Devletlere bırakılmıştır.

Guantánamo cehenneminden bir görünüm. Foto: Ramon Espinosa/AP

El Kaide tutuklularının Guantánamo'da muhafaza edilmesi kararı 9/11 saldırılarının hemen sonrasında verilmiş ve derhal uygulamaya koyulmuştur. Camp X-Ray'de 2002 yılında yaptığı konuşmada Rumsfeld, Guantánamo'da muhafaza edilenlerin yasal statülerinin Cenevre Konvansiyonu kapsamı dışında olduğunu ve savaş esiri yerine savaş tutuklusunu olduklarını ifade etmiştir.

Yazının orijinal metnine aşağıdaki link üzerinden erişebilirsiniz.

https://www.newyorker.com/magazine/2019/04/22/guantanamos-darkest-secret?utm_campaign